

T.C.
MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ
SPOR YÖNETİCİLİĞİ ANABİLİM DALI
SPOR YÖNETİMİ PROGRAMI

MÜCADELE SPORU İLE İLGİLENEN SPORCULARIN
DEĞER YÖNELİMLERİNİN İNCELENMESİ

Muhammet Mansur ULUDAĞ

Danışman
Doç. Dr. Zeynep ONAĞ

MANİSA-2025

T.C.
MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
SPOR YÖNETİCİLİĞİ ANABİLİM DALI

Muhammet Mansur ULUDAĞ

MÜCADELE SPORU İLE İLGİLENEN SPORCULARIN
DEĞER YÖNELİMLERİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman
Doç. Dr. Zeynep ONAĞ

MANİSA-2025

TAAHHÜTNAME

Bu tezin Manisa Celal Bayar Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Spor Yöneticiliği Ana Bilim Dalında akademik ve etik kurallara uygun olarak yazıldığını ve kullanılan tüm literatür bilgilerinin referans gösterilerek tezde yer aldığını, tamamen kendi çalışmam olduğunu, her alıntıya kaynak gösterdiğimi, tezin yazımında akademik ve etik kurallara aykırı herhangi bir yapay zekâ ve program kullanmadığımı beyan ederim.

İmza

Muhammet Mansur ULUDAĞ

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

Muhammet Mansur ULUDAĞ

**Manisa Celal Bayar Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı**

Danışman: Doç. Dr. Zeynep ONAĞ

Bu araştırmanın amacı, mücadele sporlarıyla ilgilenen sporcuların değer yönelimlerini cinsiyet, yaş, yaşanılan yer, öğrenim düzeyi, annenin öğrenim düzeyi, babanın öğrenim düzeyi, spor branşı, sporculuk süresi ve milli sporcu olma durumu değişkenleri açısından incelemektir. Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden biri olan kolayda örneklemi yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, Türkiye’de 2024-2025 sezonunda karate, taekwondo, judo ve güreş branşlarında aktif olarak mücadele eden ve araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden toplam 351 faal sporcu oluşturmaktadır. Bu sporcuların 126’sı kadın, 225’i erkektir. Katılımcıların yaş ortalaması 23,11 olarak belirlenmiştir. Veri toplama aracı olarak, kişisel bilgi formu ile birlikte Yıldız (2016) tarafından geliştirilen Sporcu Değer Yönelimi Ölçeği (SDYÖ) kullanılmıştır. Verilerin toplanmasında anket tekniği kullanılmış, elde edilen veriler SPSS 27.0 programı ile analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda, yaş değişkenine göre yalnızca "yarışma severlik" boyutunda düşük düzeyde anlamlı bir ilişki saptanmış, diğer boyutlar ve toplam puan açısından anlamlı bir ilişki görülmemiştir. Spor branşını yapma süresi ile "yarışma severlik" ve "kurallara uyma" boyutları arasında anlamlı fakat düşük düzeyde ilişkiler bulunmuştur. Bununla birlikte, yaşanılan yer, öğrenim düzeyi, anne-baba eğitim düzeyi, spor branşı ve milli sporcu olma durumu gibi değişkenler açısından SDYÖ toplam puanlarında istatistiksel olarak anlamlı farka rastlanmamıştır. Elde edilen sonuçlara göre, bireylerin değer yönelimlerinde yaş, eğitim, yerleşim yeri veya spor geçmişi gibi faktörlerin belirleyici bir rol oynamadığı, ancak bazı boyutlar özelinde sınırlı etkiler gözlemlenebileceği söylenebilir. Bu doğrultuda, antrenör ve spor yöneticilerinin, sporcuların değer gelişimlerini destekleyecek eğitim programları düzenlemeleri önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Spor, Mücadele Sporları, Değer, Değer Yönelimi

2025, 97 sayfa

ABSTRACT

M. Sc. Thesis

Muhammet Mansur ULUDAĞ
Manisa Celal Bayar University
Graduate School of Education
Department of Sports Management

Supervisor: Doç. Dr. Zeynep ONAĞ

The purpose of this study is to examine the value orientations of athletes involved in combat sports in terms of variables such as gender, age, place of residence, educational level, mother's educational level, father's educational level, sport branch, length of time as an athlete, and national athlete status. The convenience sampling method, one of the quantitative research methods, was used in the study. The study group consisted of a total of 351 active athletes who were actively competing in karate, taekwondo, judo, and wrestling during the 2024-2025 season in Turkey and who voluntarily agreed to participate in the study. Of these athletes, 126 were female and 225 were male. The average age of the participants was determined to be 23.11. The data collection tool used was the Athlete Value Orientation Scale (AVOS) developed by Yıldız (2016), along with a personal information form. The data was collected using a survey technique and analyzed using the SPSS 27.0 program. As a result of the research, only a low level of significant relationship was found in the “competitiveness” dimension according to the age variable, while no significant relationship was found in the other dimensions and total scores. Significant but low-level relationships were found between the duration of participating in a sport and the “competitiveness” and “compliance with rules” dimensions. However, no statistically significant differences were found in the SDYÖ total scores in terms of variables such as place of residence, education level, parental education level, sport discipline, and national athlete status. According to the results obtained, it can be said that factors such as age, education, place of residence, or sports history do not play a decisive role in individuals' value orientations, but limited effects may be observed in some dimensions. In this regard, it is recommended that coaches and sports administrators organize training programs that support the value development of athletes.

Keywords: Sports, Combat Sports, Values, Value Orientation

2025, 97 pages

ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR

Bu araştırmanın konusu mücadele sporları ile ilgilenen sporcuların değer yönelim düzeylerini incelemek ve yaş değişkeni ile spor branşlarını yapma sürelerine göre ilişkilerinin neler olduğunu tespit etmektir. Bu tez çalışması altı ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, araştırmanın amacını, önemini ve problemini içeren giriş kısmına yer verilmiştir. İkinci bölümde, çalışmanın temelini oluşturan kavramlara ilişkin literatür taraması yapılmıştır. Üçüncü bölümde ise araştırmanın yöntemi açıklanmış; bu kapsamda veri toplama araçları, evren ve örneklem, araştırma modeli ile verilerin analizinde kullanılan teknikler ayrıntılı olarak sunulmuştur. Dördüncü bölümde, elde edilen bulgular detaylı biçimde ele alınmış ve tablolar eşliğinde yorumlanmıştır. Beşinci bölümde, bulgular literatür ışığında tartışılmış ve değerlendirmelere yer verilmiştir. Altıncı ve son bölümde ise araştırma sonucunda ulaşılan genel değerlendirmelerle birlikte çeşitli öneriler sunulmuştur. Ayrıca bu bölümde ekler, kaynakça, kullanılan veri toplama ölçekleri ve etik kurul onay belgesi gibi araştırmayı destekleyen belgeler de yer almaktadır.

Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde katkılarını esirgemeyen pek çok kişiye teşekkür etmek isterim. Öncelikle, tez danışmanım Doç. Dr. Zeynep Onağ'a, bilgi ve deneyimlerini paylaşılarak yönlendirmelerde bulunduğu ve araştırma sürecine katkı sunduğu için teşekkür ederim. Ayrıca, araştırmaya katılım sağlayan tüm sporculara, zaman ayırarak görüşlerini paylaştıkları ve sürece katkıda bulundukları için minnettarım.

Bu süreçte manevi desteğini hissettiren kardeşim M. Maruf Uludağ'a, her zaman yanımda olan abim Mucip Uludağ'a, aileme ve yakın çevreme de içten teşekkür ederim. Destekleri, çalışma sürecinde moral ve motivasyon kaynağı olmuştur.

Bu çalışmanın, mücadele sporları alanında yapılacak benzer araştırmalara bir zemin oluşturabileceği ve değer yönelimleri üzerine farklı bakış açıları kazandırabileceği düşünülmektedir. Teşekkürlerimle

Muhammed Mansur ULUDAĞ
Manisa, 2025

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

Kısaltma	Açıklama
AKT	: Aktaran
AVOS	: Athlete Value Orientation Scale (Sporcu Değer Yönelimi Ölçeği'nin İngilizcesi)
ED.	: Editör
HAZ.	: Hazırlayan
K.O.	: Kareler Ortalaması
K.T.	: Kareler Toplamı
M	: Ortalama (Mean)
N	: Örneklem Sayısı (Sample Size)
p	: Anlamlılık Düzeyi (Significance Level)
r	: Korelasyon Katsayısı (Correlation Coefficient)
S.	: Sayfa
S.D.	: Standart Deviation
S.S.	: Standart Sapma
SD	: Standart Sapma (Standard Deviation)
SDYÖ	: Sporcu Değer Yönelimi Ölçeği
SPSS	: Statistical Package for the Social Sciences
Syf.	: Sayfa
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
U	: Mann-Whitney U Testi Değeri
V. b.	: Ve Benzeri
Z	: Z-İstatistiği

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Nicel Araştırmanın Aşamaları..... 48

EKLER DİZİNİ

DEĞER YÖNELİMLERİ ANKETİ.....Hata! Yer işareti tanımlanmamış.

EK1- Kişisel Bilgi FormuHata! Yer işareti tanımlanmamış.

EK2- II. BÖLÜM - SPORCU DEĞER YÖNELİMİ ÖLÇEĞİHata! Yer işareti tanımlanmamış.

Ek3- Etik Kurul Onay BelgesiHata! Yer işareti tanımlanmamış.

Ek4- Kulüp İzin YazısıHata! Yer işareti tanımlanmamış.

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 2.1. Rokeach'ın Değerler Sınıflandırması (Erden, 2019)	28
Tablo 2.2. Değer Türü Değeri Oluşturan Unsurlar	30
Tablo 3.3. (SDYÖ) Ölçeğinin Alt Boyutlarına İlişkin İç Tutarlılık Katsayıları	51
Tablo 3.4. <i>Araştırmada Kullanılan Ölçeğin Normallik Analizi Sonuçları</i>	52
Tablo 4.5. Araştırmada ilk olarak araştırmaya katılan sporcuların kişisel özelliklerine ait değişkenlerle ilgili verilerin dağılımı belirtilmiştir.	53
Tablo 4.6. Mücadele Sporu İle İlgilenen Sporcuların Değer Yönelimleri Arasındaki Farkı Gösteren Tanımlayıcı İstatistik Tablosu.....	55
Tablo 4.7. Cinsiyet Değişkenine Göre SDYÖ Ölçeğinin Toplam Puanlarının ve Alt Boyutlarını Mann- Whitney U Testi Analizi	56
Tablo 4.8. Yaş Değişkenine Göre SDYÖ Ölçeğinin Spearman Korelasyon Analizi 57	
Tablo 4.9. Yaşanılan Yer Değişkenine Göre SDYÖ Ölçeğinin Toplam Puanlarının Kruskal- Wallis Analiz Testi Sonuçları	58
Tablo 4.10. Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre SDYÖ Ölçeğinin Toplam Puanlarının Kruskal- Wallis Analiz Testi Sonuçları	59
Tablo 4.11. Annenin Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre SDYÖ Ölçeğinin Toplam Puanlarının Kruskal- Wallis Analiz Testi Sonuçları	60
Tablo 4.12. Babanın Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre SDYÖ Ölçeğinin Toplam Puanlarının Kruskal- Wallis Analiz Testi Sonuçları	62
Tablo 4.13. Spor Branşları Değişkenine Göre SDYÖ Ölçeğinin Toplam Puanlarının Kruskal- Wallis Analiz Testi Sonuçları	64
Tablo 4.14. Spor Branşını Yapma Süresi Değişkenine Göre SDYÖ Ölçeğinin Spearman Korelasyon Analizi.....	65
Tablo 4.15. Milli Olma Durumu Değişkenine Göre SDYÖ Ölçeğinin Mann- Whitney U Testi Analizi	66

İÇİNDEKİLER

TAAHHÜTNAME.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	vi
ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR	viii
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	ix
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	x
EKLER DİZİNİ.....	x
TABLolar DİZİNİ	xi
İÇİNDEKİLER	xii
BİRİNCİ BÖLÜM	16
GİRİŞ	16
1.1.Araştırma Konusu ile İlgili Temel Tanımlar	20
1.2.Araştırmanın Sınırlıkları.....	21
1.3. Araştırmanın Varsayımları	22
İKİNCİ BÖLÜM.....	23
LİTERATÜR TARAMASI.....	23
2.1. Araştırma ile İlgili Temel Kavramlar	23
2.1.1. Değer Kavramı ve Özellikleri.....	23
2.1.2. Değer Kavramı İle İlişkili Kavramlar	24
2.1.3. Değerlerin Sınıflandırılması	25
2.1.4. Spranger Sınıflandırması:	27
2.1.5. Rokeach Sınıflandırması:.....	27
2.1.7. Schwartz Sınıflandırılması:.....	30
2.1.8. Kahle Sınıflandırması:	32

2.2. Spor Kavramı:	33
2.2.1. Sporda Değer Kavramı	35
2.2.2. Spor Yoluyla Kazanılan Değerler	35
2.2.3. Sporda Değerlerin Önemi	37
2.2.4. Sporda Değer Yönelimleri	37
2.2.5. Mücadele Kavramı:	38
2.3. MÜCADELE SPORLARI	39
2.3.1. Taekwondo branşı:	39
2.3.2. Karate Do Branşı:	40
2.3.3. Judo Branşı:	40
2.3.4. Güreş branşı:	41
2.3.5. Boks, Kick Boks ve Muay Thai branşı:	42
2.3.6. Jiu-Jitsu ve Karma Dövüş Sanatları (MMA)	42
2.4. Mücadele Sporlarının Bireyde Geliştirdiği Değerler	42
2.5. Sporda Değer Yönelimi ile İlgili Yapılmış Çalışmalar	43
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	48
YÖNTEM	48
3.1. Araştırmanın Modeli	48
3.2. Araştırmanın Çalışma Grubu	49
3.3. Araştırmanın Veri toplama Araçları	49
3.4. Verilerin Elde Edilmesi	50
3.5. Verilerin Analiz Yöntemi	51
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	53
BULGULAR	53

4.1. Sporcuların Demografik Bilgileri.....	53
4.2. Değer Yönelimleri Açısından Mücadele Sporcularının İstatistiksel Dağılımı	55
4.3. Değer Yönelimleri Mann-Whitney U, Kruskal-Wallis ve Spearman Analizleri	56
4.4. Yaş ile SDYÖ Puanları Arasındaki Spearman Korelasyon Analizi.....	57
4.5. Yaşanılan Yer Değişkenine Göre SDYÖ Toplam Puanlarının Kruskal-Wallis Analizi	58
4.6. Öğrenim Düzeyine Göre SDYÖ Toplam Puanlarının Kruskal-Wallis Analizi	59
4.7. Annenin Eğitim Düzeyine Göre SDYÖ Toplam Puanlarının Kruskal-Wallis Analizi	60
4.8. Babanın Eğitim Düzeyine Göre SDYÖ Toplam Puanlarının Kruskal-Wallis Analizi	62
4.9. Spor Branşına Göre SDYÖ Toplam Puanlarının Kruskal-Wallis Analizi	64
4.10. Spor Yapma Süresi ile SDYÖ Arasındaki Spearman Korelasyon Analizi ...	65
4.11. Milli Olma Durumuna Göre SDYÖ Puanlarının Mann-Whitney U Analizi.	66
BEŞİNCİ BÖLÜM.....	68
TARTIŞMA	68
ALTINCI BÖLÜM	79
SONUÇ VE ÖNERİLER	79
6.1. Gelecek Araştırmalara Öneriler.....	80
□ Örneklem Çeşitliliği ve Büyüklüğü	80
□ Karma Yöntem Yaklaşımlarının Kullanılması	80
□ Değer Yönelimlerinin Spor Dışı Etkenlerle İncelenmesi	80
□ Uzunlamasına (Boylamsal) Araştırmalar.....	80

□ Farklı Spor Branşlarının Karşılaştırılması	81
□ Cinsiyet Temelli Derinlemesine İncelemeler	81
6.2. Alana İlişkin Öneriler	81
□ Değer Eğitimi Uygulamaları Geliştirilmelidir	81
□ Değer Temelli Eğitim Modelleri Yaygınlaştırılmalıdır	81
□ Sporun Sosyal Gelişimdeki Rolü Vurgulanmalıdır	81
□ Spor Ortamının Etik Yapısı Güçlendirilmelidir.....	81
KAYNAKÇA.....	82
EKLER.....	93
DEĞER YÖNELİMLERİ ANKETİ.....	93
EK1- Kişisel Bilgi Formu	93
EK2- II. BÖLÜM - SPORCU DEĞER YÖNELİMİ ÖLÇEĞİ.....	94
Ek3- Etik Kurul Onay Belgesi	96

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Spor, bireyin hem fiziksel hem de ruhsal sağlığını geliştirmesine katkı sağlayan, belirli kurallar çerçevesinde rekabet ilkelerine dayalı olarak sürdürülen ve bireyin üstün gelme arzusu, başarı motivasyonu ile heyecan yaşama gibi dürtülerle çaba gösterdiği bir etkinlik biçimi olarak tanımlanmaktadır (Aracı, 1999). Aynı zamanda spor, belirli disiplinler doğrultusunda bireysel ya da takım halinde yapılan, genellikle yarışma ya da eğlence amacı taşıyan faaliyetlerin bütünüdür (Filiz, 2010). Bu tanımlar, sporun yalnızca bedensel bir faaliyet olmanın ötesinde, bireyin motivasyonel, sosyal ve zihinsel yönlerini de kapsayan çok boyutlu bir olgu olduğunu göstermektedir.

Sporun bir alt dalı olarak kabul edilen mücadele sporları ise bireyin bir başka kişiden yardım almaksızın, rakibiyle doğrudan veya dolaylı temasla teknik ve taktik becerilerini kullanarak gerçekleştirdiği karşılaşmaları ve egzersizleri kapsamaktadır (Yıldırım, 2011). Karate, judo, tekvando ve güreş gibi branşları içeren bu spor türleri, bireyin zihinsel, algısal ve motorik yetilerini geliştirirken, bu yetileri sporun kuralları ve teknik yapısıyla bütünleştirerek rakibe karşı üstünlük sağlama çabasını içerir (Türkeri, Akcan ve Yıldırım, 2019).

Sporun bireyler üzerindeki etkileri sadece fiziksel gelişimle sınırlı değildir; aynı zamanda zihinsel gelişimi ve kişilik oluşumunu da kapsamaktadır. Spor, değer yargısı açısından bireyin bedeninin farkına varmasını, bu farkındalığı geliştirerek kendisini tanımasını ve bu gelişimi doğru yönde kullanmasını sağlar. Ancak sadece fiziksel yeterlilik, bireyin bütünsel gelişimi için yeterli değildir. Sporcunun sahip olduğu becerileri moral değerlerle birleştirmesi hem kişisel gelişimi destekler hem de bu durum izleyici üzerinde olumlu bir etki oluşturur (Erdemli, 1996).

Sporun bireysel gelişimin yanı sıra toplumsal bir işlevi de bulunmaktadır. Spor, toplumun egemen değerlerini pekiştiren ve bireylere bu değerleri aktaran muhafazakâr bir sosyal araç işlevi görmektedir (Simon, 2003). Bu yönüyle spor, bireylerin değerlerini ifade etmelerine, geliştirmelerine ve yansıtmalarına olanak tanıyan önemli bir platformdur. Değerlerin bireylere aktarım sürecinde etkili bir araç olarak

değerlendirilen spor, olumlu değerlerin taşıyıcısı olması sayesinde toplumsal düzeyde saygın bir konumda yer almakta, sporculara, antrenörlere ve gönüllülere sosyal statü kazandırmaktadır (Öztürk Kuter ve Kuter, 2012; Devine ve Telfer, 2016).

Bireyler yaş aldıkça, çevrelerini ve içinde bulundukları etkinlikleri seçme kapasitelerinde artış gözlemlenmekte, bu durum geçmiş yaşantılar ve edinilen deneyimlerin de etkisiyle bireyin değer yönelimlerini biçimlendirmektedir (Narvaez, 2019). Bu bağlamda spor yarışmaları, toplumun benimsediği değerlerin ifadesi için en yaygın ve etkili yollardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Spor, evrensel değerlerin yarışma süreci içinde deneyimlenerek öğrenilmesini mümkün kılmaktadır (Simon, 2003). Bu durum, sporun sadece fiziksel değil aynı zamanda kültürel ve etik değerlerin de taşıyıcısı olduğunu göstermektedir.

Bu nedenle, sporda değer yönelimlerinin incelenmesi; bireylerin, özellikle de gençlerin, spor aracılığıyla toplumsal değerlerle nasıl etkileşime geçtiğini ve bu değerleri nasıl içselleştirdiğini ortaya koymak açısından önem taşımaktadır. Değer oluşumu, bireysel düzeyde sporun değer gelişimine katkısını ortaya koymayı hedeflemekte; genç bireylerin sosyal olarak kabul gören olumlu davranışları benimsemeleri açısından değer temelli bir spor ortamına duyulan ihtiyacı gözler önüne sermektedir (Lambert, 2016). Bu araştırmada amaç; mücadele sporları adı altında Ulusal ve uluslararası yarışmalarda yarışan sporcuların değer yönelimlerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi ve çıkan sonuçlara göre Karate, Taekwondo, Judo, Güreş sporu yapan sporcularının değer yönelimlerinin farklılıklarının ve benzerliklerinin ortaya konması ve incelenmesidir.

Bu araştırma, Türkiye’de mücadele sporlarıyla ilgilenen sporcuların değer yönelimlerinin ne gibi farklılıklar gösterdiğini ve bu değerlerin nasıl geliştiğini veya değiştiğini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Değer yönelimlerinin bireyin hem kişisel hem de toplumsal yaşamında önemli bir yer tutması, araştırmanın önemini artırmaktadır. Özellikle mücadele sporlarında, bireyin ahlaki duruşu, sportmenlik anlayışı ve sosyal etkileşim biçimi gibi temel değerlerin spor aracılığıyla nasıl şekillendiğini incelemek hem spor bilimine hem de eğitimsel süreçlere önemli katkılar sunmaktadır.

Bu çalışmanın özgün yönlerinden biri de literatürde mücadele sporları ile

ilgilenen sporcuların değer yönelimlerine dair yapılan araştırmaların oldukça sınırlı olmasıdır. Bu bağlamda, mevcut araştırma alandaki önemli bir boşluğu doldurmakta ve ilgili disiplinlerde yürütülecek olan ileri düzey çalışmalara kaynaklık edebilecek nitelik taşımaktadır. Ayrıca, elde edilen bulgular; antrenörlerin, spor yöneticilerinin ve eğitimcilerin sporcuların değer gelişimini destekleyici stratejiler geliştirmelerine yardımcı olacak bilimsel bir temel sunmaktadır.

Mücadele sporları, yalnızca fiziksel becerilerin geliştirilmesi açısından değil, aynı zamanda bireylerin psikolojik, sosyal ve etik gelişimlerine katkı sunmaları yönüyle de dikkat çeken disiplinlerdir. Bu alanda yapılan akademik çalışmalar, söz konusu sporların bireylerde saldırganlık kontrolünden kişilik gelişimine, ahlaki değerlerden öz denetime kadar birçok alanda pozitif etkiler yarattığını göstermektedir.

Yıldız (2020) tarafından yürütülen çalışmada, mücadele sporlarına katılan bireylerin saldırganlık düzeylerinin düştüğü ve öfke kontrol becerilerinin geliştiği tespit edilmiştir. Arslan ve şahin (2015) yaptıkları çalışmada boks yapan ergen bireylerin stresle başa çıkma kapasitelerinin daha yüksek olduğunu ve sosyal uyum düzeylerinin daha gelişmiş olduğunu ortaya koymuştur. Bu veriler, mücadele sporlarının psikolojik dayanıklılığı artırdığına işaret etmektedir.

Karakaya ve Coşkun (2014), judo yapan niversite ğrencilerinin, yapmayanlara göre dışa dönüklük, sorumluluk ve duygusal denge gibi kişilik özelliklerinde daha yüksek düzeylere sahip olduklarını belirlemişlerdir. Demiral (2010), da yaptığı çalışmada judo sporunun refleks gelişimi ve ani karar verme yeteneği üzerindeki olumlu etkilerine dikkat çekmiş, düzenli judo eğitiminin bilişsel becerileri geliştirdiğini vurgulamıştır.

Sportmenlik ve etik değerler açısından değerlendirilen bir diğer çalışmada, Aksoy ve Soyer (2016), farklı mücadele sporlarıyla uğraşan bireylerin fair play tutumlarını incelemiş ve bu bireylerin sportmenliğe daha yatkın olduklarını belirtmiştir. Öztürk ve Aktaş (2018) ise güreş sporuyla ilgilenen bireylerin öz denetim düzeylerinin daha yüksek olduğunu, özellikle dürtü kontrolü ve disiplin konusunda daha gelişmiş olduklarını ortaya koymuştur.

Çocuklar üzerinde yapılan araştırmalarda da mücadele sporlarının olumlu etkilerine rastlanmaktadır. Türkmen ve Tamer (2007), Taekwondo eğitimi alan ilkokul çağındaki çocukların ahlaki muhakeme becerilerinin geliştiğini ve adalet, sorumluluk ile empati gibi değerleri daha çok benimsediklerini ifade etmiştir.

Tüm bu çalışmalar, mücadele sporlarının bireylerin fiziksel gelişiminin yanı sıra karakter, değer ve sosyal uyum gibi çok boyutlu alanlarda da önemli katkılar sunduğunu ortaya koymaktadır.

Araştırmanın Amacı:

Bu araştırmanın amacı, mücadele sporlarıyla ilgilenen sporcuların değer yönelimlerini cinsiyet, yaş, yaşanılan yer, öğrenim düzeyi, annenin öğrenim düzeyi, babanın öğrenim düzeyi, spor branşı, sporculuk süresi ve milli sporcu olma durumu değişkenleri açısından incelemektir.

Araştırmanın Önemi:

Özellikle mücadele sporlarında, bireyin ahlaki duruşu, sportmenlik anlayışı ve sosyal etkileşim biçimi gibi temel değerlerin spor aracılığıyla nasıl şekillendiğini incelemek hem spor bilimine hem de eğitimsel süreçlere önemli katkılar sunmaktadır. Bu çalışmanın özgün yönlerinden biri de literatürde mücadele sporları ile ilgilenen sporcuların değer yönelimlerine dair yapılan araştırmaların oldukça sınırlı olmasıdır. Bu bağlamda, mevcut araştırma alandaki önemli bir boşluğu doldurmakta ve ilgili disiplinlerde yürütülecek olan ileri düzey çalışmalara kaynaklık edebilecek nitelik taşımaktadır. Ayrıca, elde edilen bulgular; antrenörlerin, spor yöneticilerinin ve eğitimcilerin sporcuların değer gelişimini destekleyici stratejiler geliştirmelerine yardımcı olacak bilimsel bir temel sunmaktadır.

Bu tez çalışması altı ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde; giriş, araştırmanın amacı ve önemi, problem durumu, araştırmanın sınırlılıkları ve varsayımlarına yer verilmiştir. İkinci bölümde ise, değer yönelimlerine ilişkin kavramsal çerçeve oluşturulmuş, konuya dair ulusal ve uluslararası düzeyde yapılmış çalışmalar incelenmiştir. Üçüncü bölümde, araştırmanın evreni ve

örnekleme tanıtılmış, veri toplama süreci ile kullanılan yöntem, araştırma modeli ve verilerin analizine ilişkin bilgiler ayrıntılı şekilde sunulmuştur. Dördüncü bölümde, elde edilen bulgular tablolar ve grafiklerle görselleştirilerek analiz sonuçlarına yer verilmiştir. Beşinci bölümde, araştırma bulguları tartışılmıştır. Altıncı ve son bölümde ise, araştırmadan elde edilen sonuçlar özetlenmiş, alanla ilgili önerilere, kaynakçaya ve eklere yer verilmiştir.

1.1.Araştırma Konusu ile İlgili Temel Tanımlar

Değer: Değerlerimiz, yaşamımızda bizi yönlendiren, bize gerçekten neyin önemli olduğunu ve ne için çaba göstermemiz gerektiğini gösteren bir yön gösterici gibidir. Kişinin tutumlarını, kararlarını ve davranışlarını şekillendiren temel prensiplerdir (Rokeach,1973). Değerler; toplumsal yaşamın devamlılığı, bireylerin bir arada yaşayabilmesi ve ortak bir kültür oluşturabilmesi açısından oldukça önemlidir.

Değer Yönelimi: Bireyin sahip olduğu değerlerin belirli yaşam alanlarına, tutum ve davranışlara nasıl yansıdığını ifade eder. Sporcuların değer yönelimi, onların sportmenlik, sorumluluk, adalet, kurallara uyum gibi alanlarda gösterdiği davranışsal eğilimleri temsil eder. Bu yönelim, bireyin spor ortamındaki etik duruşunu ve karar alma süreçlerini etkiler (Yıldız, 2016).

Spor: bireyin ruhsal ve fiziksel gelişimini destekleyen; rekabet, eğlence, sağlık veya başarı amaçlı yapılan, belirli kurallar çerçevesinde sürdürülen bireysel ya da takım faaliyetleridir (Aracı, 1999). Aynı zamanda bireyin sosyal becerilerini, disiplinini ve etik değerlerini geliştiren bir etkinliktir. Spor, sadece fiziksel aktivite değil, aynı zamanda bireyin toplumsal yaşama uyum sağlamasını, aidiyet hissetmesini ve karakter gelişimini destekleyen bir yaşam biçimi olarak da tanımlanmaktadır (Yetim, 2000).

Mücadele Sporları: Mücadele sporları, bireyin herhangi bir dış yardıma ihtiyaç duymadan, rakibiyle doğrudan ya da dolaylı temas kurarak teknik ve taktik becerilerini sergilediği egzersiz ve karşılaşmaları içeren spor dallarıdır (Yıldırım, 2011). Bu sporlar arasında karate, judo, tekvando ve güreş gibi branşlar yer almakta olup, bireyin zihinsel, algısal ve motorik becerilerini geliştirerek bu becerileri rakibe karşı üstünlük kurmak amacıyla kullanması esasına dayanmaktadır (Türkeri, Akcan ve Yıldırım, 2019). Mücadele sporları yalnızca fiziksel güç ve teknik yeterliliğe değil,

aynı zamanda disiplin, öz denetim, strateji geliştirme ve zihinsel dayanıklılığa da önem vermektedir. Bu yönüyle bireyin bedensel kapasitesini artırırken, ahlaki değerlerle bütünleşmiş bir kişilik yapısının oluşmasına da katkı sağlar. Fiziksel aktiviteye ek olarak, sporcuların moral değerlerle donanması, mücadele sporlarını yalnızca rekabet temelli değil, aynı zamanda etik ve karakter gelişimine yönelik bir faaliyet hâline getirmektedir (Erdemli, 1996).

Mücadele sporları, sporculara sosyal statü kazandırmasının yanı sıra, onların öz disiplin, sorumluluk, dürtü kontrolü ve empati gibi sosyal ve psikolojik becerilerini de geliştirmektedir (Öztürk ve Aktaş, 2018; Türkmen ve Tamer, 2007). Bu sporların, bireylerin sadece fiziksel değil aynı zamanda etik ve kültürel gelişimlerine de katkı sunduğu yapılan çeşitli araştırmalarla ortaya konmuştur (Aksoy ve Soyer, 2016; Karakaya ve Coşkun, 2014; Demiral, 2010; Arslan ve Şahin, 2015). Dolayısıyla mücadele sporları, bireyin bedensel, zihinsel ve duygusal alanlarda bütüncül bir gelişim süreci yaşamasını destekleyen, aynı zamanda bireysel ve toplumsal değerlerin içselleştirilmesini sağlayan etkili bir spor kategorisi olarak değerlendirilmektedir.

Araştırmanın Ana Problemi:

- Mücadele sporu ile ilgilenen sporcuların değer yönelimleri ne düzeydedir?

Araştırmanın Alt Problemleri:

- Mücadele sporu ile ilgilenen sporcuların değer yönelimleri ile demografik değişkenleri (cinsiyet, yaşanılan yer, öğrenim düzeyiniz, annenin öğrenim düzeyi, babanın öğrenim düzeyi, spor branşı, milli olma durumu) arasında fark var mıdır?
- Mücadele sporu ile ilgilenen sporcuların değer yönelimleri ile demografik değişkenleri (yaş, spor branşını yapma süresi) arasında ilişki var mıdır?

1.2.Araştırmanın Sınırlıkları

Bu araştırma, Türkiye’de 2024-2025 sezonunda mücadele sporları arasında yer alan karate, taekwondo, judo ve güreş branşlarıyla ilgilenen 351 sporcu ile sınırlıdır. Araştırma kapsamında veri toplama süreci, nicel araştırma yöntemlerinden anket tekniği kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

1.3. Araştırmanın Varsayımları

Bu alışma suresince toplanan tm verilerin doğruluğu kabul edilmekte ve araştırmaya katılan mcadele sporcularının anket uygulamasına verdikleri yanıtların samimi ve objektif olduğu kabul edilmiştir. Ayrıca, çalışmaya katılan sporcu sayısının, araştırma evrenini temsil ettiği varsayılmıştır. Çalışmada kullanılan veri toplama araçlarının, veri analiz yntemlerinin ve zmlemede uygulanan tm istatistiksel tekniklerin amaca uygun ve bilimsel geçerliliğe sahip olduğu varsayılmaktadır.

İKİNCİ BÖLÜM

LİTERATÜR TARAMASI

2.1. Araştırma ile İlgili Temel Kavramlar

Bu bölümde, araştırmanın temelini oluşturan değer kavramı, bu kavramla ilişkili diğer terimler ve değerlerin sınıflandırılmasına ilişkin yaklaşımlar ele alınmaktadır. Bu kapsamda öncelikle “değer” kavramı, ardından bu kavrama bağlı olarak gelişen etik, ahlak ve fairplay gibi olgular incelenmiştir. Ayrıca değerlerin bireysel ve toplumsal düzeyde nasıl işlev gördüğü de değerlendirilmiştir.

2.1.1. Değer Kavramı ve Özellikleri

Değer kavramı, sosyal bilimlerde sıklıkla kullanılmasına rağmen, tanımı üzerinde tam bir görüş birliği sağlanamamıştır. Genel olarak değerler, bireyin yaşamında neyin önemli, anlamlı ve arzu edilir olduğunu belirlemesine yardımcı olan temel inanç sistemleri olarak tanımlanır. Bu sistemler, bireyin tutum ve davranışlarına yön verir ve yaşamında yol gösterici bir işlev üstlenir (Kilby, 1973; Özensel, 2003). Değer kavramı, kökenini Latince "valere" sözcüğünden almakta olup "değerli olmak" veya "güçlü olmak" anlamlarına gelmektedir. Farklı disiplinler bu kavramı çeşitli yönleriyle ele almıştır (Bacanlı, 2002). Değer, bir bireyin bir nesneyi ya da olayı diğerlerinden farklı ya da üstün görmesine neden olan özellikleri ifade eder. Bu farklılık bireyin o nesne ya da olaya yüklediği anlamı ortaya koyar (Bacanlı, 2015).

Schwartz (2012), değerleri belirli durumlara bağlı olmaksızın bireyler tarafından arzu edilen, faydalı ve olumlu nitelikler olarak tanımlar. Bu yönüyle değerler, bireyin hayatındaki farklı durumlar karşısında gösterdiği tutum ve davranışların temelini oluşturur.

Sosyoloji literatüründe, değerler birey ile toplum arasında bir köprü işlevi görür. Değerler, toplumsal düzenin sürdürülmesi açısından belirleyici olmakla birlikte, bireylerin toplumsal normlara uyumunu da sağlar. Son dönem araştırmalar, değerlerin sadece bireysel inanç sistemi değil, aynı zamanda sosyal ilişkiler ağında şekillenen dinamik bir yapı olduğunu ortaya koymuştur (Current Sociology, 2024).

Eğitim alanında ise değerlerin bireylere aktarılması, sadece bilgi öğretimiyle sınırlı kalmayıp; öğrencilerin ahlaki, toplumsal ve kültürel gelişimlerini de kapsayan bütüncül bir yaklaşımı gerektirir. 2024 yılı felsefe dersi öğretim programına dair yapılan bir analiz, değerlerin öğrencilere kazandırılmasının disiplinler arası düşünme becerilerini desteklediğini ortaya koymaktadır (İlkel ve Duman, 2024). Dijitalleşmenin hız kazandığı günümüzde değer kavramı, artık sanal topluluklar ve çevrimiçi etkileşimler üzerinden de şekillenmektedir. Değerler yalnızca bireysel niyetleri değil, aynı zamanda sosyal medyada oluşan normları da belirlemektedir. Bu kapsamda yapılan bir çalışma, dijital platformlardaki etkileşimlerin bireylerin değer algılarını önemli ölçüde etkilediğini göstermiştir (Park ve ark., 2024).

2.1.2. Değer Kavramı ile İlişkili Kavramlar

Fair play, sadece dürüst oyun ve davranış anlamına gelmez; aslında etik ötesi bir tutumu ifade eder. Etik davranış, her durumda kurallara dürüstlük ve saygı çerçevesinde uymayı gerektirir. Fair play ise, bu çerçevenin ötesine geçerek, kişisel çıkar ve hırsları geri plana atarak üstün insan ruhunu sergilemektir (Olimpiyat Komitesi, 2022). Fair play, oyun içerisinde kazanmaktan çok rakiple yapılan oyundan zevk alan, hakkı gözetken, dürüstçe oynanan, kurallara riayet eden, rakibe saygı duyan, haksız edinilen avantajları kabul etmeyen, hatta rakibin haksız dezavantajlarının hakkını gözetken, daha da önemlisi yenildiğinde bile rakibini tebrik edebilen bireylerin ortak duygularıdır. Ayrıca önce insan onuruna gösterilmesi gereken saygıyı vurgulayan fair play, ne seviyede ya da ne çeşitte olursa olsun sporun her anında dürüst oyun ve hakkı gözetme kavramlarını ahlaki olarak ilke edinmiş ve spor literatüründe kabul görmüştür (Pehlivan 2004).

Ahlak, bireyin ya da toplumun iyi-kötü, doğru-yanlış gibi değer yargılarına dayalı davranışlarını belirleyen normatif ilkeler bütünüdür. Ahlaki kurallar, bireysel vicdanla olduğu kadar, toplumun ortak yaşam kurallarına da dayanır. Ahlak, çoğu zaman din, kültür ve gelenek gibi sosyal faktörlerle şekillenir ve bireyin hem kendine hem de topluma karşı sorumluluklarını içerir (Cevizci, 2015). Toplumbilimci Ahmet Cevizci'ye göre ahlak, "bireyin neyi yapması ya da yapmaması gerektiğini bildiren, normatif değerler bütünü" dür. Ahlakın temel amacı, insan davranışlarını yönlendirerek bireyin ve toplumun düzenini sağlamaktır (Cevizci, 2015).

Türk Dil Kurumu'na göre ahlak; "bir toplum içinde kişilerin uymak zorunda oldukları davranış biçimleri ve kuralları" olarak tanımlanır (TDK, 2024).

Etik, Türk dil kurumuna göre etik "Çeşitli meslek kolları arasında tarafların uyması veya kaçınması gereken davranışlar bütünü" olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2024).

Etik kelimesi Yunanca "ethos" (karakter, alışkanlık) sözcüğünden türetilmiştir. Zamanla bu kavram, bireylerin neyin doğru ya da yanlış olduğuna karar verirken başvurdukları ilkeler ve değerler bütünü anlamında kullanılmaya başlanmıştır. Etik hem bireysel hem de mesleki alanlarda rehberlik eden bir ilke sistemidir (Arslan, 2012).

Etik, felsefenin insan davranışlarını iyi-kötü, doğru-yanlış açısından inceleyen dalıdır. Etik, bireyin eylemlerini yalnızca hukuk ya da toplumsal normlara göre değil, ahlaki açıdan da değerlendirmeye çalışır. Bu yönüyle etik, ahlak felsefesiyle doğrudan ilişkilidir (Cevizci, 2015).

Etik ve ahlak kavramı: Etik ve ahlak kavramları birbirinden bağımsız olarak ele alınamaz; bu iki kavram birbiriyle bütünlük içerisindedir. Günlük yaşamın farklı alanlarında yer bulan "etik" kelimesi, kökenini Yunanca "ethos" sözcüğünden alır. Etik, genel olarak "ahlak üzerine düşünsel ya da felsefi bir sorgulama" biçiminde tanımlanabilir. Öte yandan "ahlak" kelimesi, Arapça kökenli "hulk" sözcüğünün çoğuludur ve bireylerin davranışlarını ifade eder. Bu bağlamda ahlak, insan eylemlerini konu alırken; etik, bu eylemlerin dayandığı temelleri inceleyen bir disiplindir (Aydın, 2006).

Günümüzde yönetim, işletme, meslek ve bilim gibi birçok alan için etik ilkeler belirlenmiştir. Bireylerin ve toplumların her alanda barış, bütünlük ve mutluluğunu sağlayabilmeleri için etik ilkeleri bilmek ve uygulamak önemlidir. Tutum ve davranışları iyi, kötü, iyi veya kötü olarak değerlendirmenin zorluğunun yanı sıra bu soyutlamalar tartışılmış ve genel kabul görmüş bazı ilkeler ortaya konmuştur (Vallerand ve Ark., 1997).

2.1.3. Değerlerin Sınıflandırılması

Bireylerin yaşamlarını şekillendiren çeşitli değerler bulunmaktadır. Bu değerler; dini, etik, mantıksal, biyolojik ya da estetik temellere dayanarak bireyin

doğruyu yanlıştan, iyiyi kötüden ayırt etmesine yardımcı olur. Literatürde, değer kavramı olumlu-olumsuz, öznel-nesnel, mutlak-görelî gibi farklı açılardan ele alınmış; bu doğrultuda çeşitli sınıflandırmalar yapılmıştır (Özlem, 2002).

Standart Olarak Değerler: Değerler, bireyin içinde bulunduğu sosyal gruplar içerisinde sergilediği davranışları şekillendiren temel unsurlardan biridir. Sosyal yapı içindeki birey, karşılaştığı durumlara bağlı olarak belirli tutum ve davranışlar geliştirmekte ve bu süreçte sahip olduğu değerler yol gösterici rol oynamaktadır. Birey, sosyal çevresindeki diğer bireylerle etkileşimlerinde değerlerini temel alarak hareket eder. Örneğin, siyasal ve dini tercihlerini değerleri doğrultusunda şekillendirmektedir. Genel anlamda değerler, bireylerin başkalarını etkilemek veya ikna etmek amacıyla da kullandığı araçlar olarak öne çıkar. Böylelikle, birey hangi davranışların savunmaya, hangilerinin ise karşı çıkmaya değer olduğunu ayırt edebilir (Akbaş, 2004).

Karar Almada ve Çatışmada Değerler: Değerler, bireylerin karar alma süreçlerinde ve çatışma çözümünde belirleyici rol oynar. Karar alma, kişinin sahip olduğu değerler doğrultusunda en iyi seçenekleri belirlemesini gerektirir. Değerler, bireylerin neyin doğru, yanlış, önemli veya önemsiz olduğunu anlamalarını sağlar ve bu, bir kararın nasıl alınacağına etki eder. Bireyler, değerlerine uygun hareket etmeyi tercih ederler ve bu değerler, karar süreçlerinin temelini oluşturur (Schwartz, 1992).

Değerler, tutarlı bir sistem içerisinde yer alır ve birbirleriyle uyum göstererek hiyerarşik bir yapı oluştururlar. Bireyler, değerlerini yaşam alanlarına göre (örneğin aile, arkadaş çevresi, iş hayatı) farklı şekillerde önceliklendirme yapabilirler (Akbaş, 2004).

Bireysel ve toplumsal değerler, karşılıklı olarak birbirini etkileyip önem kazanmaktadır. Birey, değerlerini siyasal, ideolojik ve kişisel tercihlerinde, toplumsal yargılarında ve sosyal gruplara uyum sağlama süreçlerinde bir kriter olarak kullanırken, toplum açısından değerler kültürel gelişimi ve şekillenmeyi etkileyen temel unsurlar arasında yer almaktadır. Bu bağlamda değerler, kültürün oluşumunda ve devamlılığında önemli bir rol üstlenmektedir (Akbaş, 2004).

2.1.4. Spranger Sınıflandırması:

Alman filozof ve eğitimci Eduard Spranger, bireylerin sahip oldukları değer eğilimlerini altı temel kişilik tipine göre sınıflandırmıştır. Spranger'e göre değerler, bireyin dünyaya bakış açısını ve davranışsal eğilimlerini belirleyen temel yönelimlerdir. Bu sınıflandırma şu şekilde özetlenebilir: **(1)** Teorik tip, bilgiye ve gerçeğe ulaşmaya önem verir; **(2)** Ekonomik tip, fayda ve kazanç odaklıdır; **(3)** Estetik tip, güzellik ve sanatsal dengeyi önceleyen kişilerdir; **(4)** Sosyal tip, yardımseverlik ve başkalarına hizmet etmeyi ön planda tutar; **(5)** Politik tip, güç, etki ve liderliğe değer verir; **(6)** Dini tip ise yaşamı aşkınlık, kutsallık ve inanç perspektifinden değerlendirir (Spranger, 1928; Kale ve Gündüz, 2022).

Spranger'in bu kuramı, bireyin yaşam boyu benimsediği değer yönelimlerinin anlaşılması açısından önemli bir kuramsal çerçeve sunar. Ayrıca eğitim ve psikoloji alanlarında bireysel farklılıkları analiz etmekte kullanılmaktadır. Günümüzde değer eğitimi ve kişilik gelişimi ile ilgili birçok araştırma, Spranger'in bu tipolojisini temel almaktadır (Kale ve Gündüz, 2022).

2.1.5. Rokeach Sınıflandırması:

Rokeach (1973), değer kavramını, bireyin erişmeyi arzuladığı bir hedefin ya da sergilediği davranışın, sosyal açıdan aksi durumdaki davranış veya amaçlara tercih edilmesine yönelik inançlar bütünü olarak tanımlamaktadır. Ona göre değerler sistemi, bireyin önem sırasına göre sıraladığı, süreklilik arz eden ve belli bir tutum ya da yaşam amacının seçilmesini sağlayan kalıcı inançların düzenlenmesidir. Rokeach değerlerin hem süreklilik hem de görecelik özellikleri taşıdığını vurgulamaktadır. Ayrıca, değerlerin bilişsel, duyuşsal ve davranışsal bileşenlerden oluştuğunu belirtmektedir. Bilişsel açıdan birey, doğru olarak kabul ettiği davranışların farkındadır ve bunları sergilemek için çaba göstermektedir. Duyuşsal açıdan ise birey, olumlu davranışları desteklerken olumsuzları reddetmektedir. Son olarak, bilişsel ve duyuşsal süreçlerin sonucu olarak değerler, davranışa dönüşmektedir (Rokeach, 1973'ten aktaran Erden, 2019).

Rokeach (1973), insani değerleri açıklarken beş temel özelliğe dikkat çekmiştir (Erden, 2019). Bunlar; bireyin sahip olduğu değerlerin sayısının sınırlı olması, farklı

kültürlerde yaşayan bireylerin benzer değerlere sahip olması, değerlerin sistematik ve organize bir yapı oluşturması, bireysel değerlerin sosyal yapı, kültür ve kurumların etkisiyle şekillenmesi ve değerlerin sosyal bilimlerin temel ilgi alanlarından biri olmasıdır. Rokeach, değerlerin öğrenme yoluyla geliştiğini ve bu sayede bireylerin sosyal normlara uyum sağladığını ifade etmektedir. Değişmeyen değerler ise bireyler arası ilişkilerin sürekliliğini ve sosyal çevrenin kendini tekrar etmesini sağlamaktadır.

Buna bağlı olarak Rokeach, değerleri iki ana grupta incelemiştir: Amaç değerler (terminal values) ve araç değerler (instrumental values). Amaç değerler, bireyin yaşamı boyunca ulaşmak istediği nihai hedefleri ifade ederken; araç değerler, bu hedeflere ulaşmak için benimsenen davranış biçimlerini belirtmektedir. Örneğin, birey için zengin ve konforlu bir yaşam amaçsal değer olurken, bu amaca ulaşmak için gösterilen disiplinli çalışma araçsal değer olarak kabul edilir. Benzer şekilde, güzel bir yaşama sahip olmak amaçsal değer iken, tertipli ve düzenli olmak araçsal değer olarak değerlendirilmektedir (Akari, 2019; Çalışkur ve Aslan, 2013; Nelson ve Quick, 1994; Schermerhorn, Hunt ve Osborn, 1994; Yıldız, 2016).

Tablo 2.1. Rokeach'ın Değerler Sınıflandırması (Erden, 2019)

Amaçsal Değerler	Araçsal Değerler
Ailevi güvenlik	Azimli ve çalışkan olmak
Özgür birey olmak	Açık fikirli yaklaşım
Adalet ve eşitlik	Yetkinlik ve beceri
Küresel uyum	Neşeli bir ruh hali
Kendi değerini bilmek	Düzenli ve tertipli olmak
İçsel huzur	Cesurca düşünmek ve inançlarını savunmak
Derin anlayış	Bağışlayıcı tavır
Ülke güvenliği	Paylaşımçı ve destekleyici olmak
Sağlıklı bir yaşam	Dürüst karakter
Samimi dostluk	Yaratıcı bakış açısı
Başarıya ulaşmak	Bağımsız hareket etmek
İçsel uyum	Mantıklı kararlar almak
Konforlu ve rahat bir yaşam	Bilgili ve araştırmacı olmak
Sevgi dolu birliktelik	Sevmek ve şefkat göstermek

Doğa ve sanata duyarlılık	Sorumluluklarını yerine getirmek
Eğlenceli vakitler	Nazik ve anlayışlı olmak
Toplumsal kabul görmek	Güvenilir ve sorumluluk sahibi olmak
Macera dolu bir yaşam	Kendini disipline edebilmek

Kaynak: Erden, D. (2019). *Ortaokul öğrencilerinin değer yönelimleri ile başarı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

2.1.6. Nelson Sınıflandırması:

Nelson'un değer sınıflandırması, değerleri üç ana kategoride toplar: bireysel değerler, toplumsal değerler ve evrensel değerler. Bu sınıflandırma, bireylerin değerleri nasıl seçtiği ve toplumların değer sistemlerinin nasıl şekillendiği üzerine önemli bilgiler sunar. Nelson, değerlerin sadece bireylerin kişisel tercihleriyle değil, aynı zamanda sosyo-kültürel çevre ile de etkileşimde olduğunu vurgular. Değerler, bireylerin yaşam biçimlerini, tutumlarını ve davranışlarını belirleyen temel unsurlardır (Nelson, 1993).

Bireysel değerler, bireyin kişisel hedeflerini, yaşam amacını ve başarılarını belirler. Bu değerler, genellikle bireyin özgürlüğünü, bağımsızlığını ve kişisel gelişimini vurgular. Birey, kişisel hedeflerine ulaşmak için bu tür değerleri önemser. Örneğin, özgürlük, bağımsızlık ve kişisel gelişim gibi değerler, bireyin yaşamını şekillendiren en önemli faktörlerdir (Nelson, 1993).

Toplumsal değerler ise, bireylerin toplumla olan ilişkilerini düzenler. Bu değerler, bireylerin toplumda kendilerine yer edinmelerini sağlar ve toplumla uyum içinde yaşamalarını teşvik eder. Toplumsal değerler, bireylerin aile, toplumsal sorumluluk ve adalet gibi kavramları nasıl anlamlandırdığına dayanır. Bu değerler, bireylerin toplumsal yapıya uyum sağlamalarını ve toplumda kabul görmelerini sağlar (Nelson, 1993).

Evrensel değerler, tüm insanlık için geçerli olan ve kültürler arası bir geçerliliğe sahip olan değerlerdir. Nelson'a göre, bu değerler insan hakları, barış ve çevre bilinci gibi kavramlarla ilişkilidir. Evrensel değerler, kültürler arasındaki

farklılıkları aşarak, tüm insanlık için ortak bir yaşam anlayışı oluşturur ve bireylerin global bir bakış açısına sahip olmalarını sağlar (Nelson, 1993).

2.1.7. Schwartz Sınıflandırılması:

Schwartz (1994), değer kavramını bireylerin toplumsal içerikli durumlar karşısında davranış tercihlerinde ve olayları ya da davranışları değerlendirme süreçlerinde yönlendirici bir unsur olarak tanımlamaktadır. Bireyler her ne kadar değerlerini bilinçli bir şekilde düşünmeseler dahi, sahip oldukları bu değerler doğrultusunda tutum ve davranış sergileyebilmektedirler. Schwartz'ın insan doğasına ilişkin evrensel ihtiyaçlardan yola çıkarak geliştirdiği değer kuramı, her biri belirli güdüsel temellere dayanan on temel değer kümesini ortaya koymaktadır (Sayılı, 2020). Schwartz'ın (1992) kuramına göre, değerlerin en ayırt edici özelliği, her birinin farklı güdüsel amaç türlerini temsil etmesidir. Bu bağlamda, çeşitli kültürel yapılarda ortak şekilde rastlanabilen değerlerin, bireyin biyolojik gereksinimleri ile sosyal etkileşimi sağlıklı sürdürebilmesi için gerekli olan evrensel ihtiyaçların sembolize edildiği bilinçli hedefler olduğu öne sürülmektedir. Schwartz, değerlerin sınıflandırılmasında yalnızca psikolojik yaklaşımlardan değil, aynı zamanda felsefi ve dini kaynaklardan da faydalanarak toplamda 56 farklı değer tanımlamış ve bu değerleri güdüsel benzerliklerine göre on temel grupta toplamıştır (Kuşdil ve Kağıtçıbaşı, 2000). Söz konusu 56 değer sınıflandırıldığı 10 temel değer ise aşağıdaki Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2.2. Değer Türü Değeri Oluşturan Unsurlar

Schwartz'ın Değerler Sınıflandırması (Kuşdil ve Kağıtçıbaşı, 2000; Sayılı, 2020)

Değer Türü	Değeri Oluşturan Unsurlar
Güç	Toplumsal konum, prestij, bireyin başkaları üzerindeki etkisi ve sahip olduğu kaynaklar (sosyal etki, yetki sahibi olma, maddi refah, toplumda tanınma, otorite gösterebilme).
Başarı	Toplumsal kriterlere uygun olarak bireysel yeterlilik ve etkileyicilik gösterme (başarılı olmak, becerikli ve stratejik düşünmek, zeka ve azim sergilemek).
Hazcılık	Bireyin kendisine keyif veren ve tatmin sağlayan deneyimler yaşaması (hoşnutluk, hayatın sunduğu zevklerden faydalanma).

Uyarılım	Dinamik bir yaşam sürmek, yenilikçi ve cesur olabilmek (risk almak, heyecan dolu keşifler yapmak, değişime açık olmak).
Öz-Yönelim	Bireyin bağımsız kararlar alabilmesi ve özgün fikirler geliştirmesi (yaratıcı olmak, özgürce düşünmek, kendi seçimlerini yapabilmek).
Evrenselcilik	Hoşgörü ve insanlık adına iyi niyet beslemek, doğayla uyum içinde olmak (adil olmak, bilgelik geliştirmek, eşitlik sağlamak, küresel barışa katkı sağlamak, çevreyi koruma bilinci).
İyilikseverlik	Bireyin toplumdaki diğer bireylere karşı duyarlılık göstermesi ve onların refahını önemsemesi (yardımseverlik, dürüstlük, bağışlayıcı olmak, bağlılık göstermek, sorumluluk sahibi olmak).
Geleneksellik	Kültürel ve manevi değerleri koruma, geçmişten gelen kurallara bağlılık (tevazu göstermek, dini değerlere saygı duymak, geleneklere bağlı olmak, yaşamın sunduklarını kabul etmek).
Uygunluk	Toplum içindeki sosyal normlara uyum sağlama, bireysel dürtüleri kontrol altında tutma (nazik davranmak, kurallara bağlı kalmak, aile büyüklerine saygı göstermek, özdenetim sağlamak).
Güvenlik	Toplumsal ve kişisel istikrarı koruma, güvenli bir ortam sağlama (aile içi huzur, ulusal güvenlik, sosyal düzenin sağlanması, iyiliğe iyilikle karşılık verme).

Kaynak: Sayılı, M. C. (2020). *Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersi değer yönelimleri ve sportmenlik davranışlarının incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Schwartz'ın (1992) değer sınıflandırmasına göre, bireyin belirli değerlere uygun bir yaşam sürmesi, o değerleri temsil eden ya da o değerlere hizmet eden davranışları sergilemesiyle mümkün olmaktadır. Örneğin, birey güvenlik değerleriyle uyumlu şekilde hareket ettiğinde kişisel güvenliğini koruyacak davranışlar sergilemekte, hazcılıkla ilişkili değerlere uygun olarak ise keyif verici etkinliklerde bulunmaktadır. Bu çerçevede, bireyin gerçekleştirdiği birçok davranışın yalnızca tek bir değeri değil, birden fazla değeri aynı anda temsil edebileceği vurgulanmalıdır. Örneğin yürüyüş yapmak; bir yandan bireyin heyecan ve yenilik arayışını (uyarılma), diğer yandan doğaya karşı duyarlılığını (evrenselcilik) ya da sosyal çevrenin

beklentilerine uyumunu (uygunluk) yansıtabilir. Bu durum, bazı davranışların hangi değeri ön planda tuttuğu konusunda belirsizlik yaratabilmektedir.

Değer yapısında dikkat çeken bir diğer boyut ise, değerler arasındaki karşılıklı ilişkilerin yapısal özellikler taşımasıdır. Örneğin, toplumsal düzenin sağlanmasına yönelik davranışlar güvenlik değerlerini desteklerken, aynı zamanda uygunluk değeriyle ilişkilendirilen itaat davranışını da teşvik edebilir. Ancak bu davranışlar, bireysel özerklik ve özgürlük gibi öz-yönelimle bağlantılı değerlerle çelişme potansiyeli de taşımaktadır (Bardi ve Schwartz, 2003).

2.1.8. Kahle Sınıflandırması:

Kahle tarafından yapılan değer sınıflandırmasına göre, değerler iki temel grupta ele alınmaktadır: içsel değerler ve dışsal değerler. Bu ayrımında içsel değerler, bireyin kendi iç dünyasıyla ilgili duygu, tutum ve davranışlarını ifade ederken; dışsal değerler ise bireyin dış çevresiyle olan ilişkilerini ve çevresinden beklentilerini yansıtmaktadır. İçsel değerlere örnek olarak öz saygı, anlamlı ilişkiler kurma, başarı hissi, kendini gerçekleştirme ve yaşamdan haz alma gibi bireysel nitelikli yönelimler verilebilir. Dışsal değerler ise bireyin toplumsal bağlamda önem verdiği aidiyet hissi, saygınlık görme ve güvenlik gibi unsurları kapsamaktadır (Sayılı, 2020).

Schwartz’a (1994) göre değer kavramı, Değerler, bireylerin ya da toplumsal yapıların yaşamlarında rehberlik eden, önem dereceleri farklılık gösterebilen ve ulaşılması arzu edilen ideal durumlara işaret eden temel ilkelerdir. Bilgin (1995), değeri; bireylerin benimsediği ve arzu edilen davranışlara yönelik bir ölçüt işlevi gören olgu olarak tanımlamaktadır. Benzer şekilde Doğanay (2006) da değer kavramını, insan yaşamını etkileyen ve hayatta kıymet verilen düşünceler bütünü şeklinde açıklamaktadır.

Hofstede’ye (1980) göre değer, Değer, bireyin bir durumu diğerine kıyasla tercih etme yönündeki eğilimi olarak tanımlanabilir. Hofstede, sosyal sistemin sürdürülebilirliği açısından birey davranışlarının belirli bir uyum içerisinde gerçekleşmesi gerektiğini vurgulamakta; bu uyumun sağlanmasında ise değerlerin belirleyici bir rol oynadığını ifade etmektedir. Ona göre değerler, bireyin yaşamının erken dönemlerinde şekillenmekte olup rasyonel temellere dayanmazlar. Değerler arasında sürekli bir etkileşim söz konusudur ve bu etkileşim, bireyin değerler sistemini

oluşturur (Hofstede, 1980'den akt. Çiftci-Tongo, 2020). Bu bağlamda spor, özellikle müsabaka süreçlerinde evrensel değerlerin edinilmesine katkı sağlayan önemli bir araçtır (Simon, 2003).

Rokeach (1973), değerleri üç temel başlık altında ele almaktadır: standart olarak değerler, karar alma ve çatışma süreçlerinde işlev gören değerler ile önem derecelerine göre sıralanan değerler. Bu doğrultuda, değerlerin işlevleri şu şekilde özetlenebilir (Akbaş, 2004).

2.2. Spor Kavramı:

Spor, farklı disiplinlere göre bireysel veya takım halinde gerçekleştirilen müsabakalar ya da eğlence ve tatmin sağlama amacı taşıyan aktiviteler olarak tanımlanmaktadır (Filiz, 2010).

Zorba 'ya (2012) göre spor, ilgilenen bireyler açısından müsabakalarda galibiyet elde etmeyi amaçlayan ruhsal, bedensel ve teknik bir uğraştır. İzleyiciler açısından ise, duygu ve heyecan uyandıran estetik bir süreç olarak değerlendirilir. Spor, tamamlayıcı yönüyle incelendiğinde; anatomik, fizyolojik, ortopedik, psikolojik ve biyomekanik faktörlerin etkisiyle gelişen ve sürdürülebilin bilimsel bir olgu niteliği taşır. Başka bir açıdan bakıldığında, spor bireyin çevresiyle uyumunu sağlayarak edinilmiş bilgi birikimini artıran bir etkinliktir. Belirli kurallar çerçevesinde araçlı veya araçsız, bireysel ya da takım halinde, serbest zaman aktiviteleri veya profesyonel bir meslek olarak uygulanabilen; rekabet içerikli, dayanışmayı teşvik eden ve kültürel gelişimi destekleyen bir sosyal olgu olarak kabul edilir (Zorba, 2012).

Türk Dil Kurumu, sporu "bedeni geliştirmek amacıyla belirli kurallar çerçevesinde bireysel, ikili ya da takım halinde yapılan fiziksel aktiviteler ile rekabete dayalı zihinsel ve bedensel yarışmaların bütünü" olarak tanımlamaktadır (TDK, 2024). Sporun tarihsel gelişimi incelendiğinde, başlangıçta temel olarak saldırı ve savunma amacıyla icra edilirken, zamanla "spor" adı altında organize bir faaliyet haline geldiği görülmektedir. Spor, gelişim süreci boyunca takım ve bireysel disiplinler halinde şekillenmiş, günümüze kadar müsabaka ve yarışmalar aracılığıyla bireylerin rekabet

gücünü ortaya koyabilecekleri belirli kurallar çerçevesinde uygulanmaya başlanmıştır (Özdenk, 2011).

Spor, birey açısından kazanma hedefi doğrultusunda teknik ve fiziksel çaba gerektiren bir uğraş olup, izleyiciler için yarışmaya dayalı estetik bir süreç sunar. Toplumsal bağlamda ise, kimi zaman içinde bulunduğu toplumun yapısını ve çelişkilerini yansıtan bir ayna görevi görürken, kimi zaman sosyal dinamikleri şekillendiren etkili bir araç rolünü üstlenir. Sonuç olarak, spor yalnızca bireysel veya fiziksel bir aktivite olmanın ötesinde, toplumlar için önemli bir sosyal kurum niteliği taşır (Fişek, 1998).

Spor, ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmanın önemli bir unsuru olarak, bireyin fiziksel ve zihinsel sağlığını güçlendiren, kişilik ve karakter gelişimini destekleyen, bilgi, beceri ve yetenek kazandırarak çevresiyle uyum sağlamasına yardımcı olan dinamik bir olgudur. Aynı zamanda, toplumlar ve uluslar arasındaki dayanışmayı ve kaynaşmayı güçlendiren bir etken olarak, bireyin mücadele gücünü artıran, belirli kurallar çerçevesinde rekabete dayalı, heyecan verici yarışmalar ve üstün gelme hedefiyle sürdürülen etkinlikleri kapsar. Bu çok yönlü yapısı sayesinde spor, günümüzde geniş bir işlevsellik kazanarak evrensel bir fenomen haline gelmiştir (Türkel, 2010).

Spor, bireyin fiziksel ve zihinsel sağlığını geliştirmek amacıyla, belirli kurallar çerçevesinde rekabet ortamında mücadele etme, heyecan yaşama, yarışma ve başarı elde etme sürecine dayanan yoğun bir çabadır. Aynı zamanda, bireyin gerçek potansiyelini ortaya çıkararak kişisel gelişimini en üst düzeye ulaştırmasına katkı sağlar (Aracı, 1999).

Spor, yarışma, keyif, sağlık, estetik, eğlence, oyun, reklam, propaganda, meslek ve bilim gibi pek çok farklı yönüyle ele alınabilir. Aynı zamanda, bireylerin boş zamanlarını değerlendirmelerine olanak sağlayan bir etkinlik olmasının yanı sıra, sosyal etkileşimi destekleyerek toplumlar arasındaki ilişkileri düzenleyen önemli bir olgu olarak kabul edilmektedir. Spor, fiziksel ve zihinsel yapıya hitap eden temel bir sosyal davranış biçimi olup, yalnızca eğlence amaçlı değil, aynı zamanda belirli kurallara dayalı ciddi bir etkinlik olarak görülmektedir. Üstelik, zaman içinde kuralları değiştirilebilir nitelikte olan stratejik bir oyun özelliği de taşır (Voigt, 1998).

2.2.1. Sporda Değer Kavramı

Spor, her oyunun kendine özgü kurallarını içeren ve bu kurallara uyulmadan başarıya ulaşılamayan bir disiplindir. Küçük yaşlardan itibaren bireylere kurallara bağlılığı öğreten spor, aynı zamanda önemli bir eğitim alanı olarak görülmektedir. Toplum tarafından kabul edilen değerlerin bireylere kazandırılmasında en uygun sosyal ortamların başında gelen spor, değerler eğitiminin etkin bir şekilde uygulanmasına katkı sağlamakta ve toplumla uyumlu bireylerin yetiştirilmesine yardımcı olmaktadır (Yıldız ve Güven, 2021).

Spor, bireylerin değer kazanmasında etkili bir sosyal öğrenme alanıdır. Takım çalışması, disiplin, sabır, sorumluluk alma, başarı için çaba gösterme gibi unsurlar spor yoluyla öğrenilir ve içselleştirilir (Koç ve Bulut, 2010). Özellikle okul çağındaki bireyler için spor hem fiziksel gelişim hem de karakter eğitimi açısından önemli bir fırsat sunar. Spor faaliyetleri sırasında edinilen değerlerin çoğu, bireyin yaşamının diğer alanlarına da taşınır. Örneğin, “fair play” kavramı sadece sporun değil, günlük yaşamın da bir parçası haline gelebilir (Güven, 2001). Bu nedenle spor, bir değer eğitimi aracı olarak eğitim kurumlarında yaygın biçimde kullanılmalıdır (Yıldırım, 2005).

2.2.2. Spor Yoluyla Kazanılan Değerler

Sporun, bireyin ahlaki ve sosyal yönlerinin gelişiminde etkili bir araç olduğu kabul edilmektedir. Spor faaliyetleri ve yarışmaları aracılığıyla bireyler; ahlaki değerler, öz saygı, takım ruhu, rakibe saygı, oyun kurallarına bağlılık, etik ilkeler ve sportif erdem gibi temel kavramları öğrenme fırsatı bulmaktadır (Păunescu, Gagea, Păunescu ve Pițigoi, 2013).

Spor, bireylerin değer kazanmasında etkili bir sosyal öğrenme alanıdır. Takım çalışması, disiplin, sabır, sorumluluk alma, başarı için çaba gösterme gibi unsurlar spor yoluyla öğrenilir ve içselleştirilir (Koç ve Bulut, 2010). Özellikle okul çağındaki bireyler için spor hem fiziksel gelişim hem de karakter eğitimi açısından önemli bir fırsat sunar. Spor faaliyetleri sırasında edinilen değerlerin çoğu, bireyin yaşamının diğer alanlarına da taşınır. Örneğin, “fair play” kavramı sadece sporun değil, günlük yaşamın da bir parçası haline gelebilir (Güven, 2001). Bu nedenle spor, bir değer

eğitimi aracı olarak eğitim kurumlarında yaygın biçimde kullanılmalıdır (Yıldiran, 2005).

Değer eğitiminin sistematik bir şekilde verilmesi, bireyin spor yoluyla kazandığı olumlu davranışları içselleştirmesini sağlar. Okullarda uygulanan beden eğitimi dersleri bu açıdan büyük bir fırsattır. Bu dersler sayesinde öğrencilere sadece hareket becerileri değil, aynı zamanda toplumsal kurallar ve etik değerler de kazandırılabilir (Yıldiran, 2005). Yapılan araştırmalar, sporla iç içe olan bireylerin; özgüven, empati, liderlik, sorumluluk alma ve stresle başa çıkma gibi sosyal-duygusal becerilerde daha gelişmiş olduğunu göstermektedir (Schwartz, 1992).

Sporda öne çıkan temel değerleri şu şekilde sıralayabiliriz:

- **Fair Play (Adil Oyun):** Rakibe saygı, kurallara uyum ve centilmenlik gibi ilkeleri içerir (Koç & Bulut, 2010).
- **Saygı:** Hem rakibe hem de antrenöre, hakeme ve izleyiciye saygıyı kapsar (Yıldiran, 2005).
- **Disiplin:** Sporunun kendi sorumluluklarını bilmesi, antrenmanlarına düzenli katılması ve belirli bir amaç doğrultusunda çaba göstermesidir (Yıldiran, 2005).
- **Sorumluluk:** Sporcuların kendi performanslarını geliştirirken aynı zamanda takım arkadaşlarına ve topluma karşı sorumluluk bilinci taşımaları beklenir. Bu değer, sporun sosyal bir olgu olduğunu vurgular (Arnold, 1994).
- **Dürüstlük:** Doping, şike ve hile gibi etik dışı davranışlar, sporun değerlerini zedeleyen unsurlardır. Sporcuların dürüstlük ilkesine bağlı kalması, sporun toplum nezdindeki saygınlığını korur (Lumpkin, 2020).
- **Dayanışma ve Takım Ruhu:** Takım sporlarında başarıya giden yolda kolektif çalışmanın önemi vurgulanır. (Yıldiran, 2005).

Bu değerler, sporunun yalnızca sportif başarısını değil, aynı zamanda sosyal ilişkilerini, okul başarısını ve yaşam kalitesini de etkiler (Güven, 2001).

Küresel düzeyde devletler ve politika yapıcılar, sporun bireylere kazandırdığı değerleri genellikle sağlık, fiziksel yenilenme, toplumsal katılım, sosyal düzenin sağlanması, istihdam olanakları, millî bilinç, rekabet gücü ile kazanma ve kaybetme

deneyimleri şeklinde tanımlamaktadır. Öte yandan, toplumsal bakış açısıyla değerlendirildiğinde spora atfedilen değerler daha çok maddi kazanç, tanınmışlık, popülerlik, ödüller, fiziksel görünümde iyileşme ve kilo kontrolü gibi unsurlar etrafında şekillenmektedir. Bu bağlamda, sporun bireye kazandırdığı değerlerin ya da spor yoluyla edinilen deneyimlerin, farklı perspektiflerden bakıldığında zaman zaman karmaşık ve birbiriyle çelişen anlamlar taşıyabildiği görülmektedir (Devine ve Telfer, 2016).

2.2.3. Sporda Değerlerin Önemi

Sporda değerler, yalnızca sportif başarıyı değil, aynı zamanda sporcuların karakter gelişimini de etkiler. Çocuk ve genç sporcular üzerinde yapılan araştırmalar, sporun disiplin, öz denetim ve takım çalışması gibi değerleri kazandırdığını göstermektedir (Lee ve Cockman, 1995). Ayrıca, spor yoluyla kazanılan bu değerler, bireylerin günlük yaşamlarına da olumlu yansır (Shields ve Bredemeier, 2009).

2.2.4. Sporda Değer Yönelimleri

Değer, bireyin ve toplumun önem verdiği, davranışlara rehberlik eden, tercihleri ve tutumları yönlendiren inanç sistemleri olarak tanımlanır (Schwartz, 1992). Değer yönelimi ise bireyin sahip olduğu değerleri günlük yaşamına ne ölçüde yansıttığı ve bu değerler doğrultusunda davranış sergilediği durumu ifade eder (Rokeach, 1973). Sporda değer yönelimi, bireyin spor yaparken etik, sosyal ve insani ilkeleri içselleştirip davranışa dönüştürmesini kapsar (Koç ve Bulut, 2010).

Yönelim sözlükte yönelme; kişinin durumunu veya bulunduğu konumun durumunu başka yerlere göre belirleme; kişinin, karmaşık ve sıkıntılı durumlara karşı belirlediği tutum; kişinin bulunduğu yer ve zamanın, kendisinin ve çevresindekilerin bilincinde olması durumu Yönelim (TDK, 2022) gibi ifadelerle tanımlanmaktadır. Yönelim (Orientation), bireylerin belirli bir alana yönelik sürekli eğilimlerini ifade eden psiko-sosyal bir yapıdır. Allport (1935) bu kavramı "bireyin tutum ve davranışlarını organize eden zihinsel hazır bulunuşluk" olarak tanımlar.

Spor bilimleri literatüründe ise "sporcuların aktiviteye katılım amaçlarını şekillendiren bilişsel ve duygusal süreçler" olarak ele alınır (Weinberg ve Gould, 2018). Rokeach (1973): "Değerler sisteminin bireyin eylemlerine yansımalarıyla oluşan

sürekli eğilimler bütünüdür." Yönelim kelimesinin anlamından hareketle değer yönelimi ifadesiyle de bireyin yaşamında hangi değerleri önemsediği, özümsemiği ve hangi değerlere olumlu tutum sergileyerek yaşamında bunlara göre davranma eğilimi gösterdiği anlaşılmaktadır (murat, 2024). Birçok alanda olduğu gibi dünyaya bakış açısıyla da büyük değişim ve dönüşüm geçiren gençler, bu dönemde dini inançlarını, bilgilerini sorguladığı gibi değerlere bakışlarını da sorgular, kimlik ve karakter gelişimine en uygun değerleri belirleyerek düşünce ve davranışlarına yön verirler (murat, 2024). Değer yönelimleri, bireysel kimlikten küresel politikaya uzanan çok katmanlı bir olgudur. Disiplinler arası çalışmalar, bu kavramın dinamik yapısını anlamak için kritik öneme sahiptir.

2.2.5. Mücadele Kavramı:

Bireylerin zihinsel ve fiziksel yapılarını ve motor becerilerini beraberce kullanarak, sporun tekniklerini uygulamak şartı ile belirli kurallar içerisinde rakibini yenmeye çalıştığı boks, karate, taekwondo gibi sporlardır (Türkeri vd., 2019). Mücadele sporları, sporcuyu hem psikolojik hem de fizyolojik olarak zorladığı için müsabaka esnasında tüm sorumluluk sporcu üzerinde olmaktadır. Bu durum sporcuda, iradesinin gelişmesi, kendini geliştirme becerisinin oluşması ve özgüvenin artması gibi özelliklerini geliştirmektedir (Şahin, 2006). Mücadele sporlarında başarı da başarısızlık da sporcunun kendisine aittir. Sporcuların aldıkları bu sorumluluk neticesinde yaptıkları spor branşı gereği problemleri tek başlarına çözme eğilimi göstermektedirler (Türkeri vd., 2019).

Mücadele sporları, iki sporcunun benzer sıkletlerde ilgili federasyonların belirlediği kurallar çerçevesinde ve hakem gözetiminde ring, dojo veya tatami gibi özel alanlarda gerçekleştirdikleri, üst ve alt ekstremitelerini kullanarak atak yapma, savunma ve darbeleri savuşturma amacı taşıyan fiziksel etkinliklerdir. Bu sporlar bireyin fiziksel dayanıklılığını, çevikliğini, teknik yeterliliğini ve stratejik düşünme becerisini geliştirmeyi hedefler. Dünya genelinde “dövüş sanatları” (martial arts) olarak anılan bu sporlar, Türkiye’de genellikle “mücadele sporları” başlığı altında sınıflandırılmaktadır (Demir, 2020; Türkiye Kick Boks Federasyonu, 2023).

2.3. MÜCADELE SPORLARI

2.3.1. Taekwondo Branşı:

Taekwondo, ahlaki değerlerin ön planda tutulduğu, el ve ayakların kullanıldığı tekniklerle gerçekleştirilen bir savunma ve mücadele sporudur. Disiplinin önemli bir unsuru olan bu branşta; "Tae" ayakla yapılan vuruşları, "Kwon" elle yapılan teknikleri, "Do" ise bireyin ahlaki gelişimini tamamlamaya yönelik bir düşünce sistemi ve yaşam felsefesi olarak tanımlanmaktadır (Şahin, 2011). Bir başka ifadeyle, taekwondonun temel felsefesini oluşturan "Do" kavramı; iyi niyeti, karşılıklı saygıyı, öz disiplini ve beden farkındalığını ifade eden bir yaşam biçimi olarak değerlendirilmektedir (Tekin, 2016).

Taekwondo yalnızca bir savunma sporu olmakla kalmayıp, bireyin fiziksel sağlığını korumayı, dayanıklılığını artırmayı ve motor becerilerini geliştirmeyi amaçlamaktadır. Sporcunun yalnızca çıplak el ve ayak kullanarak rakibine karşı savunma yapması, bu sporun sevgi, saygı ve disiplin temelinde şekillendiğinin göstergesi olup, taekwondonun en ayırt edici yönlerinden biridir (Fong ve Gabriel, 2012).

Taekwondo, kökeni Güney Kore'ye dayanan ve herhangi bir silah kullanılmaksızın icra edilen bir dövüş sanatı olarak tanımlanmaktadır. Bu terim, orijinal haliyle Kore alfabesi Hangeul'de yazılmakta olup; klasik Çin yazı sistemi olan Hanja'da ise kavram, "tekme", "yumruk" ve "yol" (ya da yaşam sanatı) anlamlarına gelen karakterlerle ifade edilmektedir. Bu doğrultuda taekwondo, kelime anlamı itibariyle "tekme ve yumruk yoluyla kendini ifade etme sanatı" şeklinde açıklanabilir. Söz konusu tanım, taekwondonun yalnızca fiziksel bir dövüş pratiği olmadığını, aynı zamanda bireyin zihinsel gelişimine katkı sunan, öz disiplin kazandıran ve kişinin kendine hakimiyetini artırmayı amaçlayan bir yaşam felsefesi olduğunu da ortaya koymaktadır (Tel, 2008).

Taekwondonun dövüş, müsabaka (kyorug) ve hayali dövüş, gösterisi (poomse) yarışmaları bölgeselden uluslararası seviyeye kadar planlı, sistemli ve düzenli bir biçimde yapılmasına karşın sadece dövüş (kyorug) kısmı olimpiktir (Tel, 2008).

2.3.2. Karate Do Branşı:

Karate, sporcuların çıplak el ve ayaklarını birer savunma ve saldırı aracı olarak kullandıkları geleneksel dövüş sporlarından biridir (Çoşkun, 2020). Bu spor dalı; hızlı yön değiştirme kabiliyeti, el ve ayakların senkronize biçimde uygulandığı teknik kombinasyonlar, karşıdan gelen ani ve güçlü ataklara aynı anda savunma ve karşı atakla yanıt verme becerilerini içeren kapsamlı bir mücadele sanatı olarak tanımlanabilir. Karatede başarı için hız, refleks, esneklik, denge kontrolü ve hareketlerin zamanlamasına ilişkin yetkinliğin geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır (Türkeri, 2007). Bununla birlikte karate, yalnızca fiziksel yönüyle değil; Zen Budizmi ve Japon kültürel mirasıyla olan derin bağlantısıyla, bireyin zihinsel ve bedensel gelişimini hedefleyen bir yaşam disiplini olarak da öne çıkar. Bu yönüyle bireyi şiddetten uzaklaştırarak barışçıl bir tutum geliştirmesine katkı sağlar (Şener, 2015).

Karate-Do kavramı, Japonca'da "boş" anlamına gelen "kara", "el" anlamındaki "te" ve "yol" ya da "felsefe" anlamındaki "do" kelimelerinin birleşiminden oluşur. Bu bağlamda Karate-Do, "silahsız el yolu" şeklinde ifade edilmektedir. Karate üç temel unsurdan meydana gelir: Kihon (temel teknikler), Kata (hayali dövüş uygulamaları) ve Kumite (karşılıklı mücadele). Kata, 360 derecelik bir eksende hayali rakiplerle yapılan teknik gösterileri kapsarken; Kumite, belirlenmiş kurallar dahilinde iki sporcunun karşı karşıya geldiği rekabetçi müsabaka biçimidir (Kaynar, 2021; Soykan, 2009).

Uzak Doğu kökenli sporlar olan Karate ve Taekwondo, etik prensiplere bağlılıkları ve bireysel gelişime verdikleri önem nedeniyle değer eğitimi açısından etkili araçlar olarak kabul edilmektedir. Kemer dereceleri sistemine dayanan aşamalı ilerleme süreci, sporculara azim ve sabır gibi önemli değerleri kazandırırken; müsabaka esnasında sergilenen saygı ve uygulanan ritüeller ise empati ve hoşgörü gibi sosyal değerlerin gelişimini desteklemektedir (Aydın, 2015).

2.3.3. Judo Branşı:

Judo, yaklaşık 2000 yıllık geçmişe sahip, Bozkır Medeniyeti'nin izlerini taşıyan ve kökeni Orta Asya'ya dayanan bir mücadele sporudur. "Ju" ve "Do" kelimelerinin birleşiminden oluşan judo; "Ju", saygı, nezaket ve inceliği; "Do" ise yol,

ilke ve disiplini ifade eder (Torun, 2020). Bu doğrultuda judo, gravite ve stabilite prensiplerine bağılı olarak, bireyin kendi gücünü etkin bir şekilde kullanarak rakibini sırt üstü yere düşürmeye, dirsek ve boyun bölgesine yönelik tekniklerle etkisiz hale getirmeye dayalı bir mücadele biçimidir. Temel felsefesi, az güçle daha fazla etki yaratmak üzerine kurulu olan bu spor, yüksek düzeyde bedensel ve zihinsel koordinasyon gerektirir (Demiral, 2007).

Judo sporunu uygulayan bireylerde problem çözme, hızlı algılama, karar verme ve dış uyaranlara tepki verme gibi bilişsel beceriler önemli ölçüde gelişir. Bu beceriler, müsabaka anında değişken durumlara hızla uyum sağlayabilme yetisini artırırken, aynı zamanda takım başarısına da katkı sunar (Demiral, 2010).

Bununla birlikte judo, Japon kültürünün etkisiyle yalnızca fiziksel değil, etik ve ahlaki değerlerin de içselleştirildiği bir spor olarak öne çıkar. “Karşılıklı refah ve fayda” (mutual welfare and benefit) ilkesine dayanan bu anlayış, sporcuların saygı, öz denetim ve disiplin gibi değerleri benimsemelerini sağlar. Tekniklerin kontrollü uygulanması, rakibe zarar vermekten kaçınılması ve müsabaka öncesi/sonrası gerçekleştirilen selamlaşma ritüelleri bu değerlerin pekişmesine hizmet eder (Güngör, 2017).

2.3.4. Güreş branşı:

TDK sözlüğüne göre güreş, belirli kurallar çerçevesinde güç kullanarak iki kişinin çeşitli oyunlarla birbirinin sırtını yere getirmeye çalışması şeklinde tanımlanmaktadır (<https://sozluk.gov.tr/>). Toy (2015) ise güreşi, güreşçilerin araç kullanmaksızın, Uluslararası Dünya Güreş Birliği (UWW) kurallarına uygun olarak, belirlenmiş minder üzerinde teknik, beceri, kuvvet ve zekâlarını kullanarak birbirlerine üstünlük sağlama mücadelesi olarak ifade etmektedir.

Cemal Alpman’a göre güreş, “bütün vücut bölümlerinin uyum içinde çalışmasını gerektiren; aynı zamanda cesaret, hareket kabiliyeti, refleks, beceri, dayanıklılık ve kuvvet isteyen, bu nedenle hazırlığa erken yaşlarda başlanması gereken yakın mücadele sporudur” (Avcuoğulları, 1993).

Kesgin (2020) güreşi, tarih boyunca insanların ve hayvanların hayatta kalma çabası, idman ve talim amaçlı; aynı zamanda günlük yaşamın zorluklarından

uzaklaşma ve toplumsal kaynaşma için gösteri biçiminde gerçekleştirilen sportif etkinliklerden biri olarak tanımlamaktadır. Türk spor kültüründe derin köklere sahip olan güreş, sporculara bireysel sorumluluk alma, sabır ve dayanıklılık değerlerini kazandırır. Özellikle kilo kontrolü ve antrenman disiplini, güreşçinin yaşamının her alanında sorumluluk bilinci geliştirmesini sağlar. Rakibe saygı ve sportmenliğe önem verilmesi ise fair play anlayışını güçlendirir (Demirtaş ve Koç, 2018).

2.3.5. Boks, Kick Boks ve Muay Thai branşı:

Bu sporlar, yüksek düzeyde fiziksel temas içermeleri nedeniyle cesaret, öz güven ve öfke kontrolü gibi psikolojik değerlerin gelişiminde oldukça etkilidir. Ring ortamında stratejik düşünebilmek, rakibe saygı duyarak mücadele etmek ve duygularını kontrol edebilmek, sporcuya içsel disiplin kazandırır (Yıldız, 2020).

2.3.6. Jiu-Jitsu ve Karma Dövüş Sanatları (MMA)

Teknik çeşitliliğe ve taktiksel zekâya dayanan bu branşlar, sporcularda stratejik düşünme yetisini geliştirirken, rakibe duyulan saygıyı da ön plana çıkarır. Müsabaka öncesi ve sonrası yapılan dostça temaslar, empati ve sportmenlik kültürünü pekiştirir. Ayrıca karma branş yapısı sayesinde birçok değer sentezlenmesine katkı sağlar (Kaya ve Arslan, 2016).

2.4. Mücadele Sporlarının Bireyde Geliştirdiği Değerler

Mücadele sporları; bireyin fiziksel, zihinsel ve ahlaki gelişimini bütüncül bir şekilde destekleyen disiplinlerdir. Bu spor dalları aracılığıyla birey, yalnızca sportif beceriler kazanmakla kalmaz, aynı zamanda toplumsal yaşamda önemli rol oynayan birtakım değerleri de içselleştirir. Bu bağlamda mücadele sporlarının bireyde kazandırdığı temel değerler şu şekilde özetlenebilir:

- **Disiplin:** Mücadele sporlarının doğası gereği, sporcu antrenman programlarına düzenli bir şekilde uymak zorundadır. Bu süreçte sporcu, zaman yönetimi, fiziksel sınırlarına saygı ve sürekli gelişim anlayışı ile disiplinli bir yaşam tarzı benimser (Kılıcıgil, 2013).
- **Saygı:** Rakibe, antrenöre, hakeme ve kurallara duyulan saygı, mücadele sporlarının temel yapı taşlarından biridir. Özellikle judo, karate gibi Doğu

kökenli spor dallarında selamlaşma, ritüel ve davranış kuralları bu değeri sistematik olarak öğretmektedir (Güngör, 2017).

- **Öz Denetim ve Duygusal Kontrol:** Bu sporlar, bireyin saldırganlık dürtüsünü kontrol altına almasını ve stresli durumlarla başa çıkabilmesini sağlar. Duygularını kontrol edebilen birey, sosyal yaşantısında da daha sağlıklı ilişkiler kurar (Yıldız, 2020).
- **Adalet ve Fair Play:** Mücadele sporlarında kazanma kadar kaybetme kültürü de öğretilmektedir. Bu sporlar, bireyin adil rekabet anlayışını içselleştirmesine olanak tanır. Kurallara uygun mücadele ve rakibe saygı, “fair play” kültürünün temelini oluşturur (Aydın, 2015).
- **Sorumluluk:** Sporcu hem bireysel gelişiminden hem de takım başarısından sorumlu olduğunu öğrenir. Antrenmanlara düzenli katılmak, beslenme ve yaşam tarzını spora göre düzenlemek bu sorumluluk bilincini pekiştirir (Yıldız, 2020).
- **Azim ve Kararlılık:** Mücadele sporlarında gelişim zaman alır. Sporcu, tekrar tekrar yenilse dahi, yılmadan çalışmaya devam eder. Bu süreç, bireyin hayatın diğer alanlarında da azimle mücadele etmesini sağlar (Demirtaş ve Koç, 2018).
- **Cesaret:** Fiziksel temasın yoğun olduğu bu sporlar, bireyin korkularıyla yüzleşmesini ve risk almasını teşvik eder. Cesaret, özellikle ring ya da minderde yalnız kalan sporcunun, kararlılıkla hareket etmesini sağlar (Demirtaş ve Koç, 2018).
- **Empati ve Hoşgörü:** Mücadele sporlarında her sporcu zaman zaman kazanır, zaman zaman kaybeder. Bu süreçte rakibin çabasını takdir etmek ve centilmence davranmak, empati ve hoşgörü değerlerinin gelişmesine katkı sağlar (Kaya ve Arslan, 2016).
- **Özgüven:** Mücadele sporları, bireyin kendi bedenini, sınırlarını ve potansiyelini tanımasını sağlar. Bu farkındalık, bireyin kendine olan güvenini artırır (Kaya ve Arslan, 2016).

2.5. Sporda Değer Yönelimi ile İlgili Yapılmış Çalışmalar

Çiftçi- Tongo, (2020) yılında yaptığı çalışmada, "Sporda Değerler, Hedef Yönelimleri ve Ahlaki Karar Alma Tutumlarının İncelenmesi" isimli yüksek lisans

tezine dayanmaktadır. Antalya’da 368 lisanslı sporcu üzerinde yapılan araştırmada YSVQ-2, SGEYÖ ve AMDYSQ ölçekleri kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda, sporcular görev yönelimli hedeflere daha çok odaklanırken, yetkinlik ve ahlak değerlerine öncelik vermekte olduğunu bulmuştur. Statü değeri daha az önemsenmiş, adilce kazanmayı koruma tutumu yüksek çıkmış, hile ve yarışma severlik puanları ise düşük bulunmuştur. Cinsiyet ve spor türü açısından farklılıklar saptanmış; kadın sporcular görev yönelimli, erkek sporcular ise yarışma severliği daha fazla benimsedikleri sonucuna ulaşmıştır.

Özdilman- Sevinç, (2023) “Sporcuların değer yönelimleri ile ahlaki karar alma tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi” isimli araştırma, sporcuların değer yönelimleri ile ahlaki karar alma tutumları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Cinsiyet, spor yılı, branş ve eğitim durumu gibi faktörler analiz edilmiş ve pozitif bir ilişki bulunmuştur. Kadın sporcular ve bireysel branş sporcularının değer yönelimleri daha yüksek çıkmıştır. Eğitim düzeyinin de etik tutumlarda etkili olduğu görülmüştür. Araştırma, etik ve ahlak kavramlarının sporda birbiriyle bağlantılı olduğunu vurgulamaktadır.

Özgür, (2024) “Sosyal medyanın çocukların değer yönelimlerindeki rolü: youtube örneği” isimli çalışmada 13-14 yaş grubundaki çocukların YouTube kullanım alışkanlıklarının değer yönelimleri üzerindeki etkisini incelemektedir. Araştırma, 388 katılımcı ile yapılan anket verilerine dayanarak SPSS v27 programıyla analiz edilmiştir. Araştırma, YouTube’un çocukların değer yönelimlerini önemli ölçüde etkilediğini ortaya koymaktadır. Özellikle eğlence odaklı içeriklerin, geleneksel değerlerin aşınmasına ve bireyselleşmenin artmasına yol açabileceği görülmüştür. Ayrıca, YouTuber’ların tüketim alışkanlıkları ve düşünce yapısı üzerindeki etkisi dikkat çekicidir. Bu nedenle, ebeveynlerin ve eğitimcilerin çocukların medya kullanımını bilinçli şekilde yönlendirmesi önerilmektedir.

Yağcı, (2006) “Ortaöğretim Öğrencilerinin Değer Yönelimleri Üzerine Karşılaştırmalı Bir Araştırma (Zeytinburnu Örneği)” isimli çalışmada Türkiye’de ortaöğretim öğrencilerinin değer yönelimlerini inceleyerek, farklı eğitim kurumlarında öğrenim gören öğrencilerin değer tercihlerini karşılaştırmayı amaçlamaktadır. Araştırmada, öğrencilerin cinsiyet, yaş, doğum yeri, ailelerinin sosyo-ekonomik durumu, ebeveynlerinin eğitim düzeyi ve Allah inancına ilişkin kanaatleri gibi

demografik değişkenlerin değer yönelimleri üzerindeki etkileri analiz edilmiştir. Araştırma, İstanbul'un Zeytinburnu ilçesinde yer alan beş farklı lise türünde (düz lise, meslek lisesi, imam hatip lisesi, ticaret lisesi ve süper lise) öğrenim gören 317 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiştir. Schwartz Değerler Ölçeği kullanılarak yapılan analizler, öğrencilerin en fazla önem verdikleri değerlerin İyilikseverlik, Güvenlik ve Uyma olduğunu ortaya koymuştur. Cinsiyet, sosyo-ekonomik durum ve eğitim görülen okul türü gibi faktörlerin değer yönelimlerinde anlamlı farklılıklar oluşturduğu tespit edilmiştir. Araştırma sonuçları, Türkiye'deki gençlerin değer yönelimlerinin kültürel ve eğitimsel faktörlerden etkilendiğini göstermektedir. Ayrıca, yurtdışında yapılan benzer çalışmalarla karşılaştırıldığında, Türk öğrencilerin toplumsal değerlere daha fazla önem verdikleri görülmektedir.

Koyuncu, (2020) "Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda Farklı Bölümlerde Öğrenim Gören Öğrencilerin Değer Yönelimleri Üzerine Bir Araştırma" isimli araştırma, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu'nda öğretmenlik ve spor yöneticiliği bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerin değer yönelimlerini incelemektedir. Çalışma, 285 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiş olup, bireysel değerler envanteri kullanılarak öğrencilerin değer tercihleri analiz edilmiştir. Sonuçlar, cinsiyet ve bölüm değişkenlerinin bireysel değerler yönelimlerinde anlamlı farklılıklar oluşturduğunu göstermiştir. Kadın öğrenciler disiplin ve sorumluluk alanında daha yüksek puan alırken, öğretmenlik bölümü öğrencileri paylaşım ve saygı değerlerinde daha yüksek eğilim göstermiştir. Yaş, anne ve baba eğitim durumu değişkenlerinin ise bireysel değerler üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığı belirlenmiştir.

McRae, (2023) "Dövüş sanatlarında ahlaki gelişim: Etik ve değerler perspektifi" isimli çalışmasında James McRae'nin çalışması, dövüş sanatlarının ahlaki gelişimi teşvik etme potansiyelini inceliyor. Araştırma hem çocuklar hem de yetişkinlerden oluşan geniş bir katılımcı grubunu ele almış ve dövüş sanatları eğitiminin sosyo-psikolojik etkileri üzerinde durmuş. Çalışmada, etik eğitimin dövüş sanatları eğitimine dahil edilmesi gerektiği, ahlaki gelişimin yalnızca doğru metodolojilerle sağlanabileceği belirtiliyor. Kohlberg'in ahlaki gelişim teorisine dayanarak yapılan analizler, etik değerlerin kritik düşünme ve pratik senaryolar aracılığıyla geliştirilmesinin önemini vurguluyor. Araştırma ayrıca Japon Bushido geleneğinin dövüş sanatları uygulayıcıları üzerindeki etkisini incelemiş ve bu etik

felsefenin samuraylar arasında entelektüel ve ahlaki erdemleri geliştirme amacına yönelik olduğunu ortaya koymuştur. McRae'nin çalışmasında, senaryo bazlı eğitim yöntemlerinin, dövüş sanatları öğrencilerine gerçek dünyadaki etik ikilemleri çözme yetkinliği kazandırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Bunun yanı sıra, dövüş sanatlarının eğitiminin doğru yapılmadığı takdirde şiddeti teşvik etme riskine dikkat çekilmektedir.

Şanverdi, (2022) *“Futbol hakemlerinin değer yönelimleri ve değerler eğitimine yönelik görüşleri”* isimli çalışmasında Türkiye Futbol Federasyonu'na bağlı hakemlerin değer yönelimlerini ve etik eğitime dair görüşlerini incelemektedir; nitel araştırma yöntemiyle yapılan çalışmada, farklı klasmanlardan 17 hakemle görüşmeler gerçekleştirilmiş ve veriler içerik analizi ile değerlendirilmiştir; bulgular, hakemlerin kararlılık, otorite, iletişim becerisi ve oyun kontrolü gibi özellikleri örnek aldıkları hakemlerden etkilenecek geliştirdiğini, müsabaka öncesi ve sonrası dua etme, uğurlu nesneler kullanma, müzik dinleme ve adalet duygusu gibi manevi değerlere yöneldiklerini, hakemlik mesleğinin disiplin, özgüven, empati ve spor kültürü gibi bireysel ve sosyal değerlerin gelişimine katkı sağladığını ve değerler eğitiminin sürekli verilmesi gerektiğini vurguladıklarını göstermektedir;

Bedini de Jesus ve Moreto Impolcetto, (2022) "Dövüş Sporları Alanında Akademik Üretim: Judo'nun Durumu ve Bu Sporun Prensipleri ile Değerleri Üzerine Çalışmalar" isimli makalesine dayanmaktadır. Çalışmada, judo alanında yapılan akademik üretim incelenmiş ve bu üretimin judo' sporunun prensipleri ile değerleri üzerindeki yoğunluğu analiz edilmiştir. Araştırma bulgularına göre, judo üzerine gerçekleştirilen akademik çalışmaların son on yılda belirgin biçimde arttığı gözlemlenmiştir. Bununla birlikte, prensipler ve değerler temelli çalışmaların, toplam judo araştırmaları içerisindeki oranının %8.35 düzeyinde kaldığı tespit edilmiştir. Söz konusu çalışmaların %47.50'si İngilizce, %42.50'si Japonca (yalnızca özetleri İngilizce) ve %10'u Portekizce olarak yayımlanmıştır. Bu dağılım, bilgiye erişimde dil bariyerinin önemli bir sınırlayıcı faktör olarak varlığını sürdürdüğünü göstermektedir. Araştırmada elde edilen bir diğer önemli bulgu, judo alanındaki akademik yayınların büyük bir kısmının biyodinamik (%57.97) ve sosyokültürel (%30.43) konular üzerinde yoğunlaştığını, buna karşın pedagojik içerikli çalışmaların oranının %11.60 gibi daha sınırlı bir düzeyde kaldığını ortaya koymaktadır. Genel olarak, judo literatürünün teknik ve rekabet odaklı yönlerinin ön planda olduğu, buna karşılık eğitimsel ve etik

değer boyutlarının daha az temsil edildiği dikkat çekmektedir. Bu durum, judo'nun çok yönlü eğitsel işleviyle ilgili literatürde sınırlı bir yer ayrıldığını ortaya koymaktadır.

Kostorz, Gniezinska ve Nawrocka, (2017) Bu çalışma, "Dövüş Sporlarıyla Uğraşan Bireylerde Değerler Hiyerarşisi ve Özsaygı İlişkisi" isimli makalesine dayanmaktadır. Araştırma, Polonya'da gerçekleştirilen ampirik bir çalışmaya dayanmakta olup, Scheler'in Değerler Ölçeği (SVS) ve Rosenberg'in Özsaygı Ölçeği kullanılarak 80 katılımcı üzerinde uygulanmıştır. Çalışma, dövüş sporlarının bireylerin değerler hiyerarşisi ve özsaygı düzeyleri üzerinde doğrudan etkisi olduğunu ortaya koymaktadır.

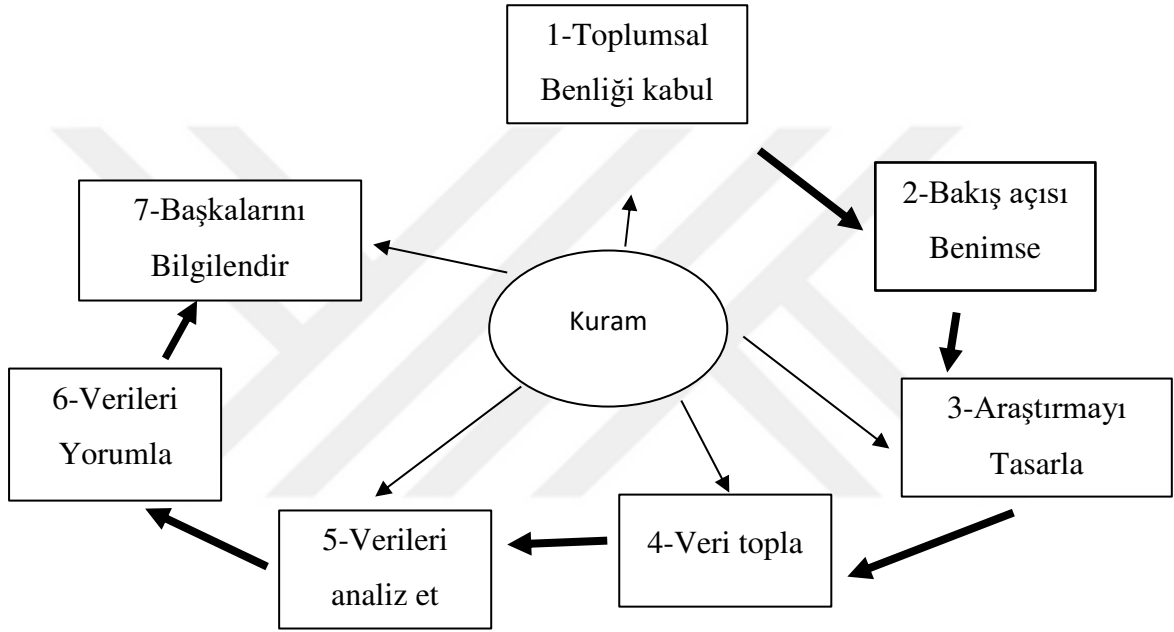
Vit ve Reguli, (2011) "Dövüş Sistemleri Eğitimcilerinin Motivasyonu ve Değer Yönelimleri" isimli çalışmalarıyla, dövüş sanatları ve savaş sporları eğitimcilerinin motivasyonlarını, değer yönelimlerini ve felsefi tutumlarını incelemiştir. Çek Cumhuriyeti genelinde gerçekleştirilen araştırmada, dövüş sporları eğitimcilerinin değer yönelimleri ve eğitim sürecine yansımaları incelenmiştir. Çalışmada, Cynarski'nin (2006) geliştirdiği yapılandırılmış anket formu uyarlanarak 87 eğitimci ile veri toplanmıştır. Bulgulara göre, eğitimcilerin dövüş sporlarına yönelmesindeki en yaygın gerekçe, önceki eğitimcinin yerini doldurma zorunluluğu olarak belirlenmiştir (%40). Bunu, genç bireylerle çalışma arzusu (%28.7) takip etmektedir. Eğitimcilerin yaşamlarında en çok önem verdikleri değerler arasında aile (%33.3), sağlık (%16) ve arkadaşlık (%9.2) ön plana çıkmaktadır. Katılımcıların %55'i, dövüş sanatlarının felsefi temellerine ilişkin bilgi düzeylerini "iyi" ya da "çok iyi" olarak değerlendirmiştir. Araştırmada ayrıca, dövüş sporlarının bireyler üzerindeki pedagojik etkilerine yönelik bulgulara da ulaşılmıştır. Buna göre, dövüş sporları eğitiminin öz-disiplin, özgüven geliştirme ve çatışma çözme becerileri üzerinde olumlu etkiler sağladığı tespit edilmiştir. Bu kapsamda, eğitimcilerin sahip olduğu değer yönelimlerinin, eğitim süreçlerine yansiyarak dövüş sporlarının etik ve eğitsel boyutlarını şekillendirdiği görülmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde araştırma yöntemi kapsamında araştırmanın amacı, araştırmanın modeli, araştırmanın çalışma grubu, veri toplama tekniği, veri toplama araçları ve veri analizlerinde kullanılan istatistiksel yöntem ve bilgilere yer verilmiştir.

Şekil 3.1. Nicel Araştırmanın Aşamaları

Kaynak: Nicel araştırma sürecinin aşamaları Neuman, W. L. (2008). *Social research methods: Qualitative and quantitative approaches*. Yayınodası.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden yararlanılmıştır. Nicel araştırma yöntemleri içerisinde yer alan nedensel karşılaştırma modeli, araştırmacının bağımsız değişkenler üzerinde herhangi bir müdahalede bulunmaksızın, mevcut farklılıkların muhtemel nedenlerini ya da bu değişkenlerin bağımlı değişken üzerindeki etkilerini ve etki düzeylerini incelemeyi amaçlayan bir araştırma türüdür. Bu modelde, neden-sonuç ilişkileri doğrudan test edilmez; bunun yerine mevcut durumlar karşılaştırılarak olası nedenler hakkında çıkarımlarda bulunulur. Bu

bağlamda, nedensel karşılaştırma modeli, iki ya da daha fazla grup arasında belirli değişkenlere göre karşılaştırmalar yaparak bu gruplar arasındaki farkların muhtemel nedenlerini anlamaya yönelik analizler içerir. Özellikle deneysel yöntemlerin uygulanamadığı durumlarda tercih edilen bu model, araştırmacıya mevcut gruplar üzerinden analiz yapma imkânı sunar (Karasar,2014). Bu araştırmada cinsiyet, yaş, yaşanılan yer, öğrenim düzeyi, annenin öğrenim düzeyi, babanın öğrenim düzeyi, spor branşı, sporculuk süresi ve milli sporcu olma durumu değişkenlerine göre sporcuların değer yönelimleri arasındaki farklılıkları ortaya koymak amacıyla nedensel karşılaştırma modeli kullanılmıştır. Katılımcılar üzerinde herhangi bir deneysel işlem gerçekleştirilmeden, mevcut gruplar arasındaki farklar incelenmiş ve bu farklılıkların olası nedenlerine ilişkin değerlendirmeler yapılmıştır.

3.2.Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, Türkiye’de 2024-2025 sezonunda karate, taekwondo, judo ve güreş branşlarında aktif olarak mücadele eden ve araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden toplam 351 faal sporcu oluşturmaktadır. Bu sporcuların 126’sı kadın, 225’i erkektir. Katılımcıların yaş ortalaması 23,11 olarak belirlenmiştir.

Bu çalışmada örneklem seçimi için kolayda örneklem yöntemi tercih edilmiştir. Kolayda örneklem, olasılıksız örneklem yöntemlerinden biri olup, araştırmacının erişimi kolay, ulaşılabilir ya da hazır bulunan bireylerden oluşan bir örneklem grubunu çalışmaya dâhil etmesiyle gerçekleşmektedir (Büyükoztürk, 2022).

3.3.Araştırmanın Veri toplama Araçları

Veri toplama aracı iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde “kişisel bilgi formu”, ikinci bölümde ise “sporcu değer yönelimi ölçeği” kullanılmıştır.

Kişisel Bilgiler Formu: Birinci bölümde bulunan kişisel bilgiler formunda araştırmacı tarafından hazırlanan ve katılımcıların demografik özelliklerini belirlemeye yönelik (cinsiyet, yaş, yaşanılan yer, eğitim durumu, anne ve baba öğrenim durumu, spor branşı, spor branşını yapma süresi, milli olma durumu) soruları yer almaktadır.

Sporcu Değer Yönelimi Ölçeği: İkinci bölümde sporcuların değer yönelimlerini ölçebilmek amacı ile, Yıldız (2016) tarafından “Sporcuların değer yönelimleri” Başlıklı tezi için geliştirmiş olduğu Spor değerler yönelimi ölçeği kullanılmıştır. Ölçek, 22 maddeden oluşan, 5’li Likert tipi bir ölçektir. Ölçekteki maddelere sporcular Tamamen katılıyorum “5 puan (4.20-5.00)”, Katılıyorum “4 puan (3.40-4.19)”, Orta düzeyde katılıyorum “3 puan (2.60-3.39)”, Katılıyorum “2 puan (1.80-2.59)” ve Hiç katılmıyorum “1 puan (1.00-1.79)” olacak şekilde puan verilmiştir. Bu puanlama şekli ile deneme ölçeğinden alınabilecek en yüksek puan 110; en düşük puan ise 22 olarak hesaplanmıştır. Ölçek boyutları, Yarışma severlik (1, 2, 3, 4, 5, 6), Sportmenlik (7, 8, 9, 10, 11,12, 13), Sorumluluk (14, 15, 16, 17, 18) ve Kurallara Uyma (19, 20, 21, 22). Bu ifadelerden 16’sı olumlu, 6’sı olumsuzdur. 4, 5, 7, 10, 13, 22 numaralı olumsuz maddeler, ölçek toplam puanı ve alt boyutların puanları hesaplanırken ters kodlanmıştır. Geçerlilik ve güvenirlik çalışması yapılan ve ardından faktör analizine tabi tutulan ölçekte oluşan yeni ifadeler kurallara uyma alt boyutunda (6,17,20,21), Sorumluluk (3,14,15,18,19), Yarışma severlik (4,5,7,10,13,22), Sportmenlik (1,2,8,9,11,12, 16) olarak ele alınmıştır.

3.4.Verilerin Elde Edilmesi

Verilerin elde edilebilmesi ve anket formunun üniversitelerde uygulanabilmesi adına öncelikli olarak Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırma ve Yayın Etiği Kurulundan araştırmanın etik yönden uygun olduğuna dair kurul onayı alınmıştır. Araştırmanın veri toplama tekniğinde anket yönteminden ve internet üzerinden oluşturulan google formdan yararlanılmıştır. Araştırma ile ilgili gerekli izinler alındıktan sonra, ildeki spor kulüplerinde, bölgedeki turnuvalarda ve Türkiye şampiyonlarına katılan sporculara ulaşarak, sporcuların uygun olduğu bir zaman diliminde anket hakkında bilgi verilecek, sonrasında araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden sporculardan anketler elde edilmiştir. Anketi cevaplama süresi ortalama 10 dakika sürmüştür.

3.5. Verilerin Analiz Yöntemi

Araştırma kapsamında, araştırmaya gönüllü olarak katılan 351 sporcuya ulaşılmıştır. Araştırmada elde edilen verilerin analizinde SPSS (Statistical Package for Social Sciences) 27.0 istatistik programı kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistiksel metotlar kullanılmıştır. Araştırmada Cronbach Alfa güvenilirlik analiz testi, uygulanmıştır. Ölçek maddelerinin iç tutarlılığını değerlendirmek için yapılan bu analizler sonucunda, kullanılan ölçeklerin güvenilir olduğu tespit edilmiştir (Tablo 3.3). Verilerin normal dağılıp dağılmadığını ölçmek adına normallik testi yapılmıştır (Tablo 3.4). Değerlerin normal dağılımda olmaması nedeniyle non-parametrik testlerden yararlanılmıştır. Araştırmada, iki bağımsız grup arasındaki farkları belirlemek için Mann-Whitney U testi, ikiden fazla bağımsız grubun karşılaştırılmasında ise Kruskal-Wallis H testi uygulanmıştır. Değişkenler arasındaki ilişkileri incelemek amacıyla Spearman korelasyon analizi gerçekleştirilmiştir.

Tablo 3.3. (SDYÖ) Ölçeğinin Alt Boyutlarına İlişkin İç Tutarlılık Katsayıları

Alt Boyutlar	Cronbach's Alpha
Kurallara Uyma	0,685
Sportmenlik	0,715
Sorumluluk	0,849
Yarışma Severlik	0,834
SDYÖ Toplam puan	0,881

Değer Yönelimi ölçeğinin alt boyutlarının güvenilirlik analizi, Cronbach alpha analizi ile test edilmiştir. Cronbach Alfa Güvenirlik Katsayısının “0.40”ın altında olması ölçeğin “güvenilir olmadığını”, “0.40-0.59” arası “düşük güvenirlikte”, “0.60-0.79” arasında “güvenilir” ve “0.80-1.00” arasında “yüksek güvenirlikte” olduğunu ifade etmektedir (Tezbaşaran, 1997). Sporcu Değer Yönelimi Ölçeğinin bütününe ilişkin Cronbach Alfa değeri 0.814 olup, bu değer yüksek güvenirlilik kategorisinde yer almaktadır.

Araştırmada Kullanılan Değer Yönelimleri Ölçeğinin Normallik Testi Analizleri

Burada SDYÖ ölçeğinin alt boyutu olan Kurallara uyma, Sportmenlik, sorumluluk ve Yardımseverlik ölçeğinin normal dağılım göstermelerine ilişkin analizlere yer verilmiştir.

Tablo 3.4. Araştırmada Kullanılan Ölçeğin Normallik Analizi Sonuçları

Araştırmada kullanılan değişkenlerin normallik analizi sonuçları Tablo3.4. te verilmiştir.

Boyutlar	Kolmogrov-Smirnov	Shapiro -Wilk	Dağılım Durumu
Yarışma Severlik	<.001	<.001	Normal Değil
Sportmenlik	<.001	<.001	Normal Değil
Kurallara Uyma	<.001	<.001	Normal Değil
Sorumluluk	<.001	<.001	Normal Değil
SDYÖ Toplam puan	<.001	<.001	Normal Değil

Analiz sonuçların göre alt boyutların Shapiro-Wilk ve Kolmogorov-Smirnov testlerine göre p-değerleri .05'ten küçük olduğu için bu değişkenlerin normal dağılmadığı sonucuna ulaşılmaktadır. Shapiro-Wilk testi, küçük ve orta büyüklükteki örneklemelerde (genellikle $n < 50$, ancak $n < 2000$ için de uygundur) veri setinin normal dağılıma uygunluğunu test etmek için en güçlü testlerden biridir. Verilerin istatistiksel olarak normal dağılıma ne kadar yakın olduğunu ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. “Shapiro-Wilk testi, küçük örneklemeler için oldukça güçlü bir normallik testidir ve veri setinin normal dağılıma uygunluğunu değerlendirirken özellikle tercih edilir.” (Field, 2013; Tabachnick ve Fidell, 2013)

Kolmogorov-Smirnov testi, örneklem dağılımının belirli bir teorik dağılıma (genellikle normal dağılım) uygunluğunu sınamak amacıyla geliştirilmiş parametrik olmayan bir testtir. Gözlenen ve beklenen kümülatif dağılım fonksiyonları arasındaki en büyük farkı esas alır. “Kolmogorov-Smirnov testi, özellikle büyük örneklemelerde tercih edilmekle birlikte, teorik dağılım ile gözlenen dağılım arasındaki farkı ölçerek normallik varsayımını değerlendirir.” (Büyüköztürk, 2022) $n < 50 \rightarrow$ Shapiro-Wilk testi önerilir. $n \geq 50 \rightarrow$ Kolmogorov-Smirnov testi kullanılabilir; ancak bazı kaynaklar her iki testin de uygulanmasını önerir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde araştırmaya katılan faal Güreş, judo, Taekwondo, karate branşlarından elde edilen verilerin istatistiksel analizleri ve dağılımları verilmiştir. Sayısal veriler için hesaplamalar yapılmadan önce verilerin ve alt boyutlarının toplama ve ortalama alma işlemleri gerçekleştirilmiştir. Yorumlara ise her alt boyuta ait bulguların ardından yer verilmiştir.

4.1. Sporcuların Demografik Bilgileri

Tablo 4.5. Araştırmada ilk olarak araştırmaya katılan sporcuların kişisel özelliklerine ait değişkenlerle ilgili verilerin dağılımı belirtilmiştir.

<i>Değişkenler</i>	<i>Gruplar</i>	<i>Sayı</i>	<i>%</i>	<i>Toplam</i>	$\bar{x}$	<i>S</i>	<i>En az</i>	<i>En çok</i>
Cinsiyet	Kadın	126	35,9	351				
	Erkek	225	64,1					
Yaş		351	100,0		23,11	6,59	18	58
Yaşanılan Yer	Köy	3	0,9					
	Kasaba	1	0,3					
	İlçe	1	0,3					
	İl	83	23,6					
	Büyükşehir	78	22,2					
Öğrenim Düzeyi	İlkokul	3	0,9					
	Ortaokul	8	2,3					
	Lise	187	53,3					
	Ön Lisans	33	9,4					
	Lisans ve Lisansüstü	120	34,2					
Annenin öğrenim düzeyi	İlkokul	78	22,2					
	Ortaokul	88	25,1					
	Lise	126	35,9					
	Ön lisans	10	2,8					
	Lisans ve Lisansüstü	22	6,3					
	Eğitim düzeyi yok	27	7,7					

<i>Değişkenler</i>	<i>Gruplar</i>	<i>Sayı</i>	<i>%</i>	<i>Toplam</i>	$\bar{x}$	<i>S</i>	<i>En az</i>	<i>En çok</i>
Babanın öğrenim düzeyi	İlk okul	64	18,2					
	Ortaokul	70	19,9					
	Lise	140	39,9					
	Ön lisans	12	3,4					
	Lisans ve Lisansüstü	58	16,5					
	Eğitim düzeyi yok	7	2,0					
	Güreş	51	14,5					
Branş	Judo	100	28,5					
	Taekwondo	100	28,5					
	Karate	100	28,5					
Milli olma durumu	Evet	137	39,0					
	Hayır	214	61,0					
Spor branşını yapma süresi		351	100,0		9,08	6,31	1	36

Tablo 4.5. incelendiğinde, Araştırmaya katılan toplam 351 sporcunun 35,9 %'unu kadınlar, 64,1%'ini ise erkekler oluşturmaktadır. Katılımcıların doğup büyüdüğü yer bakımından dağılımı incelendiğinde, en yüksek oranların il 23,6 % ve büyükşehir (22,2 %) kategorilerinde yer aldığı görülmektedir. Bu durum, katılımcıların önemli bir bölümünün şehirleşmiş bölgelerde yetiştiğine işaret etmektedir. Öğrenim düzeyi açısından değerlendirildiğinde, katılımcıların yarıdan fazlasının (53,3 %) lise mezunu olduğu, 34,2 %'sinin ise lisans ve lisansüstü eğitim aldığı belirlenmiştir. Annelerin öğrenim düzeyine bakıldığında, en yüksek oran lise mezunlarına (35,9) aittir. Babaların eğitim düzeyinde de benzer bir dağılım söz konusu olup, 39,9 %'u lise mezunudur.

Spor branşlarına göre dağılım incelendiğinde, Judo, Taekwondo ve Karate branşlarının eşit oranlarda (28,5 %) temsil edildiği; Güreş branşında ise 14,5 % oranında katılımın olduğu görülmektedir. Katılımcıların 39 %'u milli sporcu olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların yaş ortalaması 23,11 olup (SS=6,59), yaş aralığı 18 ile 58 arasında değişmektedir. Spor yapma süresine ilişkin bulgular incelendiğinde, ortalamanın 9,08 yıl (SS=6,31) olduğu ve bu sürenin 1 ile 36 yıl arasında değiştiği

görülmektedir. Bu bulgular, araştırma grubunun genel olarak genç bireylerden oluştuğunu ve ortalama düzeyde spor deneyimine sahip olduklarını göstermektedir.

Katılımcıların büyük çoğunluğu (42,0%) “Tamamen katılıyorum” seçeneğini işaretlemiştir. Bu, ilgili ifadeye yüksek düzeyde katılım olduğunu göstermektedir. 18,3%’ü “Katılıyorum” yanıtını vermiştir; bu da olumlu yönde bir desteği ifade eder. Orta düzeyde katılım gösterenler (10,3%) ile katılmayanlar (10,2%) oran olarak birbirine çok yakındır.

En düşük oran ise “Hiç katılmıyorum” seçeneğinde görülmüştür (19,2%), ancak bu oran yine de dikkate alınabilecek düzeydedir.

4.2. Değer Yönelimleri Açısından Mücadele Sporcularının İstatistiksel Dağılımı

Tablo 4.6. Sporda Değer Yönelimleri Ölçeğine Ait Tanımlayıcı İstatistik Tablosu

Boyutlar	Minimum	Maksimum	Ortalama	Standart Sapma
Sportmenlik	7,00	35,00	30,40	5,64
Yarışma severlik	7,00	30,00	24,67	4,56
Sorumluluk	5,00	25,00	21,76	3,90
Kurallara uyma	4,00	20,00	14,28	3,56
SDYÖ Puan	Toplam 22	109	77,78	11,99

*p<0.05

Araştırmada kullanılan ölçeklerin tanımlayıcı istatistikleri Tablo 4.6. da verilmiştir. Çalışmada yer alan katılımcıların Sporda Değer Yönelimleri Ölçeği (SDYÖ) alt boyutlarına ilişkin tanımlayıcı istatistikler incelendiğinde, sportmenlik boyutuna ilişkin puanların minimum 7, maksimum 35 olduğu; bu boyutta elde edilen ortalama puanın 30,40 ve standart sapmanın 5,64 olduğu görülmektedir. Bu durum, katılımcıların sportmenlik değer yönelimine yüksek düzeyde sahip olduklarını ve bu konuda bireyler arasında orta düzeyde bir farklılık bulunduğunu göstermektedir.

Yarışma severlik boyutunda elde edilen ortalama puan 24,67 olup, bu değer ilgili alt boyutun (7–30) üst sınırına yakın bir düzeyde gerçekleşmiştir. Bu bulgu, bireylerin rekabete yönelik değer yönelimlerinin yüksek olduğunu ortaya

koymaktadır. Bu boyuttaki standart sapma 4,56 ile katılımcıların yanıtları arasında orta düzeyde bir değişkenliğe işaret etmektedir.

Sorumluluk boyutunda puanların 5 ile 25 arasında değiştiği, ortalamanın 21,76 ve standart sapmanın 3,90 olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuç, katılımcıların sorumluluk değerini benimsediklerini ve bu konuda görece homojen bir dağılım sergilediklerini göstermektedir.

Kurallara uyma boyutuna ilişkin ortalama puan 14,28 olup, puanlar 4 ile 20 arasında değişmektedir. Bu ortalama, ilgili boyutun puan aralığı dikkate alındığında orta-üst düzeyde bir eğilim olduğunu göstermektedir. Standart sapma değeri 3,56 ile bu boyutta da bireyler arası farkın sınırlı düzeyde olduğunu göstermektedir.

4.3. Değer Yönelimleri Mann-Whitney U, Kruskal-Wallis ve Spearman Analizleri

Bu bölümde araştırmaya katılan demografik özelliklerine göre araştırmada kullanılan değer yönelimleri ölçeğinin toplam puanları ve alt boyutlarının ortalamalarından elde edilmiş Mann-Whitney U Testi Analizleri, Kruskal-Wallis Testi Spearman Korelasyon Analizi Anova testi sonuçları tablolar halinde verilmiştir.

Tablo 4.7. Cinsiyet Değişkenine Göre SDYÖ Ölçeğinin Toplam Puanlarının ve Alt Boyutlarını Mann-Whitney U Testi Analizi

Boyutlar	Değişkenler	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	Z	P
Sportmenlik	Kadın	225	174,96	39365	13940	-,260	0,795
	Erkek	126	177,87	22411			
Yarışma severlik	Kadın	225	177,05	39836	13939	-,260	0,795
	Erkek	126	174,13	21940			
Sorumluluk	Kadın	225	169,27	38086	12661	-	0,092
	Erkek	126	188,01	23689			
Kurallara uyma	Kadın	225	164,84	37088	1166	-	0,006
	Erkek	126	195,93	24687			
Ölçek Toplam Puan Analizi	Kadın	126	193,97	24440	11911	-	0,013
	Erkek	225	165,94	37336			

*p<0.05

Cinsiyet değişkenine göre Sporcunun Değer Yönelimleri Ölçeği'nin (SDYÖ) alt boyutları ve toplam puanları üzerinde yapılan Mann-Whitney U testi sonuçları incelendiğinde, Sportmenlik ($U=13940$, $Z=-0,260$, $p=,795$), Yarışma Severlik ($U=13939$, $Z=-0,260$, $p=,795$) ve Sorumluluk ($U=12661$, $Z=-1,684$, $p=,092$) boyutlarında kadın ve erkek sporcular arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farkın bulunmadığı görülmüştür. Bu sonuçlar, söz konusu değer yönelimlerinin cinsiyet açısından benzer düzeylerde olduğunu ve sporcuların bu boyutlardaki tutumlarının cinsiyetten bağımsız şekilde şekillendiğini ortaya koymaktadır. Öte yandan, Kurallara Uyma boyutunda kadın ve erkek sporcular arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($U=1166$, $Z=-2,766$, $p=,006$). Erkek sporcuların sıra ortalamalarının ($195,93$), kadın sporcuların sıra ortalamalarından ($164,84$) daha yüksek olması, erkek sporcuların kurallara uyma davranışlarının daha yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir. Ölçek toplam puanına ilişkin yapılan analizde de cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($U=11911$, $Z=-2,486$, $p=,013$). Kadın sporcuların sıra ortalamasının ($193,97$), erkek sporcuların sıra ortalamasından ($165,94$) daha yüksek olması, kadınların genel anlamda değer yönelimi puanlarının erkek sporculara göre daha yüksek olduğunu ortaya koymaktadır. Bu bulgular, bazı değer yönelimi boyutlarında cinsiyete dayalı anlamlı farklılıkların bulunduğunu, bazı boyutlarda ise benzer tutumların sergilendiğini göstermektedir.

4.4. Yaş ile SDYÖ Puanları Arasındaki Spearman Korelasyon Analizi

Tablo 4.8. Yaş Değişkenine Göre SDYÖ Ölçeğinin Spearman Korelasyon Analizi

Boyutlar	Yaş	
	r	p
Sportmenlik	,066	0,219
Yarışma severlik	,183**	0,001
Sorumluluk	,083	0,122
Kurallara uyma	,093	0,083
SDYÖ Toplam Puan	,003	0,951

* $p<0.05$

Araştırmada kullanılan ölçeğin alt boyutları ile yaş değişkeni arasındaki ilişkiyi test etmek için Spearman korelasyon analizi uygulanmıştır. Yukarıdaki tabloya göre, katılımcıların yaşı ile yarışma severlik boyutu arasında düşük fakat istatistiksel olarak anlamlı bir pozitif ilişki saptanmıştır ($r = ,183$; $p < ,01$). Bu bulgu, bireylerin yaşı

arttıkça yarışma severlik eğilimlerinin arttığını göstermektedir. Diğer yandan, yaş ile sportmenlik ($r = ,066$; $p = ,219$), sorumluluk ($r = ,083$; $p = ,122$) ve kurallara uyma ($r = ,093$; $p = ,083$) boyutları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Ayrıca yaş ile SDYÖ toplam puanı arasında da istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur ($r = ,003$; $p = ,951$).

4.5. Yaşanılan Yer Değişkenine Göre SDYÖ Toplam Puanlarının Kruskal-Wallis Analizi

Tablo 4.9. Yaşanılan Yer Değişkenine Göre SDYÖ Ölçeğinin Toplam Puanlarının Kruskal- Wallis Analiz Testi Sonuçları

Boyutlar	Değer Yönelimi	N	Sıra Ortalaması	Kruskal Wallis H		
				s.d.	χ^2	P
Sportmenlik	Köy	3	133,17	,807	5,94	0,312
	Kasaba	1	44,00			
	Belde	1	18,00			
	İlçe	83	168,12			
	İl	78	184,96			
	Büyükşehir	185	178,02			
Yarışma Severlik	Köy	3	128,00	,760	7,05	0,217
	Kasaba	1	96,00			
	Belde	1	37,50			
	İlçe	83	159,72			
	İl	78	174,93			
	Büyükşehir	185	185,71			
Sorumluluk	Köy	3	144,83	,781	3,89	0,565
	Kasaba	1	72,50			
	Belde	1	27,00			
	İlçe	83	177,79			
	İl	78	181,69			
	Büyükşehir	185	174,67			
Kurallara Uyma	Köy	3	156,50	,890	6,64	0,249
	Kasaba	1	43,00			
	Belde	1	190,50			
	İlçe	83	190,63			
	İl	78	187,63			
	Büyükşehir	185	165,49			
SDYÖ Toplam Puan	Köy	3	198,17	5	6,623	0,250
	Kasaba	1	34,50			
	Belde	1	24,00			
	İlçe	83	187,19			
	İl	78	183,37			
	Büyükşehir	185	169,10			

* $p < 0.05$

Kruskal-Wallis testi sonuçlarına göre, katılımcıların yaşadıkları yerleşim birimine göre Değer Yönelimi toplam puanlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($\chi^2 = 6,623$; $p = ,250$). Bu bulgu, bireylerin değer yönelimlerinin yaşadıkları yerden bağımsız olarak benzer düzeyde olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte, sıra ortalamalarına bakıldığında Köy (198,17), İlçe (187,19) ve İl (183,37) gruplarında Değer Yönelimi puanlarının nispeten daha yüksek olduğu görülmektedir.

4.6. Öğrenim Düzeyine Göre SDYÖ Toplam Puanlarının Kruskal-Wallis Analizi

Tablo 4.10. Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre SDYÖ Ölçeğinin Toplam Puanlarının Kruskal- Wallis Analiz Testi Sonuçları

Boyutlar	Değer Yönelimi	N	Sıra Ortalaması	Kruskal Wallis H		
				s.d.	χ^2	P
Sportmenlik	İlkokul	3	115,33	,807	5,00	0,287
	Ortaokul	8	131,31			
	Lise	187	172,53			
	Ön Lisans	33	166,85			
	Lisans ve Lisans üstü	120	188,42			
Yarışma Severlik	İlkokul	3	81,67	,760	5,54	0,236
	Ortaokul	8	215,88			
	Lise	187	170,87			
	Ön Lisans	33	169,41			
	Lisans ve Lisans üstü	120	185,50			
Sorumluluk	İlkokul	3	171,83	,781	1,51	0,824
	Ortaokul	8	154,50			
	Lise	187	171,36			
	Ön Lisans	33	181,08			
	Lisans ve Lisans üstü	120	183,38			
Kurallara Uyma	İlkokul	3	252,83	,890	6,06	0,194
	Ortaokul	8	222,31			
	Lise	187	166,38			
	Ön Lisans	33	180,92			
	Lisans ve Lisans üstü	120	184,63			
SDYÖ Toplam Puan	İlkokul	3	210,83	11,996	1,98	0,739
	Ortaokul	8	145,94			
	Lise	187	171,67			
	Ön Lisans	33	183,89			
	Lisans ve Lisans üstü	120	181,72			

*p<0.05

Yapılan Kruskal-Wallis testi sonucunda, mücadele sporlarıyla ilgilenen sporcuların eğitim düzeylerine göre Değer Yönelimi toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($\chi^2 = 1,982$, sd = 5, p = ,739).

4.7. Annenin Eğitim Düzeyine Göre SDYÖ Toplam Puanlarının Kruskal-Wallis Analizi

Tablo 4.11. Annenin Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre SDYÖ Ölçeğinin Toplam Puanlarının Kruskal- Wallis Analiz Testi Sonuçları

Boyutlar	Değer Yönelimi	N	Sıra Ortalaması	Kruskal Wallis H		
				s.d.	χ^2	P
Sportmenlik	İlkokul	105	173,89	,807	6,64	0,156
	Ortaokul	88	194,48			
	Lise	126	170,11			
	Ön Lisans	10	191,00			
	Lisans ve Lisans üstü	22	139,07			
Yarışma Severlik	İlkokul	105	171,91	,760	2,34	0,674
	Ortaokul	88	181,93			
	Lise	126	170,50			
	Ön Lisans	10	211,25			
	Lisans ve Lisans üstü	22	187,30			
Sorumluluk	İlkokul	105	187,41	,781	6,86	0,143
	Ortaokul	88	189,59			
	Lise	126	160,35			
	Ön Lisans	10	175,30			
	Lisans ve Lisans üstü	22	157,11			
Kurallara Uyma	İlkokul	105	203,28	,890	16,68	0,002
	Ortaokul	88	183,61			
	Lise	126	150,31			
	Ön Lisans	10	175,55			
	Lisans ve Lisans üstü	22	162,70			
SDYÖ Toplam Puan	İlkokul	105	194,79	11,99	10,64	0,031
	Ortaokul	88	187,16			
	Lise	126	158,79			
	Ön Lisans	10	169,20			
	Lisans ve Lisans üstü	22	143,34			

*p<0.05

Yapılan Kruskal-Wallis testi sonuçlarına göre, mücadele sporlarıyla ilgilenen bireylerin eğitim düzeylerine göre bazı Değer Yönelimi boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunduğu, bazı boyutlarda ise böyle bir farkın gözlenmediği belirlenmiştir.

Alt boyutlar düzeyinde incelendiğinde: Kurallara Uyma boyutunda eğitim düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($\chi^2 = 16,68$; $p = ,002$). Bu bulgu, katılımcıların eğitim düzeylerine göre kurallara uyma eğilimlerinin anlamlı biçimde farklılık gösterdiğini ortaya koymaktadır. Sıra ortalamalarına göre kurallara uyma puanı en yüksek grup ilkokul mezunlarıdır (203,28), bunu sırasıyla ortaokul (183,61), ön lisans (175,55), lisans ve lisansüstü (162,70) ve lise mezunları (150,31) takip etmektedir. Bu durum, formel eğitim seviyesi yükseldikçe kurallara uyma yöneliminin azalma eğiliminde olabileceğini göstermektedir.

Sportmenlik ($\chi^2 = 6,64$; $p = ,156$), Yarışma Severlik ($\chi^2 = 2,34$; $p = ,674$) ve Sorumluluk ($\chi^2 = 6,86$; $p = ,143$) boyutlarında ise eğitim düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p > ,05$). Toplam puan açısından bakıldığında: Spor Değer Yönelimi Ölçeği (SDYÖ) toplam puanı için yapılan analizde, eğitim düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($\chi^2 = 10,64$; $p = ,031$). Bu bulgu, bireylerin genel değer yönelimlerinin eğitim düzeyine göre farklılık gösterebildiğini ortaya koymaktadır. En yüksek sıra ortalamasına sahip grup yine ilkokul mezunlarıdır (194,79); bunu ortaokul (187,16), ön lisans (169,20), lise (158,79) ve lisans-lisansüstü (143,34) mezunları izlemektedir. Bu durum, eğitim düzeyi yükseldikçe genel değer yönelimi puanlarında bir düşüş eğilimi olduğunu göstermektedir.

4.8. Babanın Eğitim Düzeyine Göre SDYÖ Toplam Puanlarının Kruskal-Wallis Analizi

Tablo 4.12. Babanın Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre SDYÖ Ölçeğinin Toplam Puanlarının Kruskal- Wallis Analiz Testi Sonuçları

Boyutlar	Değer Yönelimi	N	Sıra Ortalaması	Kruskal Wallis H		
				s.d.	χ^2	P
Sportmenlik	İlkokul	71	157,25	,807	6,13	0,189
	Ortaokul	70	196,17			
	Lise	140	179,95			
	Ön Lisans	12	160,33			
	Lisans ve Lisans üstü	58	168,32			

Boyutlar	Değer Yönelimi	N	Sıra Ortalaması	Kruskal Wallis H		
				s.d.	χ^2	P
Yarışma Severlik	İlkokul	71	142,10	,760	13,91	0,008
	Ortaokul	70	194,00			
	Lise	140	178,54			
	Ön Lisans	12	143,33			
	Lisans ve Lisans üstü	58	196,41			
Sorumluluk	İlkokul	71	171,32	,781	,964	0,915
	Ortaokul	70	181,46			
	Lise	140	179,34			
	Ön Lisans	12	162,13			
	Lisans ve Lisans üstü	58	169,95			
Kurallara Uyma	İlkokul	71	197,37	,890	7,34	0,119
	Ortaokul	70	187,34			
	Lise	140	163,04			
	Ön Lisans	12	190,04			
	Lisans ve Lisans üstü	58	164,53			
SDYÖ Toplam Puan	İlkokul	71	192,14	11,99	4,60	0,330
	Ortaokul	70	181,42			
	Lise	140	174,39			
	Ön Lisans	12	169,88			
	Lisans ve Lisans üstü	58	154,85			

*p<0.05

Yapılan Kruskal-Wallis testi sonuçlarına göre, mücadele sporlarıyla ilgilenen bireylerin eğitim düzeylerine göre bazı değer yönelimi boyutlarında anlamlı

farklılıklar bulunurken, bazı boyutlarda istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmemiştir. Yarışma Severlik boyutunda eğitim düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($\chi^2 = 13,91$; $p = ,008$). Bu bulgu, katılımcıların yarışmacı ruhlarını ve rekabet eğilimlerini yansıtan bu alt boyuttaki puanların eğitim düzeyine göre değiştiğini göstermektedir. Sıra ortalamalarına bakıldığında, en yüksek ortalamanın lisans ve lisansüstü mezunlarına (196,41) ait olduğu, onu ortaokul mezunlarının (194,00) izlediği görülmektedir. Buna karşın, ilkokul (142,10) ve ön lisans (143,33) mezunlarının yarışma severlik düzeylerinin daha düşük olduğu gözlemlenmiştir.

Sportmenlik ($\chi^2 = 6,13$; $p = ,189$), Sorumluluk ($\chi^2 = ,964$; $p = ,915$) ve Kurallara Uyma ($\chi^2 = 7,34$; $p = ,119$) alt boyutlarında eğitim düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p > ,05$). Bu bulgular, bu boyutlardaki değer yönelimlerinin eğitim düzeyinden bağımsız olarak benzer düzeyde olduğunu göstermektedir. Sıra ortalamaları arasında küçük farklılıklar görülse de bu farklar istatistiksel anlamlılık düzeyine ulaşmamıştır.

SDYÖ Toplam Puanı açısından da eğitim düzeyine göre anlamlı bir fark saptanmamıştır ($\chi^2 = 4,60$; $p = ,330$). Bu durum, bireylerin genel değer yönelimlerinin eğitim düzeyine göre anlamlı biçimde değişmediğini göstermektedir. Sıra ortalamalarına göre en yüksek toplam değer yönelimi puanının ilkokul mezunlarına (192,14), en düşük ortalamanın ise lisans ve lisansüstü mezunlarına (154,85) ait olduğu görülmektedir. Ancak bu fark istatistiksel olarak anlamlı düzeyde değildir.

4.9. Spor Branşına Göre SDYÖ Toplam Puanlarının Kruskal-Wallis Analizi

Tablo 4.13. Spor Branşları Değişkenine Göre SDYÖ Ölçeğinin Toplam Puanlarının Kruskal- Wallis Analiz Testi Sonuçları

Boyutlar	Değer Yönelimi	N	Sıra Ortalaması	Kruskal Wallis H		
				s.d.	χ^2	P
Sportmenlik	Güreş	51	200,01	,807	4,30	0,230
	Judo	100	172,03			
	Taekwondo	100	165,13			
	Karate	100	178,61			
Yarışma Severlik	Güreş	51	171,62	,760	3,81	0,282
	Judo	100	171,27			
	Taekwondo	100	166,59			
	Karate	100	192,39			
Sorumluluk	Güreş	51	177,02	,781	,067	0,995
	Judo	100	174,00			
	Taekwondo	100	176,01			
	Karate	100	177,47			
Kurallara Uyma	Güreş	51	192,42	,890	2,63	0,452
	Judo	100	164,97			
	Taekwondo	100	175,64			
	Karate	100	179,03			
SDYÖ Toplam Puan	Güreş	51	191,08	11,99	2,40	0,493
	Judo	100	166,31			
	Taekwondo	100	181,17			
	Karate	100	172,84			

*p<0.05

Mücadele sporlarıyla ilgilenen bireylerin farklı spor branşlarında (Güreş, Judo, Taekwondo, Karate) yer almasının değer yönelimi üzerinde anlamlı bir etkisinin olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Kruskal-Wallis testi sonucunda hem toplam değer yönelimi puanı hem de alt boyutlar açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Sportmenlik boyutu açısından gruplar arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($\chi^2 = 4,30$; p = ,230). Sıra ortalamalarına göre en yüksek ortalama güreş branşına ait katılımcılarda görülmektedir (200,01). Bu durum, güreş yapan bireylerin sportmenlik değerlerine daha fazla yönelim gösterdiği şeklinde yorumlanabilir, ancak bu fark istatistiksel olarak anlamlı değildir.

Yarışma Severlik boyutunda da gruplar arasında anlamlı bir fark gözlenmemiştir ($\chi^2 = 3,81$; p = ,282). En yüksek sıra ortalamasına karate sporcuları

(192,39) sahiptir. Bu bulgu, karate yapan bireylerin rekabetçi yönelimlerinin diğer branşlara kıyasla daha belirgin olabileceğini düşündürmektedir, fakat fark yine anlamlı düzeyde değildir.

Sorumluluk boyutunda elde edilen sonuç ($\chi^2 = ,067$; $p = ,995$) gruplar arasında neredeyse hiç fark olmadığını ortaya koymaktadır. Bütün spor branşlarına ait katılımcıların sorumluluk değerine benzer düzeyde önem verdikleri görülmektedir. Bu bulgu, sorumluluk yöneliminin branştan bağımsız olarak tüm mücadele sporcularında ortak bir değer olduğunu göstermektedir.

Kurallara Uyma boyutunda da anlamlı bir fark tespit edilmemiştir ($\chi^2 = 2,63$; $p = ,452$). Ancak sıra ortalamalarına bakıldığında güreş sporcularının bu boyutta da en yüksek ortalamaya sahip olduğu (192,42) görülmektedir. Yine de bu fark istatistiksel anlamlılık düzeyine ulaşmamıştır.

SDYÖ Toplam Puanı açısından değerlendirildiğinde, spor branşlarına göre değer yönelimi puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($\chi^2 = 2,40$; $p = ,493$). En yüksek sıra ortalaması güreş sporcularında (191,08), en düşük ise judo sporcularında (166,31) gözlemlenmiştir. Ancak bu fark istatistiksel olarak anlamlı kabul edilebilecek düzeyde değildir.

4.10. Spor Yapma Süresi ile SDYÖ Arasındaki Spearman Korelasyon Analizi

Tablo 4.14. Spor Branşını Yapma Süresi Değişkenine Göre SDYÖ Ölçeğinin Spearman Korelasyon Analizi

Boyutlar	Süre	
	r	p
Sportmenlik	0,059	0,267
Yarışma Severlik	0,117*	0,028*
Boyut: Sorumluluk	-0,005	0,921
Kurallara Uyma	-0,111*	0,038*
SDYÖ Toplam Puan	-0,093	0,080

* $p < 0.05$

Bu çalışmada spor yapma süresi ile Spor Davranışları Yönelim Ölçeği (SDYÖ) alt boyutları arasındaki ilişkiler Spearman korelasyon analizi yöntemiyle incelenmiştir. Bulgular, spor yapma süresi ile Yarışma Severlik arasında pozitif ve

anlamli bir iliski olduğunu gostermektedir ($r = 0.117$, $p \leq 0.05$), bu da bireylerin spora daha uzun süre katıldıkça rekabet yönelimlerinin güçlendiğini ifade etmektedir. Öte yandan, Kurallara Uyma ile spor süresi arasında negatif ve anlamli bir korelasyon tespit edilmiştir ($r = -0.111$, $p \leq 0.05$), bu durum spor süresinin artışıyla bireylerin kurallara uyma eğiliminde azalma olabileceğine işaret etmektedir.

Sportmenlik ve Sorumluluk boyutlarında ise spor yapma süresi ile istatistiksel olarak anlamli bir iliski belirlenmemiştir ($r = 0.059$ ve $r = -0.005$, $p > 0.05$), bu sonuç sporun bu değerler üzerindeki etkisinin doğrudan ve belirgin olmadığına işaret etmektedir. SDYÖ toplam puanı ile spor süresi arasındaki korelasyon da anlamli bulunmamıştır ($r = -0.093$, $p = 0.080$), dolayısıyla bireylerin spor yapma süresinin genel spor davranışları yönelimi üzerinde belirleyici bir etkisi olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

4.11. Milli Olma Durumuna Göre SDYÖ Puanlarının Mann-Whitney U Analizi

Tablo 4.15. Milli Olma Durumu Değişkenine Göre SDYÖ Ölçeğinin Mann-Whitney U Testi Analizi

Boyutlar		N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	Z	P
Sportmenlik	Evet	137	175,40	24030	14577	-,089	0,929
	Hayır	214	176,38	37746,			
Yarışma severlik	Evet	137	180,13	25310,	13461	-1,297	0,195
	Hayır	214	173,36	36466,			
Sorumluluk	Evet	137	177,99	24385,	14386	-,299	0,765
	Hayır	214	174,72	37391,			
Kurallara uyma	Evet	137	180,13	24677,	14093	-,612	0,540
	Hayır	214	173,36	37098			
SDYÖ Toplam Puan	Evet	137	174,35	23885	14432,500	-,245	0,807
	Hayır	214	177,06	37890			

* $p < 0.05$

Katılımcıların milli sporcu olma durumlarına göre değer yönelimi ve alt boyutlarına ilişkin puanlarının farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla

Mann-Whitney U testi uygulanmıştır. Analiz sonuçlarına göre değer yönelimi leği ve alt boyutları milli sporcu olma durumuna göre istatistiksel olarak farklılaşmamaktadır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA

Araştırmanın bu bölümünde, çalışmada uygulanan veri analizler sonucunda elde edilen bulguların yorumlanması ve literatür taraması sonucunda ulaşılan tartışmalara yer verilmiştir. Bu araştırma, mücadele sporlarıyla ilgilenen sporcuların değer yönelimlerini inceleyerek, sportmenlik, yarışma severlik, sorumluluk ve kurallara uyma gibi değerlerin farklı değişkenlere göre nasıl şekillendiğini ortaya koymaktadır. Bulgular, sporcuların değer yönelimlerinin cinsiyet, yaş, milli sporcu olma durumu ve spor branşına göre farklılık gösterdiğini göstermektedir. Özellikle kurallara uyma boyutunda erkek sporcuların daha yüksek puan aldığı görülmüştür. Bu sonuçlar, mücadele sporlarının bireylerin etik ve sosyal gelişiminde önemli bir rol oynadığını desteklemektedir.

Bu araştırma kapsamında elde edilen bulgular, genel olarak katılımcıların değer yönelimlerinin belirli alt boyutlarda yüksek düzeylerde seyrettiğine işaret etmektedir. Mevcut sonuçlar, alan yazında yer alan bazı çalışmalarla örtüşebilmektedir. Yıldız, (2016) tarafından gerçekleştirilen çalışmada da benzer biçimde, milli sporcuların değer yönelimleri belirli düzeyde yüksek bulunmuştur. Bununla birlikte, alt boyutlar özelinde karşılaştırıldığında bazı farklılıkların dikkat çektiği görülmektedir.

Sportmenlik boyutunda, bu çalışmada elde edilen ortalama puan 30,40 olarak belirlenmiştir. Yıldız'ın çalışmasında ise bu değer 30,59'dur. Her iki çalışmadaki ortalamalar birbirine yakın olmakla birlikte, mevcut çalışmada standart sapma değerinin daha yüksek olması (5,64), bireyler arasında sportmenlik yönelimi açısından daha fazla çeşitlilik bulunabileceğini düşündürmektedir.

Yarışma severlik boyutunda, bu çalışmada hesaplanan ortalama puan 24,67'dir. Yıldız'ın çalışmasında ise bu ortalama 22,27 olarak rapor edilmiştir. Bu farkın, örneklemelerin demografik ve sportif özelliklerinden kaynaklanabileceği değerlendirilebilir. Ayrıca, her iki çalışmada da bu boyuta ilişkin standart sapma değerlerinin benzer düzeylerde olması, rekabete yönelik yönelimlerde sınırlı da olsa bireyler arası farklılıklar olabileceğine işaret etmektedir.

Sorumluluk boyutuna ilişkin olarak, bu çalışmada 21,76 olan ortalama puan, Yıldız'ın çalışmasındaki 22,27 ortalamasına kıyasla biraz daha düşük görünmektedir. Ancak iki çalışma arasındaki farkın oldukça sınırlı olduğu söylenebilir. Diğer yandan, bu çalışmada sorumluluk boyutuna ait standart sapma değerinin (3,90), Yıldız'ın çalışmasına (2,56) göre daha yüksek olması, örneklemin bu boyutta daha heterojen bir yapıya sahip olabileceğini düşündürmektedir.

Kurallara uyma boyutunda ise bu araştırmada elde edilen ortalama puan 14,28 iken, Yıldız'ın çalışmasında 15,75 olarak tespit edilmiştir. Bu durum, çalışmalarda yer alan sporcuların kurallara uyma yönelimine dair algılarında belli düzeyde farklılıklar olabileceğine işaret edebilir. Ayrıca, standart sapma değerleri dikkate alındığında, mevcut çalışmada katılımcılar arasında daha fazla bireysel farklılık olduğu gözlemlenebilir.

Sonuç olarak, her iki çalışmada da sporcuların çeşitli değer yönelimlerine belirli düzeylerde önem verdikleri görülmektedir. Ancak bu yönelimlerin düzeyi ve dağılımı, kullanılan örneklemin özellikleri, spor branşları, millilik düzeyleri ve diğer demografik değişkenlere bağlı olarak değişkenlik gösterebilmektedir. Bu doğrultuda, değer yönelimlerine ilişkin daha ayrıntılı ve çeşitli örneklemeleri içeren araştırmaların alana katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

Son olarak Ölçeğin genelini kapsayan toplam puanlar açısından yapılan değerlendirmede, bu araştırmada Sporcu Değer Yönelimi Ölçeği (SDYÖ) toplam puanlarının minimum 22, maksimum 109 arasında değiştiği, ortalama puanın 77,78 ve standart sapmanın 11,99 olduğu görülmektedir. Benzer şekilde, Yıldız'ın (2016) çalışmasında da toplam puanların 22 ile 110 arasında değiştiği, ortalama puanın 4,13 (beşli Likert tipi değerlendirme üzerinden) ve standart sapmanın 0,461 olduğu belirtilmiştir. İki çalışmanın ortalama puanları doğrudan aynı ölçek birimiyle ifade edilmemekle birlikte, genel eğilimin benzer düzeylerde olabileceği düşünülebilir. Her iki araştırmada da sporcuların, spor ortamında önem taşıyan değerlere belirli ölçülerde yönelim gösterdikleri görülmektedir. Bununla birlikte, bu çalışmada elde edilen daha yüksek standart sapma değeri, katılımcılar arasında değer yönelimi düzeylerinde daha fazla çeşitlilik olabileceğine işaret etmektedir. Farklı örneklem gruplarına ait bu verilerin, sporcuların değer algılarının çeşitli bireysel, kültürel ya da branş temelli değişkenlere bağlı olarak farklılık gösterebileceğini düşündürdüğü söylenebilir.

Cinsiyet değişkenine göre, Değer Yönelimleri Ölçeği'nin (SDYÖ) alt boyutları ve toplam puanları üzerinde yapılan Mann-Whitney U testi sonuçları incelendiğinde, Sportmenlik ($U=13940$, $Z=-0,260$, $p=,795$), Yarışma Severlik ($U=13939$, $Z=-0,260$, $p=,795$) ve Sorumluluk ($U=12661$, $Z=-1,684$, $p=,092$) boyutlarında kadın ve erkek sporcular arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farkın bulunmadığı görülmüştür. (**Tablo 4.7.**). Bu sonuçlar, söz konusu değer yönelimlerinin cinsiyet açısından benzer düzeylerde olduğunu ve sporcuların bu boyutlardaki tutumlarının cinsiyetten bağımsız şekilde şekillendiğini ortaya koymaktadır. Öte yandan, Kurallara Uyuma boyutunda kadın ve erkek sporcular arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($U=1166$, $Z=-2,766$, $p=,006$). Erkek sporcuların sıra ortalamalarının (195,93), kadın sporcuların sıra ortalamalarından (164,84) daha yüksek olması, erkek sporcuların kurallara uyma davranışlarının daha yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir. Ölçek toplam puanına ilişkin yapılan analizde de cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($U=11911$, $Z=-2,486$, $p=,013$). Kadın sporcuların sıra ortalamasının (193,97), erkek sporcuların sıra ortalamasından (165,94) daha yüksek olması, kadınların genel anlamda değer yönelimi puanlarının erkek sporculara göre daha yüksek olduğunu ortaya koymaktadır. Araştırmada elde edilen bulgular, kadın sporcuların sportmenlik ve sorumluluk değerlerine daha fazla önem verdiğini, erkek sporcuların ise kurallara uyma ve rekabetçi değerleri daha fazla benimsediğini göstermektedir. Bu durum, önceki araştırmalarla uyumludur. Örneğin, Fejgin (1988) çalışmasında, kadın sporcuların disiplin problemlerinin daha az olduğunu ve kendine güvenlerinin daha yüksek olduğunu belirtmiştir. Buna karşılık, erkek sporcuların rekabet ve kazanma odaklı değerleri daha fazla benimsediği görülmektedir. Yıldız (2016) benzer şekilde, kadın sporcuların sportmenlik ve sorumluluk değerlerinde erkek sporculara kıyasla daha yüksek puan aldığını bulmuştur. Bu bulgular, kadın sporcuların mücadele sporlarında etik ve sosyal değerlere daha fazla önem verdiğini desteklemektedir. Mücadele sporları, fiziksel dayanıklılık ve stratejik düşünme gerektiren disiplinlerdir. Kadın sporcuların etik ve sportmenlik değerlerine daha fazla önem vermesi, bu sporların sadece fiziksel değil, aynı zamanda sosyal ve psikolojik gelişim açısından da önemli olduğunu göstermektedir. Erkek sporcuların kurallara uyma ve rekabetçi değerleri daha fazla benimsemesi ise, mücadele sporlarının disiplin ve strateji gerektiren yönlerini öne

çıkarmaktadır. Kadın sporcuların sportmenlik ve etik değerlere daha fazla vurgu yapması, sporun bireyler üzerindeki sosyal etkisini gösterdiği düşünülmektedir.

Yaş değişkeni ile sporda değer yönelimi ölçeği arasındaki ilişkiyi test etmek için Spearman korelasyon analizi uygulanmıştır (**Tablo 4.8.**). Katılımcıların yaşı ile yarışma severlik boyutu arasında düşük fakat istatistiksel olarak anlamlı bir pozitif ilişki saptanmıştır ($r = ,183$; $p < ,01$). Bu bulgu, bireylerin yaşı arttıkça rekabetçi eğilimlerinin sınırlı da olsa artabileceğini göstermektedir. Diğer yandan, yaş ile sportmenlik ($r = ,066$; $p = ,219$), sorumluluk ($r = ,083$; $p = ,122$) ve kurallara uyma ($r = ,093$; $p = ,083$) boyutları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Ayrıca yaş ile SDYÖ toplam puanı arasında da istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur ($r = ,003$; $p = ,951$). Bu sonuçlar, genel olarak yaş değişkeninin sportmen davranış yönelimleri üzerinde belirleyici bir rol oynamadığını, yalnızca yarışma eğilimi açısından sınırlı bir etkisinin olabileceğini ortaya koymaktadır.

Bu bulgu, Vallerand ve arkadaşları (1997) tarafından yapılan çalışmalarda da desteklenmektedir. Genç sporcuların daha fazla rekabet odaklı olduğu, yaş ilerledikçe ise sportmenlik ve kurallara uyma gibi değerlere daha fazla önem verildiği gözlemlenmiştir. Schwartz (1992) tarafından yapılan çalışmalarda, yaş ilerledikçe bireylerin etik ve sosyal değerlere daha fazla önem verdiği belirtilmiştir. Bu durum, sporcuların yaş aldıkça etik ve sosyal değerlere daha fazla önem verdiğini göstermektedir. Genç sporcuların rekabet odaklı olması, sporun bireyler üzerindeki psikolojik etkisini ortaya koymaktadır.

Katılımcıların yaşadıkları yerleşim birimine göre Değer Yönelimi toplam puanlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($\chi^2 = 6,623$; $p = ,250$) (**Tablo 4.9.**). Bu bulgu, bireylerin değer yönelimlerinin yaşadıkları yerleşim yerinden bağımsız olarak benzer düzeyde geliştiğini göstermektedir. Bununla birlikte, bu araştırmada köy (198,17), ilçe (187,19) ve il (183,37) gibi yerleşim birimlerinde yaşayan bireylerin değer yönelimi puanlarının diğer gruplara kıyasla daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu farklılıklar anlamlı olmasa da değer yönelimlerinin yaşanılan çevrenin sosyal yapısından etkilenebileceğini düşündürmektedir. Nitekim Kuşdil ve Kağıtçıbaşı'nın (2000) Türk toplumunda değerler üzerine yaptığı çalışmada da bireylerin temel değerlerinde kültürel benzerliklerin mekânsal farklılıklardan daha belirleyici olduğu vurgulanmaktadır. Benzer şekilde, Dilmaç (2007) da öğrencilerin

insani değerlere ilişkin yönelimlerinin büyük şehir ya da kırsal bölge fark etmeksizin yakın düzeyde olduğunu belirtmiştir. Arslan (2018), değer yönelimlerini etkileyen faktörler arasında sosyal çevre, eğitim düzeyi ve kültürel katılımın önemli olduğunu vurgulamış ve bu değişkenlerin daha küçük yerleşim birimlerinde sınırlı olabileceğine dikkat çekmiştir. Bireylerin değer yönelimi gelişiminde fiziksel çevreden ziyade ortak kültürel değerler ve eğitsel süreçlerin daha etkili olabileceğini göstermektedir. Ancak, anlamlı olmayan farklılıkların yönü dikkate alındığında, ilerleyen araştırmalarda yerleşim birimlerinin sosyal yapısının ve eğitim imkanlarının daha ayrıntılı biçimde incelenmesi önerilmektedir.

Mücadele sporlarıyla ilgilenen bireylerin eğitim düzeylerine göre, Değer Yönelimi toplam puanlarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($\chi^2 = 1,982$; $p = ,739$). Alt boyutlar olan sportmenlik, yarışma severlik, sorumluluk ve kurallara uyma açısından da benzer şekilde anlamlı bir fark saptanmamıştır (**Tablo 4.10.**).

Bu sonuçlar, bireylerin değer yönelimlerinin formel eğitim düzeyinden bağımsız olarak şekillendiğine işaret etmektedir. Literatürde yer alan bazı çalışmalar da bu sonucu desteklemektedir. Örneğin, Dilmaç (2007), öğrencilerin değer yönelimlerinin yalnızca eğitim kurumlarıyla değil, aile, çevre ve sosyal etkinliklerle de şekillendiğini belirtmiştir. Özellikle spor ortamlarında kazanılan değerlerin, formal eğitimin ötesinde bir etki oluşturabileceği vurgulanmaktadır (Yıldız & Güven, 2021). Ayrıca, Güngör (1998), değer gelişiminin bireyin içinde bulunduğu sosyal çevre, model alma süreçleri ve tekrarlayan davranış örüntüleriyle daha fazla ilişkili olduğunu ortaya koymuştur. Bu çalışmada ilkokul mezunlarının Değer Yönelimi puanlarının görece yüksek çıkması (210,83) dikkat çekmektedir. Ancak bu gruptaki düşük katılımcı sayısı ($n = 3$), sonuçların genellenebilirliğini sınırlamaktadır. Benzer şekilde, yarışma severlik alt boyutunda ortaokul mezunlarının yüksek sıra ortalamasına sahip olması (215,88) da örneklem dengesizliği nedeniyle dikkatle yorumlanmalıdır. Araştırmanın bu bulgusu, sporun birey üzerindeki etkisini bir kez daha ortaya koymaktadır. Eğitim düzeyinden bağımsız olarak, bireylerin içinde bulundukları spor kültürü, antrenörlerin değer aktarımı, takım arkadaşlığı gibi faktörlerin değer yönelimlerinde daha belirleyici olabileceği düşünülmektedir (Gültekin & Yıldız, 2020).

Mücadele sporlarıyla ilgilenen bireylerin anne eğitim düzeylerine göre bazı değer yönelimi boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğunu göstermektedir (**Tablo 11**). Özellikle Kurallara Uyma alt boyutunda elde edilen anlamlı fark ($\chi^2 = 16,68$; $p = ,002$), bireylerin kurallara uyma eğilimlerinin eğitim düzeyine bağlı olarak değişiklik gösterdiğini ortaya koymaktadır. Sıra ortalamalarına bakıldığında kurallara uyma puanının en yüksek olduğu grubun ilkokul mezunları olması ve puanların eğitim düzeyi arttıkça düşme eğilimi göstermesi, dikkat çekici bir bulgudur. Bu durum, bireylerin eğitim düzeyi yükseldikçe otoriteye ve kurallara bakış açılarında farklılaşmalar meydana gelebileceğini düşündürmektedir. Nitekim eğitim düzeyi arttıkça bireylerin eleştirel düşünme becerilerinin artması ve belirli normlara daha seçici yaklaşımları bu eğilimi açıklayabilir (Güven & Kalaycıoğlu, 2020). Benzer şekilde, Sporda Değer Yönelimi Ölçeği (SDYÖ) toplam puanında da eğitim düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($\chi^2 = 10,64$; $p = ,031$). Toplam puanların da ilkokul mezunlarında en yüksek, lisans ve lisansüstü gruplarda ise en düşük düzeyde olması, genel değer yöneliminde de benzer bir azalma eğilimini desteklemektedir. Bu bulgu, formel eğitim sürecinin bireylerin sportif değerleri algılama ve içselleştirme biçimlerini farklılaştırabileceğini ortaya koymaktadır. Bununla birlikte, Sportmenlik, Yarışma Severlik ve Sorumluluk alt boyutlarında eğitim düzeyine göre anlamlı bir fark tespit edilmemiştir ($p > ,05$). Bu sonuç, bazı değerlerin bireylerde eğitim düzeyinden bağımsız olarak daha yaygın biçimde içselleştirilmiş olabileceğine işaret etmektedir. Özellikle spor ortamında deneyimlenen etik normların, bireylerin formel eğitiminden daha güçlü bir etki oluşturabileceği değerlendirilebilir (Sezen ve Tamer, 2019). Literatürde benzer bulgulara rastlanmaktadır. Yıldız (2016), eğitim düzeyi ile bazı etik değerler arasında zayıf düzeyde ilişki olduğunu ifade etmiş; Öztürk ve Aktaş (2018) ise değer yönelimlerinin sporcunun çevresi, antrenör etkisi ve kulüp kültürü gibi faktörlerden daha fazla etkilendiğini belirtmiştir. Bu çerçevede, araştırma bulguları eğitim düzeyinin bazı değer yönelimi boyutlarında etkili olduğunu ortaya koymakla birlikte, bu etkinin mutlak değil bağlamsal olduğunu düşündürmektedir. Sonuç olarak, eğitim düzeyine göre özellikle kurallara uyma ve toplam değer yönelimi puanlarında gözlenen farklılıklar, spor eğitimi politikalarının yeniden değerlendirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Araştırma kapsamında elde edilen bulgular, mücadele sporlarıyla ilgilenen bireylerin baba eğitim düzeylerine göre değer yönelimlerinde bazı boyutlarda anlamlı farklılıklar bulunduğunu ortaya koymuştur. Özellikle Yarışma Severlik boyutunda tespit edilen anlamlı fark ($\chi^2 = 13,91$; $p = ,008$), bireylerin rekabetçi eğilimlerinin eğitim düzeyine bağlı olarak değişkenlik gösterebileceğini işaret etmektedir. Sıra ortalamalarına göre en yüksek puan ortalaması lisans ve lisansüstü mezunlara (196,41) aitken, en düşük puanlar ilkokul (142,10) ve ön lisans (143,33) mezunlarında gözlemlenmiştir (**Tablo 4.12.**). Bu durum, eğitim düzeyi yükseldikçe bireylerin rekabet ortamlarını daha bilinçli bir biçimde deneyimleme ve yarışmacı tutumlarını daha belirgin biçimde ortaya koyma eğiliminde olabileceklerini düşündürmektedir. Bununla birlikte Sportmenlik ($\chi^2 = 6,13$; $p = ,189$), Sorumluluk ($\chi^2 = 0,964$; $p = ,915$) ve Kurallara Uyma ($\chi^2 = 7,34$; $p = ,119$) boyutlarında eğitim düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır. Bu bulgu, söz konusu değerlerin bireyler tarafından eğitim düzeyinden bağımsız olarak benimsendiğini göstermektedir. Özellikle mücadele sporlarında edinilen tecrübelerin ve antrenman süreçlerinin, bu değerlerin gelişiminde belirleyici bir rol oynayabileceği düşünülmektedir. Literatürde de benzer şekilde, sportif değerlerin yalnızca akademik eğitimle değil, aynı zamanda spor kültürü, takım disiplini ve antrenör etkisi gibi faktörlerle şekillendiği vurgulanmaktadır (Sezen & Tamer, 2019; Öztürk & Aktaş, 2018). Genel toplam puan açısından ise Sporda Değer Yönelimi Ölçeği (SDYÖ) toplam puanında eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($\chi^2 = 4,60$; $p = ,330$). Sıra ortalamalarında ilkokul mezunlarının en yüksek (192,14) ve lisans-lisansüstü mezunlarının en düşük (154,85) puanlara sahip olduğu görülmekle birlikte bu fark istatistiksel anlamlılık düzeyine ulaşmamıştır. Bu sonuç, genel değer yönelimlerinin bireylerin eğitim düzeyinden ziyade spora ilişkin kişisel deneyimleri, sosyo-kültürel çevreleri ve değer sistemleri tarafından şekillenebileceğini ortaya koymaktadır (Yıldız, 2016). Sonuç olarak, araştırma bulguları yalnızca yarışma severlik boyutunun eğitim düzeyine duyarlı olduğunu, diğer değer boyutlarının ise daha geniş sosyal ve sportif etkileşimlerle biçimlendiğini göstermektedir. Bu nedenle, spora ilişkin değerlerin gelişimini anlamak amacıyla yapılacak ileri düzey araştırmalarda antrenman süresi, kulüp yapısı, sporcu ailesinin sosyoekonomik düzeyi ve antrenör-öğrenci ilişkisi gibi değişkenlerin de göz önünde bulundurulması önerilmektedir.

Mücadele sporlarıyla ilgilenen bireylerin farklı spor branşlarına göre (Güreş, Judo, Taekwondo, Karate) yer almasının değer yönelimi üzerinde anlamlı bir farkın olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Kruskal-Wallis testi sonucunda hem toplam değer yönelimi puanı hem de alt boyutlar açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır (**Tablo 4.13.**). Sportmenlik boyutu açısından gruplar arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($\chi^2 = 4,30$; $p = ,230$). Sıra ortalamalarına göre en yüksek ortalama güreş branşına ait katılımcılarda görülmektedir (200,01). Bu durum, güreş yapan bireylerin sportmenlik değerlerine daha fazla yönelim gösterdiği şeklinde yorumlanabilir, ancak bu fark istatistiksel olarak anlamlı değildir. Yarışma Severlik boyutunda da gruplar arasında anlamlı bir fark gözlenmemiştir ($\chi^2 = 3,81$; $p = ,282$). En yüksek sıra ortalamasına karate sporcuları (192,39) sahiptir. Bu bulgu, karate yapan bireylerin rekabetçi yönelimlerinin diğer branşlara kıyasla daha belirgin olabileceğini düşündürmektedir, fakat fark yine anlamlı düzeyde değildir. Sorumluluk boyutunda elde edilen sonuç ($\chi^2 = ,067$; $p = ,995$) gruplar arasında neredeyse hiç fark olmadığını ortaya koymaktadır. Bütün spor branşlarına ait katılımcıların sorumluluk değerine benzer düzeyde önem verdikleri görülmektedir. Bu bulgu, sorumluluk yöneliminin branştan bağımsız olarak tüm mücadele sporcularında ortak bir değer olduğunu göstermektedir. Kurallara Uyma boyutunda da anlamlı bir fark tespit edilmemiştir ($\chi^2 = 2,63$; $p = ,452$). Ancak sıra ortalamalarına bakıldığında güreş sporcularının bu boyutta da en yüksek ortalama sahip olduğu (192,42) görülmektedir. Yine de bu fark istatistiksel anlamlılık düzeyine ulaşmamıştır. SDYÖ Toplam Puanı açısından değerlendirildiğinde, spor branşlarına göre değer yönelimi puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($\chi^2 = 2,40$; $p = ,493$). En yüksek sıra ortalaması güreş sporcularında (191,08), en düşük ise judo sporcularında (166,31) gözlemlenmiştir. Ancak bu fark istatistiksel olarak anlamlı kabul edilebilecek düzeyde değildir. Elde edilen bulgulara göre, spor branşı değişkeninin mücadele sporcularının değer yönelimleri üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi bulunmamaktadır. Alt boyutlara ilişkin sıra ortalamaları bazı branşlarda belirli değerlerde öne çıkıyor gibi görünse de bu farklar anlamlı düzeyde değildir. Özellikle sorumluluk boyutunda tüm grupların birbirine oldukça yakın değerler göstermesi, bu değerlerin branştan bağımsız olarak sporda ortaklaşa benimsenmiş bir yönelim olduğunu ortaya koymaktadır.

Bu sonuçlar, mücadele sporlarına katılan bireylerin değer yönelimlerinin büyük ölçüde benzer olduğunu ve branşa özgü ciddi farklılıklar olmadığını göstermektedir. Özellikle, karate branşında, disiplin, öz denetim ve etik mücadele gibi değerleri ön plana çıkaran bir mücadele sporudur. Sporcular, tekniklerini geliştirirken aynı zamanda saygı ve centilmenlik gibi etik değerleri içselleştirirler. Kayapınar ve arkadaşları (2016) tarafından yapılan araştırmalar, karate sporcularının kurallara uyma ve sportmenlik değerlerinde yüksek puan aldığını göstermektedir. Karate, bireyin fiziksel ve zihinsel gelişimini destekleyen bir spor olarak, öz denetim ve stratejik düşünme becerilerini geliştirmektedir. Türkeri ve arkadaşları (2019) çalışmasında, karate sporcularının etik değerlere bağlılık ve disiplin konusunda diğer mücadele sporlarına göre daha yüksek eğilim gösterdiği belirtilmiştir. Taekwondo branşı hız, esneklik ve stratejik düşünme gerektiren bir mücadele sporudur. Sporcular, rakiplerine karşı teknik üstünlük sağlarken, aynı zamanda kurallara uyma ve etik rekabet gibi değerleri benimserler. Çakır ve Erbaş (2021) tarafından yapılan çalışmalarda, taekwondo sporcularının rekabetçi değerler ve sportmenlik konusunda güçlü eğilimler gösterdiği belirtilmiştir. Taekwondo, bireyin öz güven ve disiplin kazanmasını sağlayan bir spor olarak, sporcuların etik ve sosyal gelişimlerine önemli katkılar sunmaktadır. Öztürk ve Aktaş (2018) çalışmasında, taekwondo sporcularının dürtü kontrolü ve disiplin konusunda daha gelişmiş olduğu belirtilmiştir. Judo branşı, stratejik düşünme, hızlı karar alma ve etik mücadele gibi değerleri geliştiren bir mücadele sporudur. Sporcular, rakiplerine karşı teknik üstünlük sağlarken, aynı zamanda kurallara uyma ve centilmenlik gibi etik değerleri içselleştirirler. Dindar (2022) çalışmasında, judo sporcularının sportmenlik ve etik değerlere bağlılık konusunda diğer mücadele sporlarına göre daha yüksek puan aldığı belirtilmiştir. Judo, bireyin problem çözme ve refleks gelişimi açısından önemli bir spor olarak, sporcuların etik ve sosyal gelişimlerine katkı sağlamaktadır. Demiral (2010) çalışmasında, judo sporunun bilişsel becerileri ve refleks gelişimini desteklediği belirtilmiştir. Güreş branşı da benzer şekilde, dayanıklılık, fiziksel güç ve etik mücadele gibi değerleri ön plana çıkaran bir mücadele sporudur. Sporcular, rakiplerine karşı fiziksel üstünlük sağlarken, aynı zamanda ahlaki değerleri ve sportmenliği ön planda tutarlar. Türkeri ve arkadaşları (2019) çalışmasında, güreş sporcularının toplumsal aidiyet ve etik değerler üzerindeki etkisi vurgulanmıştır. Güreş, bireyin öz güven ve disiplin kazanmasını sağlayan bir spor olarak, sporcuların etik ve sosyal

gelişimlerine önemli katkılar sunmaktadır. Öztürk ve Aktaş (2018) çalışmasında, güreş sporcularının dürtü kontrolü ve disiplin konusunda daha gelişmiş olduğu belirtilmiştir.

Bu sonuçlar doğrultusunda, araştırmanın çalışma grubu olan Karate, Taekwondo, Judo ve Güreş gibi mücadele sporları, sporcuların etik, sosyal ve psikolojik gelişimlerini şekillendiren önemli disiplinlerdir. Bundan dolayı, bireylerin sportmenlik, yarışma severlik, sorumluluk ve kurallara uyma gibi değerleri nasıl benimsediğini anlamak açısından kritik bir rol oynadığını söylemek mümkündür.

Spor Branşını Yapma Süresi Değişkenine Göre, elde edilen bulgular doğrultusunda, spor yapma süresi ile Sporda Değer Yönelimleri Ölçeği'nin (SDYÖ) "Yarışma Severlik" boyutu arasında anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki tespit edilmiştir (**Tablo 4.14.**). Bu bulgu, spora daha uzun süre katılan bireylerin rekabet temelli değerlere daha fazla önem verdiklerini göstermektedir. Benzer şekilde, Gürbüz ve arkadaşları (2019) tarafından yapılan bir çalışmada da sporcuların antrenörlerinden algıladıkları etik dışı davranış algısının, saldırganlık ve öfke davranışlarıyla ilişkili olduğu bulunmuştur. Bu durum, uzun süreli spor yapmanın bireylerde yarışmaya yönelik motivasyonu ve kazanma arzusunu artırdığını desteklemektedir.

Öte yandan, "Kurallara Uyma" boyutu ile spor yapma süresi arasında anlamlı ve negatif yönlü bir ilişki bulunmuştur. Bu durum, spora uzun süreli katılımın bazı bireylerde kurallara uyma davranışında bir miktar azalmaya yol açabileceğini düşündürmektedir. Güvendi ve Keskin (2020) tarafından yapılan araştırmada da sporcuların antrenörlerinden algıladıkları etik dışı davranış algısına göre saldırganlık ve öfke davranışlarının incelendiği çalışmada, tecrübesiz sporcuların etik dışı davranışlara karşı daha duyarlı oldukları belirtilmiştir. Bu bağlamda, sporcunun deneyim kazandıkça kuralları daha esnek yorumlaması ya da kazanma arzusu ile etik sınırları zorlaması olası bir sonuç olarak değerlendirilebilir.

Bununla birlikte, SDYÖ'nün diğer alt boyutları ve toplam puanı ile spor yapma süresi arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Bu bulgu, bireylerin değer yönelimlerinin yalnızca spor yapma süresine bağlı olmadığını, aynı zamanda sosyal çevre, kültürel normlar, antrenör etkisi ve bireysel kişilik özellikleri gibi çeşitli faktörlerden etkilendiğini göstermektedir. Gürbüz (2011), sporcularda değer gelişiminin sadece sportif deneyimle açıklanamayacağını, çevresel ve eğitsel

faktörlerin de bu süreçte önemli rol oynadığını belirtmiştir. Bu nedenle, sporda değer yönelimlerinin anlaşılmasında çok boyutlu bir yaklaşım benimsenmesi önerilmektedir.

Katılımcıların milli sporcu olma durumlarına göre, değer yönelimi ve alt boyutlarına ilişkin puanlarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla Mann-Whitney U testi uygulanmıştır (**Tablo 4.15.**). Normallik varsayımı sağlanamadığı için parametrik olmayan bu test tercih edilmiştir. Analiz sonuçlarına göre, sportmenlik ($U = 14577$, $p = .929$), yarışma severlik ($U = 13461$, $p = .195$), sorumluluk ($U = 14386$, $p = .765$) ve kurallara uyma ($U = 14093$, $p = .540$) boyutlarında; ayrıca toplam Değer Yönelimi puanlarında ($U = 14432.5$, $p = .807$) milli ve milli olmayan sporcular arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu bulgu, milli sporcu olmanın değer yönelimi üzerinde belirleyici bir etkisinin olmadığını göstermektedir. Ancak önceki araştırmalar bu konuda farklı sonuçlar ortaya koymuştur. Yıldız (2016), milli sporcuların sportmenlik ve sorumluluk boyutlarında daha yüksek puanlara sahip olduğunu belirtmiştir. Benzer şekilde, Öztürk ve Aktaş (2018) da milli sporcuların etik değerlere daha fazla önem verdiğini vurgulamıştır. Bu durum, milli sporcuların ulusal ve uluslararası düzeyde temsil sorumluluğu taşımaları, kurallara uyma zorunlulukları ve daha disiplinli bir eğitim sürecinden geçmeleri ile açıklanabilir. Araştırmamızda ise söz konusu farkın ortaya çıkmaması, örneklemdeki milli sporcu sayısının dağılımı, spor branşlarına göre farklılaşma ya da antrenman süresi gibi etkenler olduğu düşünülmektedir.

ALTINCI BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmada, mücadele sporu ile ilgilenen sporcuların değer yönelimleri incelenmiş ve çeşitli demografik değişkenlere göre değer yönelimlerindeki farklılıklar analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular, sporcuların genel olarak spor değerlerine yüksek düzeyde yönelim gösterdiklerini ortaya koymuştur. Sporun disiplin, sorumluluk ve kurallara uyma gibi değerlerin gelişiminde önemli bir rol oynadığı söylenebilir.

Araştırma sonuçlarına göre, sporcuların eğitim düzeylerine göre değer yönelimleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu durum, değer yönelimlerinin yalnızca formel eğitimden değil, sporun kendine özgü kültüründen, antrenman süreçlerinden ve spor ortamından da etkilendiğini düşündürmektedir. Ayrıca, spor branşları arasında değer yönelimleri açısından anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir; bu da farklı branşlardaki sporcuların değer algılarının benzer düzeyde olduğunu göstermektedir.

Cinsiyet değişkenine göre yapılan analizlerde, genel değer yönelimi puanları ve çoğu alt boyutta kadın ve erkek sporcular arasında anlamlı fark bulunmamış; ancak kurallara uyma boyutunda erkek sporcuların kadınlara kıyasla daha yüksek puan aldığı saptanmıştır. Yine de bu farkın etki büyüklüğünün düşük olması, pratik açıdan sınırlı bir farklılığı işaret etmektedir.

Bu bulgular, sporun gençlerin ve bireylerin değer gelişiminde pozitif bir ortam sağladığını, mücadele sporlarının ise değer yönelimlerinin oluşmasında etkili olduğunu desteklemektedir. Sporun, disiplin, sorumluluk ve sosyal kurallara saygı gibi değerlerin kazandırılmasında önemli bir araç olduğu literatürle uyumludur (Fejgin, 1988). Sonuç olarak, mücadele sporları ile ilgilenen bireylerin değer yönelimleri yüksek olmakla birlikte, bu yönelimlerin eğitim düzeyi, branş veya cinsiyet gibi demografik değişkenlerden bağımsız olarak geliştiği söylenebilir. Bu durum, sporun bireysel ve sosyal gelişim için evrensel bir değer eğitimi ortamı sağladığını göstermektedir.

6.1. Gelecek Araştırmalara Öneriler

Bu araştırmada elde edilen bulgular doğrultusunda, sporcuların değer yönelimleri ile ilgili gelecekte yapılacak çalışmalara yönelik bazı öneriler aşağıda sunulmuştur:

❖ Örneklem Çeşitliliği ve Büyüklüğü

Bu araştırma, mücadele sporlarıyla sınırlı bir örneklemle gerçekleştirilmiştir ve bazı eğitim düzeylerinde (örneğin ilkökul, ön lisans) katılımcı sayısı düşüktür. Gelecek çalışmalarda, farklı yaş grupları, branşlar ve eğitim düzeylerinden daha dengeli ve geniş örneklemeler seçilerek, elde edilen bulguların genellenebilirliği artırılabilir.

❖ Karma Yöntem Yaklaşımlarının Kullanılması

Sadece nicel verilere dayalı çalışmalar yerine, nitel araştırma yöntemlerinin de (örneğin odak grup görüşmeleri, derinlemesine mülakatlar) sürece dâhil edilmesi, sporcuların değer yönelimlerini daha kapsamlı biçimde anlamaya katkı sağlayabilir.

❖ Değer Yönelimlerinin Spor Dışı Etkenlerle İncelenmesi

Sporcuların değer yönelimleri, sadece demografik değişkenlerle değil; aile yapısı, sosyoekonomik durum, sportif deneyim ve antrenman ortamı gibi çok boyutlu değişkenlerle de birlikte ele alınmalıdır. Bu, değer gelişiminin daha gerçekçi bir şekilde analiz edilmesini sağlayabilir.

❖ Uzunlamasına (Boylamsal) Araştırmalar

Değer yönelimlerinin zaman içindeki değişimini ortaya koymak için, uzun süreli ve takip temelli araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Böyle çalışmalar, sporun bireylerin değer gelişimine etkisini daha sağlam verilerle destekleyeceği düşünülmektedir.

❖ Farklı Spor Branşlarının Karşılaştırılması

Bu çalışmada anlamlı bir fark görülme de takım ve bireysel sporların değer yönelimi üzerindeki etkilerini karşılaştıran çalışmaların artırılması, sporun değer gelişimine olan katkılarını daha net ortaya koyması düşünülmektedir.

❖ Cinsiyet Temelli Derinlemesine İncelemeler

Bazı alt boyutlarda cinsiyet farkları saptanmıştır. Gelecekteki araştırmalarda kadın ve erkek sporcuların değer yönelimlerine etki eden sosyal, kültürel ve psikolojik faktörlerin daha ayrıntılı biçimde ele alınması önerilmektedir.

6.2. Alana İlişkin Öneriler

❖ Değer Eğitimi Uygulamaları Geliştirilmelidir

Mücadele sporları gibi kurallara ve disipline dayalı spor dallarında, sporculara yönelik değer eğitimi programlarının planlanması ve bu programların etkinliğinin değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu sayede sporcuların sadece fiziksel değil, etik ve sosyal gelişimlerine de katkı sağlanabileceği düşünülmektedir.

❖ Değer Temelli Eğitim Modelleri Yaygınlaştırılmalıdır

Okul sporları, kulüp eğitimleri ve federasyon düzeyindeki eğitim programlarında değer temelli yaklaşımlar geliştirilmeli; bu yaklaşımlar, sporcuların karakter gelişimini destekleyici yönde yapılandırılması düşünülmektedir.

❖ Sporun Sosyal Gelişimdeki Rolü Vurgulanmalıdır

Sporun yalnızca fiziksel performansa değil, bireyin sosyal ve ahlaki gelişimine katkıda bulunduğu fark edilmeli; eğitim politikalarında ve antrenman süreçlerinde bu yönüyle sporun işlevine daha fazla yer verilmesi önerilmektedir.

❖ Spor Ortamının Etik Yapısı Güçlendirilmelidir

Antrenörler, kulüp yöneticileri ve federasyonlar; spor ortamlarında etik değerlerin teşvik edilmesi ve korunması adına aktif rol üstlenmelidir önerilmektedir.

KAYNAKÇA

Akari, Ö. F. (2019). *Değerler eğitimi açısından spor* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Akbaş, O. (2004). *Türk milli eğitim sisteminin duyuşsal amaçlarının ilköğretim II. kademedeki gerçekleşme derecesinin değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Aksoy, Y., & Soyer, F. (2016). Mücadele sporcularının sportmenlik eğilimlerinin incelenmesi. *Spor ve Toplum Dergisi*, 4(1), 12–23.

Allport, G. W. (1935). Attitudes. In C. Murchison (Ed.), *Handbook of social psychology* (pp. 798–844). Clark University Press.

Aracı, H. (1999a). *Okullarda beden eğitimi*. Ankara: Bağırhan Yayınevi.

Aracı, H. (1999b). *Spor sosyolojisi*. Ankara: Bağırhan Yayınevi.

Arnold, P. J. (1994). Sport and moral education. *Journal of Moral Education*, 23(1), 75–89. <https://doi.org/10.1080/0305724940230107>

Arslan, A. (2012). *Felsefeye giriş*. Ankara: Adres Yayınları.

Arslan, F. (2018). Sosyal çevre ve kültürel etkileşimin değer yönelimi üzerindeki etkisi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 16(2), 45–61.

Arslan, Y., & Şahin, M. (2015). Boks sporunun ergenlerde stresle başa çıkma ve sosyal uyum üzerindeki etkisi. *Uluslararası Spor Psikolojisi Dergisi*, 1(1), 33–47.

Avcuoğulları, C. (1993). *Türkiye Güreş Ligne katılan kulüplerin çalışma şartları ve sporcu kaynakları* (Yayımlanmamış doktora tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Aydın, B. (2015). *Spor ahlakı ve fair play*. Ankara: Spor Yayınevi.

Aydın, İ. (2006). *Eğitim ve öğretimde etik*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Bacanlı, H. (2002). *Psikolojik kavram analizleri*. Ankara: Nobel Yayıncılık.

Bacanlı, H. (2015). Değer eğitime bir çözüm olarak değer bilinçlendirme. In *Eğitimde Gelecek Arayışları: Düünden Bugüne Türkiye’de Beceri, Ahlak ve Değerler Eğitimi Sempozyumu* (pp. 21–28). Bartın: Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları.

Bardi, A., & Schwartz, S. H. (2003). Values and behavior: Strength and structure of relations. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 29(10), 1207–1220. <https://doi.org/10.1177/0146167203254602>

Bardi, A., & Schwartz, S. H. (2016). Altyapı sporlarında ve beden eğitiminde değerler. In J. Whitehead, H. Telfer, & J. Lambert (Eds.), *Değer yapısı nasıl değer çatışmasının temelini oluşturur?* (B. Gürpınar, Çev., pp. 137–151). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Bedini de Jesus, G., & Moreto Impolcetto, F. (2022). Academic production in the field of combat sports: The case of Judo and the studies of the principles and values of the sport. *Motriz: Revista de Educação Física*, 28, e10220011422. <https://doi.org/10.1590/s1980-657420220011422>

Bilgin, N. (1995). *Sosyal psikolojide yöntem ve pratik çalışmalar*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.

Büyüköztürk, Ş. (2022). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı* (28. baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Cevizci, A. (2015). *Ahlak felsefesi*. İstanbul: Say Yayınları.

Çakır, Z., & Erbaş, Ü. (2021). Elit ve elit olmayan tekvandocuların üst ekstremite reaksiyon süreleri ve bacak denge düzeylerinin karşılaştırılması. *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 89–98.

Çalışkur, A., & Aslan, A. (2013). Rokeach değerler envanteri güvenilirlik ve geçerlik çalışması. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(29), 81–105.

Çiftci-Tongo, G. (2020). *Sporda değerler, hedef yönelimleri ve ahlaki karar alma tutumlarının incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Akdeniz Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Antalya.

Çoşkun, A. (2020). Karatenin tarihçesi. *Karatenin-Tarihçesi*. <https://dralcokun.com> (Erişim tarihi: 30.05.2021)

Demir, S. (2020). Spor bilimleri açısından dövüş sanatlarının psikolojik ve sosyolojik etkileri. *Spor Bilimleri Dergisi*, 21(2), 113–127.

Demiral, H. (2010). Judoda karar verme süreçleri ve refleks gelişimi üzerine bir inceleme. *Spor Bilimleri Dergisi*, 1(2), 55–63.

Demiral, Ş. (2007). *Bayan judocuları yetenek seçimi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Demiral, Ş. (2010). *Judo çalışan 7–12 yaş grubu çocuklarda (bay-bayan) judo eğitsel oyunlarının motor becerilerin gelişimine etkisinin incelenmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Demircioğlu, İ., & Tokdemir, A. (2008). Değerlerin oluşturulma sürecinde tarih eğitimi: Amaç, işlev ve içerik. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 6(15), 69–88.

Demirtaş, H., & Koç, H. (2018). Sporun birey üzerindeki psikolojik etkileri: Azim, motivasyon ve liderlik örneği. *Uluslararası Spor Bilimleri Dergisi*, 3(2), 45–60.

Devine, C., & Telfer, H. (2016). Altyapı sporlarında ve beden eğitimi değerler (B. Gürpınar, Çev.). In J. Whitehead, H. Telfer & J. Lambert (Eds.), *Beden eğitimi ve spor neden değerlidir?* (ss. 13–33). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Dılmaç, B. (2007). Bir grup fen lisesi öğrencisine verilen insani değerler eğitiminin insani değerlere etkisi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 7(3), 1221–1261.

Dindar, Y. (2022). Judo sporcularının etik değerleri ve sportmenlik algıları üzerine bir inceleme. *Akademik Spor Araştırmaları Dergisi*, 10(2), 85–102.

Doğanay, A. (2006). Değerler eğitimi. In C. Öztürk (Ed.), *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi: Yapılandırmacı bir yaklaşım* (2. baskı, ss. 255–286). Ankara: Pegem A Yayıncılık

Dünya Mücadele Sporları Federasyonu. (2010). *Ana sayfa*. <https://www.dmsf.org.tr> (Erişim tarihi: 25.07.2010)

Erdemli, A. (1996). *Spor bir yaşam felsefesi*. Bağırhan Yayınevi.

Erden, D. (2019). *Ortaokul öğrencilerinin değer yönelimleri ile başarı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Fejgin, N. (2001). Participation in high school competitive sport: A subversion of school mission or contribution to academic goals. In A. Yiannakis & M. Melnick (Eds.), *Contemporary issues in sport sociology* (pp. 95–96). Human Kinetics.

Field, A. (2013). *Discovering statistics using IBM SPSS statistics* (4th ed.). Sage.

Filiz, Z. (2010). Üniversite öğrencilerinin sosyalleşmesinde spora katılımın değerlendirilmesi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 4(3), 192–203.

Fişek, K. (1998). *Türkiye’de ve dünyada spor yönetimi*. Bağırhan Yayınevi.

Fong, S. S., Fu, S. N., & Ng, G. Y. (2012). Taekwondo training speeds up the development of balance and sensory functions in young adolescents. *Journal of Science and Medicine in Sport*, 15(1), 64–68.

Guilford Press. Nelson, D. L., & Quick, J. C. (1994). *Organizational behavior*. West.

Nelson, J. M. (1993). *The psychology of human values: A cross-cultural perspective*. Oxford University Press.

Gültekin, M., & Yıldız, M. (2020). Sporcuların sportmenlik davranışları ve etik değer algıları üzerine bir araştırma. *Spor Bilimleri Dergisi*, 31(1), 1–12.

Güngör, A. (2017). Doğu sporlarında etik ve ahlak anlayışı: Karate örneği. *Spor ve Etik Dergisi*, 5(1), 22–35.

- Güngör, D. (1998). Aile yapısının bireyin değer sistemine etkisi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 1(1), 25–37.
- Güngör, D. (2011). Sporcularda ahlaki gelişim ve sportmenlik davranışları. *Spor Bilimleri Dergisi*, 22(1), 25–36.
- Gürbüz, B. (2011). Sporcularda değer gelişimi ve etik davranışlar. *Spor Bilimleri Dergisi*, 22(1), 25–36.
- Gürbüz, B., Kural, S., & Özbek, O. (2019). Sporda saldırganlık ve öfke ölçeği: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(2), 206–217. <https://doi.org/10.33468/sbsebd.94>
- Güven, E. (2001). Sporda ahlak ve etik. *Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 12(2), 23–34.
- Güven, S., & Kalaycıoğlu, S. (2020). *Bireysel farklılıklar bağlamında değer yönelimleri ve toplumsal etkiler*. Pegem Akademi.
- Güvendi, B., & Keskin, B. (2020). Sporcuların antrenörlerinden algıladıkları etik dışı davranış algısına göre saldırganlık ve öfke davranışlarının incelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 5(2), 134–145.
- İlkel, S., & Duman, E. Z. (2024). 2024 yılı felsefe dersi öğretim programındaki değerlerin incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Bilimler Ve Eğitim Dergisi*, 6(11), 407-424.
- Kale, M., & Gündüz, M. (2022). Üniversite öğrencilerinin değer yönelimleri: Spranger’ın kişilik tipleri kuramına dayalı bir inceleme. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 20(44), 215–234. <https://doi.org/10.34234/ded.1149284>
- Karakaya, Y., & Coşkun, S. (2014). Judo yapan ve yapmayan üniversite öğrencilerinin kişilik özelliklerinin karşılaştırılması. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 8(2), 59–75.
- Karasar, N. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Nobel Yayıncılık.

Kavak, F., & Koç, H. (2018). Sporcuların değer yönelimlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Uluslararası Spor Bilimleri Dergisi*, 2(1), 35–45.

Kaya, F., & Arslan, C. (2016). Spor yapan ve yapmayan üniversite öğrencilerinde benlik saygısı ve öz güven düzeylerinin karşılaştırılması. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(14), 341–356.

Kayapınar, A., & Demir, O. (2016). Mücadele sporlarına ilişkin tutum ölçeği. *Education Science and Sports*, 7(1), 49–57.

Kaynar, Ö. (2021). *Muş spor tarihi*. Akademisyen Yayınevi.

Kesgin, Y. (2020). *Ceyb-i Hümayûn defterlerine göre Osmanlı padişahları, güreş ve güreşçiler* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Keskin, Y. (2008). *Türkiye’de sosyal bilgiler öğretim programlarında değerler eğitimi: Tarihsel gelişim, 1998 ve 2004 programlarının etkililiğinin araştırılması* (Yayımlanmamış doktora tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Kılıçgil, E. (2013). Disiplinin spordaki yeri ve önemi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 7(1), 10–18.

Kilby, R. W. (1993). *The study of human values*. University Press of America.

Koç, H., & Bulut, Y. (2010). Sporda etik ve değer eğitimi. *Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 45–52.

Kostorz, K., Gniezinska, A., & Nawrocka, M. (2017). The hierarchy of values vs. self-esteem of persons practising martial arts and combat sports. *IDO Movement for Culture. Journal of Martial Arts Anthropology*, 17(1), 15–22. <https://doi.org/10.14589/ido.17.1.3>

Koyuncu, S. N. (2020). *Beden eğitimi ve spor yüksekokulunda farklı bölümlerde öğrenim gören öğrencilerin değer yönelimleri üzerine bir araştırma* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Kuşdil, M. E., & Kağıtçıbaşı, Ç. (2000). Türk öğretmenlerinin değer yönelimleri ve Schwartz değer kuramı. *Türk Psikoloji Dergisi*, 15(45), 59–76.

Lambert, J. (2016). *Values-based sports environments and youth development: Fostering positive behavior through athletics*. Human Kinetics.

Lee, M. J., & Cockman, M. (1995). Values in children's sport: Spontaneously expressed values among young athletes. *International Review for the Sociology of Sport*, 30(3–4), 337–350.

Lumpkin, A. (2020). *Sport ethics: Applications for fair play* (5th ed.). McGraw-Hill.

McRae, J. (2023). Moral development in the martial arts. *Kampf- und Bewegungskünste*, 2023(1), 1–28. <https://kampfssportmuseum.de/kub>

Murat, R. (2024). *Lise öğrencilerinin din algıları, değer yönelimleri ve din eğitime yönelik tutumları: Sakarya örneği* (Yayımlanmamış doktora tezi).

Narvaez, D. (2019). Ahlaki gelişim ve ahlaki değerler: Evrimsel ve nörobiyolojik etkiler. In D. P. McAdams, R. L. Shiner, & J. L. Tackett (Eds.), *Kişilik gelişimi el kitabı* (pp. 345–363).

Olimpiyat Komitesi. (2022). Fair-Play. olimpiyatkomitesi.org.tr (Erişim: 11.03.2025).

Özdenk, E. (2011). *Sporun tarihsel gelişimi ve toplumsal işlevi*. Spor Yayınevi.

Özdilman Sevinç, H. (2023). *Sporcuların değer yönelimleri ile ahlaki karar alma tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).

Özensel, E. (2003). Sosyolojik bir olgu olarak değer. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 1(3), 217–239.

Özlem, D. (2002). Değerler sorununda nesnelcilik/mutlakçılık ve öznelcilik/rölativizm tartışması üzerine, bilgi ve değer. In *Muğla Üniversitesi Felsefe Bölümü Sempozyum Bildirileri* (pp. 282–312). Vadi Yayınları.

Öztürk Kuter, F., & Kuter, M. (2012). Spor yoluyla değer aktarımı: Bir inceleme. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(2), 45–60. <https://doi.org/xxx>

Öztürk, F., & Aktaş, Y. (2018). Sporcularda etik değerlerin gelişimi üzerine bir değerlendirme. *Spor Bilimleri Dergisi*, 29(1), 45–58.

Öztürk, M., & Aktaş, Y. (2018). Güreş yapan sporcularda öz denetim düzeyleri. *Spor Psikolojisi Çalışmaları Dergisi*, 2(1), 20–36.

Park, C. Y., Li, S. S., Jung, H., Volkova, S., Mitra, T., Jurgens, D., & Tsvetkov, Y. (2024). ValueScope: Unveiling implicit norms and values via return potential model of social interactions. *arXiv preprint arXiv:2407.02472*. <https://arxiv.org/abs/2407.02472>

Păunescu, C., Gagea, A., Păunescu, M., & Pițigoi, G. (2013). The role of sport in moral and social development of youth. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 92, 206–210. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2013.08.661>

Pehlivan, Z. (2004). Fair-play kavramının getirilmesinde okul sporunun yeri ve önemi. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2(2), 49–53.

Rokeach, M. (1973). *The nature of human values*. Free Press.

Sayılı, M. C. (2020). *Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersi değer yönelimleri ve sportmenlik davranışlarının incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Schermerhorn, J. R., Hunt, J. G., & Osborn, R. N. (1994). *Managing organizational behavior*. John Wiley & Sons.

Schwartz, S. H. (1992). Universals in the content and structure of values: Theoretical advances and empirical tests in 20 countries. *Advances in Experimental Social Psychology*, 25, 1–65. [https://doi.org/10.1016/S0065-2601\(08\)60281-6](https://doi.org/10.1016/S0065-2601(08)60281-6)

Schwartz, S. H. (1994). Are there universal aspects in the structure and contents of human values? *Journal of Social Issues*, 50(4), 19–45.

Schwartz, S. H. (2012). An overview of the Schwartz theory of basic values. *Online Readings in Psychology and Culture*, 2(1), 1–20.

Sezen, B., & Tamer, K. (2019). Sporcularda ahlaki karar alma süreçlerinin eğitsel faktörlerle ilişkisi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 13(3), 230–243.

Shields, D. L., & Bredemeier, B. J. (2009). *True competition: A guide to pursuing excellence in sport and society*. Human Kinetics.

Shields, D. L., & Bredemeier, B. L. (1995). *Character development and physical activity*. Human Kinetics.

Simon, R. L. (2003). Sports ethics an anthology. In J. Boxill (Ed.), *Sports, relativism, and moral education*. Blackwell.

Simon, R. L. (2007). *Ethics in sport*. In W. J. Morgan (Ed.), *Internalism and internal values in sport*. Human Kinetics.

Sociology of values or sociology of morality? (2024). *Current Sociology*. <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/00113921241307959>

Soykan, A. (2009). *Karate sporcularında uyarılma düzeyinin hedefe yönelik hareket koordinasyonuna etkisi* (Doktora tezi, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimler Enstitüsü).

Spranger, E. (1928). *Types of men: The psychology and ethics of personality*. Halle: Niemeyer.

Stornes, T., & Ommundsen, Y. (2004). Achievement goals, motivational climate and sportpersonship: A study of young handball players. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 48(2), 205–221.

Şahin, H. M. (2006). *Beden eğitimi ve spor sözlüğü*. Morpa Yayınları.

Şahin, Ş. (2011). *Taekwondocuları kalp atım hızı ve laktat konsantrasyonundaki değişimlerin müsabaka süresince incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Şanverdi, M. (2022). *Futbol hakemlerinin değer yönelimleri ve değerler eğitimine yönelik görüşleri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Şener, K. (2015). Karatenin Türkiye'deki yeri. *Guzelkader Blogspot*.
<http://guzelkader.blogspot.com/2015/03/karatenn-turkyedek-yer.html>

Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics* (6th ed.). Pearson Education.

TDK. (2022). *Türk Dil Kurumu sözlükleri*. Güncel Türkçe Sözlük.
<https://sozluk.gov.tr/>

Tekin, C. K. (2021). *Beden eğitimi öğretmenlerinin değer yönelimlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Tekin, Y. S. (2016). *Atletizm, güreş, taekwondo branşı yapan sporcuların denge performanslarının incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Tel, M. (2008). Bir spor dalı olarak taekwondo. *E-Journal of New World Sciences Academy Health Sciences*, 3(4), 194–202.

Tezbaşaran, A. (1997). *Likert tipi ölçek geliştirme kılavuzu*. Türk Psikologlar Derneği.

Timken, G. L., & Van Der Mars, H. (2009). The effect of case methods on preservice physical education teachers' value orientations. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 14(2), 169–187.

Tiryaki, Ş. (2000). *Spor psikolojisi: Kavramlar, kuramlar ve uygulama*. Eylül Kitap.

Torun, F. (2020). *Elit judo sporcularının başarı algısı ve spora katılım güdülerinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.

Toy, A. B. (2015). *Serbest ve grekoromen stil güreşçilerin hedef yönelimi ve yaşam doyumu ilişkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi).

Türk Dil Kurumu. (2024). *Büyük Türkçe Sözlük*. <https://sozluk.gov.tr>

Türkel, F. (2010). *Sporun ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmadaki rolü*. Akademik Yayınlar.

Türkeri, A., Akcan, F., & Yıldırım, A. (2019). Spor eğitimi ve değerler: Mücadele sporlarında etik yaklaşım. *Spor Bilimleri Dergisi*, 30(2), 45–58.

Türkeri, C. (2007). *İki ayrı karate tekniğinin antropometrik ve biyomekanik açıdan incelenmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Türkeri, C., Öztürk, B., Büyüktaş, B., & Öztürk, D. (2019). Comparison of balance, reaction time, attention and BMI values in individual and team sports. *Journal of Education and Learning*, 8(6), 119–128.

Türkiye Kick Boks Federasyonu. (2023). *Kuşak sınav soruları ve branş tanımları*. <https://www.scribd.com/document/633219848/KUSAK-SINAV-SORULARI-1-pdf>

Türkmen, M., & Tamer, K. (2007). Taekwondo sporunun çocuklarda ahlaki gelişim üzerine etkisi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 12(1), 35–48.

Vallerand, R. J., Deshaies, P., & Cuerrier, J. P. (1997). On the effects of the social context on behavioral intentions of sportsmanship. *International Journal of Sport Psychology*, 28, 126–140.

Vit, M., & Reguli, Z. (2011). Motivation and value orientation of combative systems trainers. *IDO Movement for Culture: Journal of Martial Arts Anthropology*, 11(3), 52–59.

Voigt, D. (1998). *Spor sosyolojisi* (A. Atalay, Çev.). İstanbul.

Weinberg, R. S., & Gould, D. (2018). *Foundations of sport and exercise psychology* (7th ed.). Human Kinetics.

Yağcı, H. (2006). *Ortaöğretim öğrencilerinin değer yönelimleri üzerine karşılaştırmalı bir araştırma (Zeytinburnu örneği)* (Yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yetim, A. (2000). The effects of sport on social integration: The role of sport in the process of socialization. *Journal of Sports Sciences*, 12(1), 45–57.

Yıldırım, İ. (2005). Değerler eğitimi ve spor. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 10(3), 39–48.

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (11. baskı). Seçkin Yayıncılık.

Yıldırım, B. (2011). *Spor sosyolojisi*. Gazi Kitabevi.

Yıldız, M. (2016). *Sporcu Değer Yönelimi Ölçeği'nin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik çalışması* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Yıldız, M. (2016). *Sporcuların değer yönelimleri* (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Yıldız, M. (2020). Mücadele sporlarının saldırganlık ve öfke kontrolüne etkisi. *Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 2(3), 88–101.

Yıldız, M., & Güven, Ö. (2021). Sporcu Değer Yönelimi Ölçeği: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 16(2), 157–170.

Yıldız, M., & Güven, Ö. (2021). Sporun değerler eğitimi üzerindeki etkisi. *Spor Bilimleri Dergisi*, 32(2), 145–158.

Zorba, E. (2012). *Herkes için yaşam boyu spor* (3. baskı). Neyir Yayınları.

Zorlu, Y. (2023). *Sporcu kimliğine sahip lise öğrencilerinin değer yönelimleri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Trabzon Üniversitesi.

EKLER

DEĞER YÖNELİMLERİ ANKETİ

EK1- Kişisel Bilgi Formu

Değerli sporcu arkadaşlar,

Bu araştırma sporun sizlere kazandırdığı değerler (Saygı, hoşgörü, dürüstlük vb.) ile ilgili düşüncelerinizi öğrenmek amacıyla hazırlanmıştır. Bilimsel bir araştırmada kullanılacaktır. Adınızı ve soyadınızı yazmanıza gerek yoktur. Lütfen her bir seçeneği okuduktan sonra ilgili seçeneğe (X) işareti koyarak cevaplayınız. Araştırmaya katıldığınız için teşekkür ederiz.

I. BÖLÜM - KİŞİSEL BİLGİ FORMU

1. Cinsiyetiniz? Kadın ☐ Erkek ☐
2. Yaşınız?
3. Doğup büyüdüğünüz yer? Köy ☐ Kasaba ☐ İlçe ☐ İl ☐ Büyükşehir ☐
4. Öğrenim düzeyiniz? İlkokul mezunu ☐ Ortaokul mezunu ☐ Lise mezunu ☐
Lisans mezunu ☐ Lisansüstü mezunu ☐
5. Annenizin öğrenim düzeyi? İlkokul mezunu ☐ Ortaokul mezunu ☐ Lise mezunu ☐ Lisans mezunu ☐ Lisansüstü mezunu ☐
6. Babanızın öğrenim düzeyi? İlkokul mezunu ☐ Ortaokul mezunu ☐ Lise mezunu ☐ Lisans mezunu ☐ Lisansüstü mezunu ☐
7. Branşınız? Güreş ☐ Judo ☐ Taekwondo ☐ Karate ☐
8. Bu spor branşını kaç yıldır yapıyorsunuz?
9. Milli Olma Durumunuz? Evet ☐ Hayır ☐

EK2- II. BÖLÜM - SPORCU DEĞER YÖNELİMİ ÖLÇEĞİ

(Her bir ifadeyi dikkatli bir şekilde okuduktan sonra, buna ne derece katıldığınızı ya da katılmadığınızı ifadenin yanındaki kutucuklara (X) işareti koyarak belirtiniz. Lütfen her bir ifadeyi bir kez işaretleyiniz ve cevaplanmamış hiçbir ifade bırakmayınız.)

İFADELER	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Orta Derecede Katılıyorum	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1.Spor yaşımda başkalarının(antrenör, sporcu vb.)farklı düşüncelerine saygı gösteririm					
2. Spor ahlâkına uymayan davranışlarla (küfür, hakaret, fiziksel şiddet vb.) karşılaştığımda, örnek sporcu davranışları gösteririm					
3. Spordaki ideallerimi gerçekleştirmek için pes etmeden çalışırım					
4. Antrenmana katılmamak için gerçekçi olmayan mazeretlerde bulunurum					
5. Rakibimin müsabakayı kaybetmesinden mutlu olurum					
6. Sporcu olarak verilen görevlerin bütün sorumluluğunu üstlenirim					
7. Müsabakalarda kazanmak için her yolu (doping, şike, hile, şiddet, kuralları ihlal etmek vb.) denerim					
8. Rakipleri eleştirirken küçültücü ifadeler kullanmam					
9. Müsabakanın sonucu ne olursa olsun rakibimi tebrik ederim					
10. Müsabakada avantaj sağlamak için oyun kurallarını ihlal ederim					
11. Ülkemin sporda kazandığı başarılar ile övünürüm					

12. Müsabakalarda siyasi görüşümü ortaya çıkaracak davranışlarda bulunmam					
13. Müsabakada yazılı olmayan kuralları (saygı, dürüstlük, hoşgörü vb.) çok önemsemem					
14. Müsabakada performansımı en üst düzeyde ortaya koyarım					
15. Başarısızlığa sebep gösterirken gerçekçi olurum					
16. Sporda ayrımcılık (din, dil, ırk, cinsiyet, siyasi görüş vb.) yapmam					
17. Müsabakayı kaybetmek pahasına oyun kurallarına uyarım					
18. Sporda rol model aldığım örnek kişileri benimserim					
19. Ülkemi uluslararası müsabakalarda temsil etmekten gurur duyarım					
20. Hakemin verdiği kararlara itiraz etmem					
21. Hakem rakibime haksız yere ceza verdiğinde, bu karar lehime dahi olsa hakeme itiraz ederim					
22. Spor yaşantımda yaptığım bir hatayı başkalarına (antrenör, sporcu, yönetici vb.) yüklerim					

Ek3- Etik Kurul Onay Belgesi

Evrak Tarih ve Sayısı: 27.12.2023-E.691021

T.C.
MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği
Kurulu

Sayı : E--050.01.04-691021
Konu : Zeynep ONAĞ-Etik Kurul Başvurunuz-
Hk-

27.12.2023

Sayın Doç. Dr. Zeynep ONAĞ

İlgi : 28.11.2023 tarihli ve 670650 sayılı yazı.

MCBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Muhammet Mansur ULUDAĞ'ın "Mücadele Sporü İle İlgilenen Sporcularının Değer Yönelimlerinin İncelenmesi" adlı başvurunuz kurulumuzun 22.12.2023 tarih ve 2023/14 sayılı toplantısında görüşülmüş olup, tez çalışmasının etik yönden uygunluğuna karar verilmiştir.

Kurulumuzda alınan karar ekte gönderilmektedir.
Bilgilerimi rica ederim.

Prof. Dr. Osman Murat KOÇTÜRK
Kurul Başkanı

Ek: 4-Nolu karar (1 Sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu : BS4CVBN8L2 Pın Kodu : 62062 Belge Takip Adresi : <https://turkiye.gov.tr/ebd?eK=4049&eD=BS4CVBN8L2&eS=691021>
Adres: Şehit Prof. Dr. İlhan Varank Yerleşkesi 45140 - Yunusemre/Manisa Bilgi için: Bulent Tekeli
Telefon: (0 236) 2011000 Faks: (0 236) 2372442 Unvanı: Şef
Elektronik Ağ: <http://www.cbu.edu.tr>
Kep Adresi: celalbayanuniversitesi@hs01.kep.tr Telefon No: 2362011095

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

T.C.
MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİK
KURULU KARARLARI

Toplantı Tarih	: 22.12.2023
Toplantı Sayısı	: 2023/ 14
Toplantıda Alınan Karar Sayısı	: 16

Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu 22.12.2023 tarih ve saat 11:30'da toplandı. Yapılan görüşmeler sonrasında aşağıdaki kararlar alınmıştır:

KARAR:

- 4- MCBÜ Spor Bilimleri Fakültesi Öğretim Üyesi Doç.Dr.Zeynep ONAĞ'ın 28.11.2023 tarih ve E.670650 sayıda kayıtlı MCBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Muhammet Mansur ULUDAĞ'ın "Mücadele Sporü İle İlgilenen Sporcularının Değer Yönelimlerinin İncelenmesi" adlı tez çalışmasının etik yönden uygunluğuna, toplantıya katılan üyelerin oy birliğı ile karar verildi.

(imza) Prof.Dr.Osman Murat KOÇTÜRK Başkan		
(imza) Prof.Dr.Fatma ŞAŞMAZ ÖREN Üye	(imza) Prof.Dr.Özge AYAN Başk.Yrd	(imza) Prof.Dr.Ramazan GÖKBUNAR Üye
(imza) Prof.Dr.Selhan ÖZBEY Üye	(imza) Prof.Dr.Nurettin GÜLMEZ Üye	(imza) Prof.Dr. Meryem AYAN Üye